

รายงานวิจัยกลยุทธ์ในการส่งเสริม
บทบาทสตรีมุสลิม
ต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

— The Strategy of promoting the role of Muslim women
for Social Development in the southern provinces —

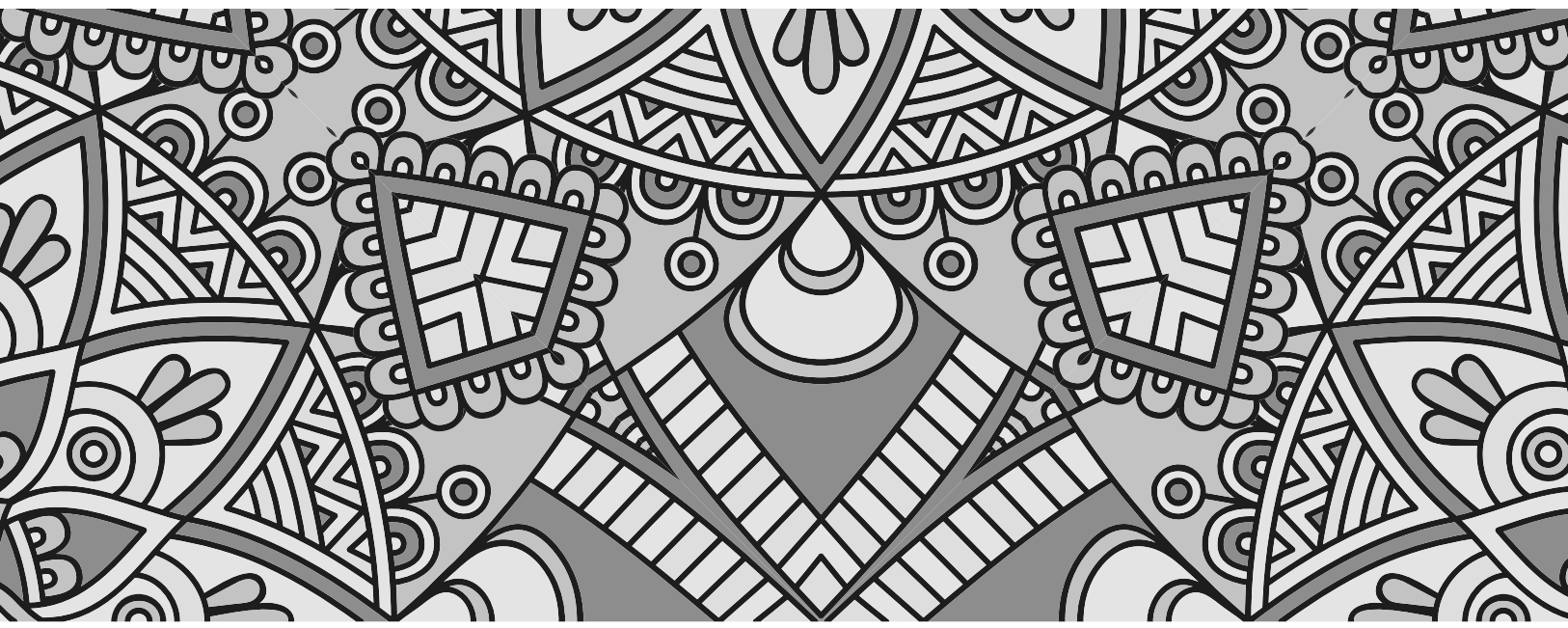

รายงานวิจัยกลยุทธ์ในการส่งเสริม
บทบาทสตรีมุสลิม
ต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

The Strategy of promoting the role of Muslim women
for Social Development in the southern provinces

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า

สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

สถานภาพบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรี พบว่า ส่วนใหญ่สตรีมุสลิมไม่เป็นสมาชิกกิจกรรมทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 81.6 และเป็นสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 18.4

บทบาทกลุ่มสตรีมุสลิมในพื้นที่ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่มี พบว่า ส่วนใหญ่บทบาททรงพลังให้ครอบครัวให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูบุตร ให้ความรักความอบอุ่น คิดเป็นร้อยละ 27.81

บทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม พบว่าร้อยละ 77 สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม ในขณะที่ ร้อยละ 23 มีความคิดเห็นว่า ไม่ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม

สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสตรีด้านการพัฒนาสังคมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่การเสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย คิดเป็นร้อยละ 22.94

การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีมุสลิมทุกระดับที่มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม พบว่า ส่วนใหญ่การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ที่มีความเข้มแข็งในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 20.86

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. สภาพปัญหาทั่วไปของสตรีมุสลิม

พบว่า สตรีมุสลิมประสบปัญหาในเรื่อง “การดูแลเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ของผู้ชายค่อนข้างมาก”

2. บทบาทสตรีที่ควรจะเป็นต่อการพัฒนาสังคม

บทบาทชายและหญิง ต้องยอมรับว่า อัลลอฮ์ (ซ.บ) ทรงสร้างมนุษย์มา โดยกำหนดภารกิจร่วมกัน กำหนดชายและหญิงให้มีความแตกต่าง ความต่างที่จะต้องเติมเต็มซึ่งกันและกัน เรื่องการตรึงชะฮาดะฮ์ ซึ่งจริงๆ แล้ว งานหลักของผู้หญิง คือ การดูแลลูก ท่านหญิงอาอิชะฮ์เคยบอกว่า “เข็มถักของสตรี มีศักดิ์ศรีเทียบเท่ากับดาบของบุรุษ” การสร้างอาณาจักรที่พร้อมด้วยบรรยากาศที่ดี และการสร้างลูกๆ ของเราให้เป็นคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาท ขณะเดียวกันต้องรู้จักอดทน ฝึกเด็กมีความอดทนอดกลั้น มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อาศัยศิลปะชั้นสูงในการสร้างคนให้เป็นคนแบบนี้ได้ แน่แน่นอนผู้หญิงต้องมีความรู้ และความรู้ที่ตัวเองจะกลายเป็นศักดิ์ศรีของผู้หญิง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงแน่นอน ถ้าขาดความรู้ก็เหมือนการขาดศักดิ์ศรี

3. บทบาทการเป็นตัวแทนในการพัฒนาสังคม

การกำหนดบทบาทสตรีในการเป็นตัวแทน ที่ไม่ขัดกับหลักศาสนา และเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้น สิ่งสำคัญคือการวางตัว ปฏิบัติที่ถูกต้องหลักการศาสนา กล่าวคือ เราในฐานะที่เป็นแม่ของลูก เป็นภรรยาของสามี และเป็นลูกของแม่นั้น

สำหรับกลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมต้องมีการเปิดช่องว่าง หรือเปิดพื้นที่ให้แก่สตรีมุสลิมที่พร้อมช่วยเหลือสังคม ตามกรอบกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ตามกรอบแนวคิดบทบาทการพัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล สามารถกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ เพื่อการดูแลตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อการดูแลตนเอง ส่งเสริมการใช้กลุ่มศึกษา (ฮาลาเกาะห์) เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม

กลยุทธ์ที่ 2 ตามกรอบแนวคิดบทบาทพัฒนาครอบครัว สามารถกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์ คือ การสร้างเข้าหาล้อมเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพด้วยการเสริมสร้างการเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

กลยุทธ์ที่ 3 ตามกรอบแนวคิดบทบาทพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชน สามารถกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์การมีส่วนร่วม เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคม การพัฒนาสตรีมุสลิมในการบริหารจัดการชุมชน และการพัฒนาสตรีต้นแบบ เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 4 ตามกรอบแนวคิดบทบาทพัฒนาสังคมส่วนรวม หรือเครือข่ายสามารถกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์เชื่อมร้อยเครือข่ายเพื่อสานพลังสตรีด้วยการเสริมสร้าง และพัฒนาเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม การสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิม และการให้โอกาสสตรีในการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาสังคม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าสิ่งที่เป็นคุณสมบัติสำคัญของสตรีมุสลิมในการทำงานเพื่อพัฒนาสังคม คือ การวางตัวปฏิบัติให้เหมาะสม ในแต่ละสถานที่ต่างๆ ตามแนวทางที่ถูกต้อง มีความอ่อนน้อมถ่อมตนสุภาพเรียบร้อย และต้องมีความเป็นผู้รักษาชื่อเสียงของสตรีมุสลิมให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักศาสนา

ตลอดจนสตรีมุสลิมต้องยกระดับตนเองเพื่อพัฒนาสังคมโดยรอบด้วยการสร้างเครือข่ายต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะต้องยกระดับการทำงานให้มีเครือข่ายจากทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการถึงเครือข่ายของสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อยกระดับการทำงานพัฒนาสังคมผ่านสตรีมุสลิมที่เข้มแข็งมากขึ้น

Abstract

The current study aimed to 1) study the status and role of Muslim women in social development in the southern border provinces and 2) study the strategies for developing Muslim women to promote their roles in social development in the southern border provinces. The study revealed the following.

Quantitative Results

It was found that the Muslim women's status in social activities is very low. The majority, which is 81.6 percent, are not parts of the activities while only 18.4 percent of the women engage in the activities.

For their roles in preventing and solving social problems in the area, the study revealed that the majority (27.81 percent) play an important part in parenting and keeping a warm and loving relationship among family members.

A percentage of 77 Muslim women opined that Muslim women should play a role in social development while 23 percent believed they should not.

In term of Muslim women's social development and participation, 22.94 percent of the Muslim women agree that people's good attitude towards the roles of women in society and gender equality should be promoted.

Lastly, the study showed that 20.86 percent of the Muslim women believe they should receive sufficient resources to enhance woman organizations and society at every level which will finally strengthen Muslim women as a whole.

Qualitative Results

1. The general problem

The study found that the Muslim women in the southern border provinces encounter a problem of irresponsibility of the Muslim men.

2. Expecting roles of Muslim women in social development

It is undeniable that Allah has created males and females with the same purposes. However, they have different roles to play and fulfill each other's life. In fact, the main role of Muslim women is to inculcate children. The prophet's wife, Aishah, mentioned that "a woman's needle is as dignified as a man's sword". This shows that women must be knowledgeable in order to build a good family and children so that they will grow up as humble, patient, and gentle

people as well as have good etiquette. This kind of knowledge will definitely define women's dignity since knowledge is dignity for both men and women.

3. Women as representatives in social development

The most important thing for Muslim women when they play a role in social development is their behavior when they are among the people in the society. That means they must not do anything which is against the Islamic rules. Most importantly, they must always be aware of their primary role as a mother to children, a wife to a husband and a daughter to parents. The followings are the strategies in developing Muslim women to play a better role in social development.

The first strategy is based on the individual development framework. This can be done by different approaches such as enhancing Muslim women's knowledge, improving their life skills as well as promoting the implementation of a study circle (Halaqah) to develop both themselves and the society.

The second strategy is based on the family development framework. To promote an awareness of the role among the family members or to create security in life and career are examples of approaches that can be set up to accomplish this strategy.

The third strategy is based on the local and community development framework. Muslim women can be encouraged to participate in social development activities so they can play a role in improving a quality of life of every member in the society. Besides, they can be trained to be good at community management so they can involve in social development activities that will finally make them ideal Muslim women of the society.

The last strategy is based on corporate and network social development framework. Building a Muslim women network is an important approach for this strategy. This will provide them opportunities and allow them to get involved in the social development.

Recommendations for future research

The current study revealed that the most important characteristic that Muslim women should have when getting involved in social development work is their proper behavior which based on Islamic core values such as politeness and humbleness as well as the awareness to protect Muslim women's dignity according to Islamic rules.

Moreover, Muslim women should improve themselves in every aspect especially in building networks both domestic and international in order to develop the society effectively. Therefore, action research should be carried out by studying the role of Muslim women network in social development in southern border provinces as to establish a harmonious society through the power of Muslim women.

กิตติกรรมประกาศ

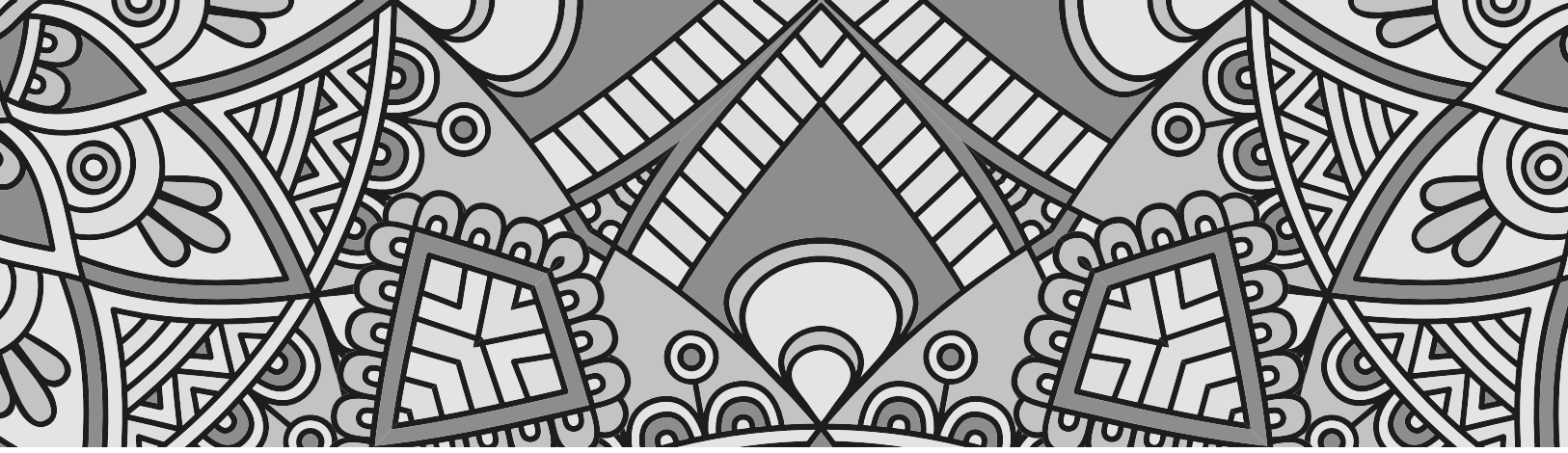
การวิจัยเรื่องกลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การดำเนินโครงการฯ นี้ คณะผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากภาคส่วนต่างๆ จนสามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ด้วยดี

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณขับเคลื่อนการดำเนินการศึกษาวิจัยฯ ขอขอบคุณที่ปรึกษาโครงการฯ ผศ.ดร.สุกรี หลังบุเต๊ะ รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์และศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยฟาฏอนีและคณะนักวิจัยประกอบด้วย ผศ.ดร.จารุวัจน์ สองเมือง รองอธิการบดีฝ่ายแผนและประกันคุณภาพการศึกษา ดร.อิสมาอิล ราโอบ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี นายสุรชัย ไวยวรรณจิตร นักวิชาการอิสระ และอาจารย์สรินญา ปุติ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ห้องค์ความรู้ ให้คำแนะนำปรึกษาแนวทางการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ตลอดมา รวมทั้งการจัดทำรายงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์และถูกต้อง ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า นักวิชาการผู้แทน อปท. แกนนำศาสนา แกนนำกลุ่มสตรี และภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนและเติมเต็มข้อมูลงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานวิจัยฉบับนี้จะสามารถเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำกลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนต่อไป

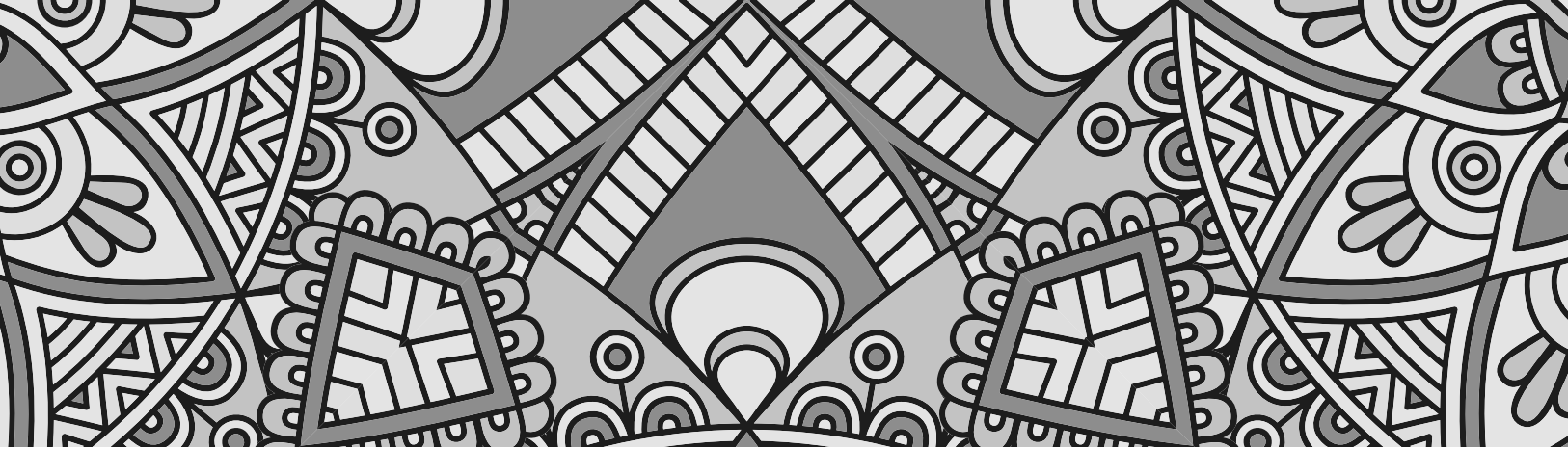
คณะผู้วิจัย

กันยายน 2559

สารบัญ

บทคัดย่อ	i
Abstract	iv
สารบัญ	iv
สารบัญตาราง	vii
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	5
คำถามการวิจัย	5
นิยามศัพท์	6
ขอบเขตของโครงการวิจัย	6
กรอบแนวความคิด (Conceptual Framework)	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559)	11
แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11	11
ยุทธศาสตร์การพัฒนabethาตสตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้	16
แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์	23
บทบาทสตรีมุสลิม	25
สตรีมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	39
วิธีการศึกษา	41
แบบแผนการวิจัย	42

ช่วงที่ 1 การศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิม ต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
ช่วงที่ 2 ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	47
การเลือกพื้นที่ในการวิจัย	47
กลุ่มตัวอย่างศึกษา	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การจัดกระทำข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)	48
บทที่ 4 พลการศึกษา	49
การวิจัยเชิงปริมาณ	51
การวิจัยเชิงคุณภาพ	86
บทที่ 5 สรุปล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปผลการวิจัย	93
อภิปรายผลการวิจัย	101
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	107
บทที่ 6 กลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	109
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	119
แบบสอบถาม	121
ภาพกิจกรรม	129

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	5
ตารางที่ 2	จำนวนประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามจังหวัด	42
ตารางที่ 3	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามจังหวัด	43
ตารางที่ 4	แสดงจำนวนอำเภอแต่ละจังหวัด	43
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	44
ตารางที่ 6	แสดงข้อมูลจังหวัด	51
แผนภูมิที่ 1	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด	52
ตารางที่ 7	แสดงข้อมูลเพศ	52
แผนภูมิที่ 2	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	52
ตารางที่ 8	แสดงข้อมูลอายุ	53
แผนภูมิที่ 3	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	53
ตารางที่ 9	แสดงข้อมูลศาสนา	53
แผนภูมิที่ 4	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนา	54
ตารางที่ 10	แสดงข้อมูลสถานภาพ	54
แผนภูมิที่ 5	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ	54
ตารางที่ 11	แสดงข้อมูลระดับการศึกษา	55
แผนภูมิที่ 6	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	55
ตารางที่ 12	แสดงข้อมูลอาชีพ	56
แผนภูมิที่ 7	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	56
ตารางที่ 13	แสดงข้อมูลรายได้	57
แผนภูมิที่ 8	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้	57
ตารางที่ 14	แสดงข้อมูลที่อยู่อาศัย	58
แผนภูมิที่ 9	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามที่อยู่อาศัย	58
ตารางที่ 15	แสดงข้อมูลความต้องการขอรับความช่วยเหลือทางสังคมจากรัฐ	59
แผนภูมิที่ 10	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความต้องการขอรับความช่วยเหลือทางสังคมจากรัฐ	59
ตารางที่ 16	แสดงข้อมูลการเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม/สมาคม	60
แผนภูมิที่ 11	แสดงข้อมูลสถานภาพบทบาทการเป็นสมาชิกกลุ่ม	60
ตารางที่ 17	แสดงข้อมูลปัจจุบันสตรีมุสลิมในพื้นที่ เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม	60
แผนภูมิที่ 12	แสดงข้อมูลสถานภาพบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	61
ตารางที่ 18	แสดงข้อมูลปัจจุบันสตรีมุสลิมในพื้นที่ มีปัญหา-อุปสรรค ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม	61
แผนภูมิที่ 13	แสดงข้อมูลสถานภาพบทบาทการมีปัญหาและอุปสรรคในพื้นที่	61
ตารางที่ 19	แสดงข้อมูลปัญหาใดในพื้นที่ของท่านที่ควรให้ความสำคัญ	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

แผนภูมิที่ 14	แสดงข้อมูลสถานภาพบทบาทการแก้ไขอย่างเร่งด่วน	62
ตารางที่ 20	แสดงข้อมูลกลุ่มสตรีมุสลิมในพื้นที่	63
แผนภูมิที่ 15	แสดงข้อมูลสถานภาพบทบาทการแก้ไขและป้องกันปัญหา	63
ตารางที่ 21	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม	64
แผนภูมิที่ 16	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม	64
ตารางที่ 22	แสดงข้อมูลสตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	65
แผนภูมิที่ 17	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อเป้าหมายเสริมสร้างการพัฒนาสังคม	65
ตารางที่ 23	แสดงข้อมูลสตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	66
แผนภูมิที่ 18	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	66
ตารางที่ 24	แสดงข้อมูลสตรีมุสลิม ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสตรี	67
แผนภูมิที่ 19	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการมีส่วนร่วมทางสังคม	67
ตารางที่ 25	แสดงข้อมูลการเสริมสร้างทัศนคติและการยอมรับด้านความเสมอ	68
แผนภูมิที่ 20	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการเสริมสร้างทัศนคติ	69
ตารางที่ 26	แสดงข้อมูลการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ	70
แผนภูมิที่ 21	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ	70
ตารางที่ 27	แสดงข้อมูลการพัฒนาสุขภาวะ คุณภาพชีวิต	71
แผนภูมิที่ 22	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสุขภาวะ คุณภาพชีวิต	72
ตารางที่ 28	แสดงข้อมูลการพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมเพื่อเพิ่มโอกาส	73
แผนภูมิที่ 23	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาศักยภาพสตรี	73
ตารางที่ 29	แสดงข้อมูลการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไก	74
แผนภูมิที่ 24	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไก	75
ตารางที่ 30	แสดงข้อมูลการกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม	75
แผนภูมิที่ 25	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการกำหนดกลยุทธ์	76
ตารางที่ 31	แสดงข้อมูลการสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิม	76
แผนภูมิที่ 26	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการสร้างการยอมรับทางสังคม	77
ตารางที่ 32	แสดงข้อมูลการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม ควรมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด	78
แผนภูมิที่ 27	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	78
ตารางที่ 33	แสดงข้อมูลการพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิม	79
แผนภูมิที่ 28	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิม	80
ตารางที่ 34	แสดงข้อมูลการส่งเสริมเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม	81
แผนภูมิที่ 29	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการเสริมสร้างเครือข่ายการทำงาน	81
ตารางที่ 35	แสดงข้อมูลการส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน	82
แผนภูมิที่ 30	แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน	83

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ	3
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	5
คำถามการวิจัย	5
นัยามศัพท์	6
ขอบเขตของโครงการวิจัย	6
กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สตรีเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าและเป็นพลังสำคัญของการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การยอมรับบทบาทสตรีจำเป็นต้องเปิดโอกาส การยอมรับ การสนับสนุนให้สตรีสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ มีส่วนทำให้เกิดการพัฒนาสังคมโดยรวม ปัจจุบันสตรีในสังคมไทยยังคงต้องเผชิญกับปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย มีสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความสามารถด้อยกว่าบุรุษ เช่น ความไม่เสมอภาคด้านสิทธิ การแบ่งสรรโอกาสทางสังคม มีโอกาสเข้าร่วมเศรษฐกิจ การได้รับการยอมรับ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้สตรีตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และการบริหารทุกระดับ ตลอดจนการมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายการบริหาร การออกกฎระเบียบที่ส่งผลให้สตรีสามารถเข้าถึงทรัพยากรสิทธิต่างๆ อย่างเป็นธรรม รัฐบาลจึงกำหนดให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทุกระดับ ซึ่งเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาสตรีตามแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) และ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) คือ การเพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหาร เพื่อให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารงาน รวมทั้งกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยการปลูกจิตสำนึกให้มีความพร้อม ความรู้ ความเข้าใจและการเสริมสร้างศักยภาพสตรีด้านต่างๆอย่างเหมาะสม

แม้ว่าในปัจจุบันสถานการณ์และประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีมีการพัฒนาก้าวไปได้ระดับหนึ่งทำให้เกิดการยอมรับความสามารถของสตรีมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่สตรีมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น มีการยอมรับความรู้ ความสามารถของสตรีได้รับตำแหน่งสำคัญๆทางด้านการบริหาร เช่นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหญิง ผู้ว่าราชการจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกเทศมนตรี กำนันและผู้ใหญ่บ้าน แสดงว่าสตรีมีความสามารถในด้านบริหารทัดเทียมบุรุษ เป็นการแสดงสิทธิความสามารถ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสตรีได้รับโอกาสทางการศึกษา ทำให้มีโอกาทำงานดีๆมากกว่าในอดีต แต่สำหรับบทบาทของสตรีมุสลิมที่มีต่อการทำงานด้านสังคมสังคมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ยังคงต้องได้รับการสนับสนุนให้มีบทบาทในสังคม แม้ว่าในทัศนะอิสลามมองว่าผู้ชายและผู้หญิงต่างมีเกียรติศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกัน ผู้หญิงอิสลามมีความอิสระเป็นของตัวเอง ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย เป็นพลเมืองที่มีเสรีภาพ เป็นบ่าวของอัลลอฮ์ (ช.บ.) และเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นคนที่มีความสามารถในกิจกรรมด้านต่างๆ ได้อย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย ดังนั้น สตรีมุสลิมจำเป็นที่จะต้องเตรียมตัวให้พร้อมในหลายๆ ด้าน เพื่อให้การทำกิจกรรมต่าง ๆ จะได้เป็นที่ยอมรับจากครอบครัวชุมชนและสังคม ดังคำ

กล่าวของท่านนบีมุฮัมมัด (ซ.ล.) กล่าวว่า “ผู้หญิงนั้นคือ คู่แฝดของผู้ชาย” ดังนั้นการพร้อมใจกันของทั้งสองเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสุขและความมั่นคงในครอบครัวและจากข้อคิดของ ดร.มุฮัมมัด อาลี อัล-ฮาซิมิ เกี่ยวกับสตรีมุสลิมในอุดมคติของอิสลามว่า บทบาทของสตรีมุสลิมนั้น ไม่ใช่เพียงแค่อยู่บ้านดูแลลูกๆ และเอาใจใส่ในงานบ้านเท่านั้น สตรีมุสลิมยังต้องสวมบทบาทสำคัญดุจตั้งวีรสตรีในการเผยแพร่อิสลาม และบทบาทอื่นๆ แทบทุกมิติของชีวิตเพื่อสร้างความสุขให้กับครอบครัวและสังคมและได้เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าสตรีมุสลิมที่เดินตามทางนำแห่งอิสลามนั้นเต็มไปด้วยความบริสุทธิ์ สร้างสรรค์ มีชีวิตชีวา และตื่นตัวอยู่เสมอ (คู่มือการทำงานกับสตรีมุสลิม, 2556: 40) กระนั้นก็ตามก็ยังมีข้อจำกัดหลายๆด้าน เช่น ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี และ ศาสนาที่ไม่เอื้อให้ผู้หญิงในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาททางสังคมมากนัก เพราะมองว่าสตรีควรปฏิบัติตนให้เรียบร้อย ดูแลความเป็นอยู่ของบุตรและครอบครัว ต้องพุดคุยหรือปรึกษากับสามีหรือภายในครอบครัว อาจถูกมองว่าไม่เรียบร้อยถ้าออกนอกบ้านไปทำกิจกรรมทางสังคม ไม่ได้รับการยอมรับให้เดินทางออกไปต่างพื้นที่หรือออกจากบ้านเป็นเวลานาน หรือไม่เหมาะสมถ้าจะแสดงความคิดเห็น คัดค้านกับกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ชาย สตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงยังไม่ค่อยได้รับการยอมรับให้เป็นแกนนำในการทำกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ ความไม่เหมาะสมในการไปร่วมประชุมพบเจอ พุดคุย หรือการร่วมกิจกรรมทางสังคมกับบุคคลต่างเพศ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นข้อจำกัดในการยอมรับทางสังคม ทำให้บทบาทของสตรีมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่ได้รับการส่งเสริมมากเท่าที่ควร หากแต่การที่ในพื้นที่ชายแดนใต้เกิดเหตุการณ์รุนแรงและความไม่สงบ มีผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา หรือผู้นำครอบครัว เสียชีวิต หรือได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ สตรีมุสลิมที่ได้รับผลกระทบจึงต้องดูแลตนเองและครอบครัว ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้สตรีมุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้ต้องเพิ่มบทบาทในการพัฒนาตนเอง พัฒนาครอบครัว และพัฒนาสังคมมากขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ เพื่อดำรงความเป็นอัตลักษณ์และความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ให้เดินหน้าต่อไป

หากจะพิจารณาจากเหตุการณ์ความไม่สงบซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างมาก ครอบครัวจำนวนมากต้องสูญเสียสามี บุตรชายจากเหตุการณ์ความไม่สงบนี้ ส่งผลให้ผู้หญิงจำนวนหนึ่งต้องกลายเป็นหญิงหม้าย และต้องแบกรับภาระในการเลี้ยงดูสมาชิกหลายชีวิตในครอบครัว ขณะที่เด็กต้องกลายเป็นเด็กกำพร้า โดยมีข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่เกิด ในปี 2547จนถึงเดือนกันยายน 2557 มีเด็กกำพร้า 5,438 ราย ผู้พิการ 554 ราย สตรีหม้าย จำนวน 2,653ราย ผู้ได้รับบาดเจ็บ 6,299 ราย และ ผู้เสียชีวิต 4,821 ราย (โครงการหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ , 1 กันยายน 2557)

ตารางที่ 1 : สรุปข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้

จังหวัด	เด็กกำพร้า	ผู้พิการ	สตรีหม้าย	ผู้ได้รับบาดเจ็บ	ผู้เสียชีวิต	รวม
สงขลา	196	18	93	946	167	1,420
สตูล	16	3	15	-	-	34
ปัตตานี	1,944	120	941	2,572	1,699	7,276
ยะลา	1,364	203	832	558	833	3,790
นราธิวาส	1,918	210	772	2,223	2,122	7,245
รวม	5,438	554	2,653	6,299	4,821	19,765

(ที่มา : โครงการหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้, ข้อมูล ณ วันที่ 1 กันยายน 2557)

ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12 สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานทางวิชาการด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมระดับกลุ่มจังหวัด เล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมือง จึงมีความสนใจที่จะศึกษา “กลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทสตรีมุสลิมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาสังคม และเพื่อศึกษาความต้องการของสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการกำหนดแนวทางนโยบายและแผนงานการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ให้มีความเหมาะสมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 คำถามการวิจัย

1. สถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไร
2. จากสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะนำไปสู่กลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างไร

1.4 นิยามศัพท์

1. กลยุทธ์ หมายถึง แนวทางในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. สตรีมุสลิม หมายถึง สตรีมุสลิมในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.5 ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา มีดังนี้

ขอบเขตพื้นที่ ดำเนินการในพื้นที่เขตความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12 ประกอบด้วยจังหวัดสงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส

ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาบทบาท สถานภาพของสตรีมุสลิม และการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

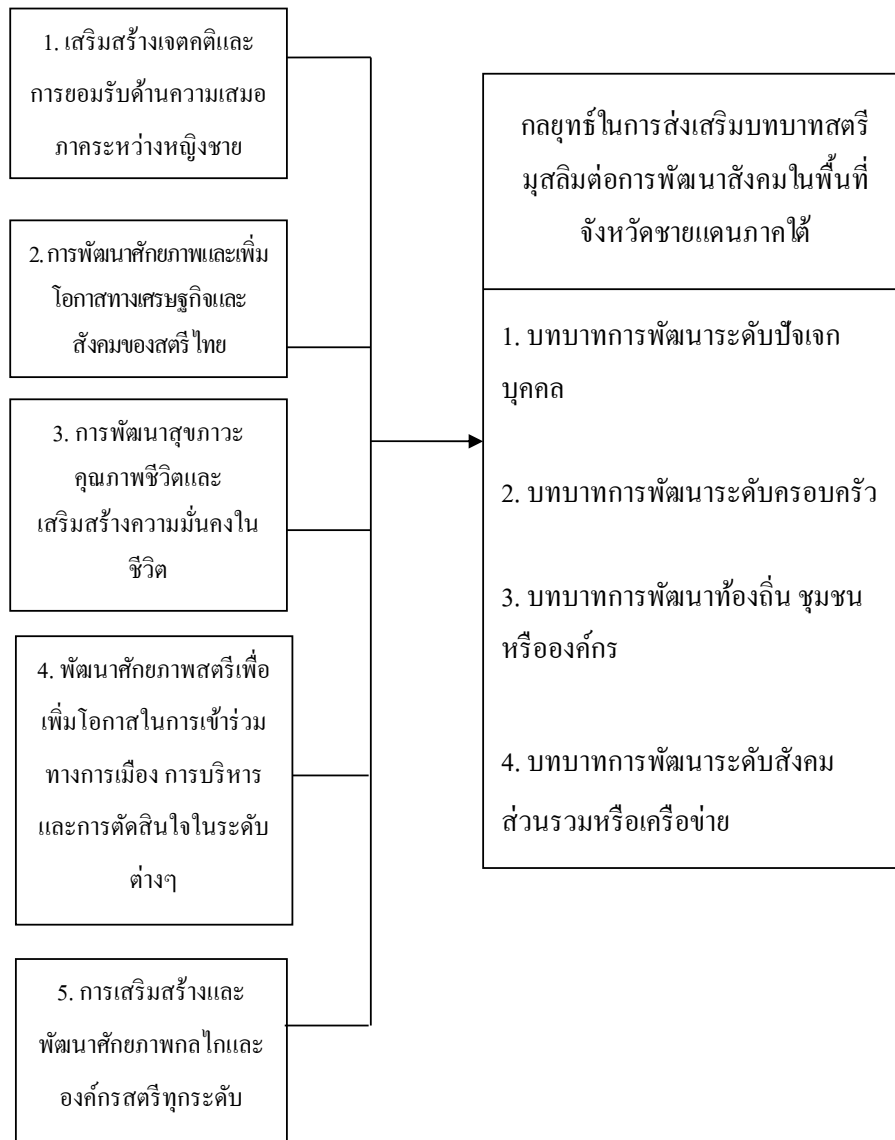
ขอบเขตระยะเวลา ศึกษาภายใต้งบประมาณปี 2559 (ตุลาคม 2558 ถึง กันยายน 2559)

ขอบเขตประชากร สำหรับประชากรเป้าหมายในการศึกษาคั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ส่วนได้แก่

- ส่วนที่ 1 แกนนำหรือผู้นำสตรีมุสลิมที่มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ส่วนที่ 2 สตรีซึ่งได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ส่วนที่ 3 ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น และเครือข่ายการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.6 กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

(ที่มา: ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีตามแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

หน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถนำกลยุทธ์การส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559)	11
แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11	11
ยุทธศาสตร์การพัฒนากบาศตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้	16
แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์	23
ทบทวนสตรีมุสลิม	25
สตรีมุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาศตริ

1.1 แผนพัฒนาศตริ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)

การทบทวนผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาศตริของแผนพัฒนาศตริ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550–2554) ซึ่งนำไปสู่การกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาศตริ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ดังต่อไปนี้

1.1.1 วิสัยทัศน์

จากสถานการณ์และปัญหาการพัฒนาศตริไทยที่กล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์สำหรับการพัฒนาศตริไทยในช่วง 5 ปีข้างหน้า เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบสามารถขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาศตริต่อไปได้ง่าย โดยมีโอกาสที่จะต่อยอดงานหลายด้านที่กำลังดำเนินการอยู่ให้ดำเนินไปอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิผล โดยวิสัยทัศน์ตาม (ร่าง) แผนพัฒนาศตริฯ ได้ถูกกำหนดไว้ดังนี้ “สร้างสังคม เสมอภาค เป็นธรรม และยุติธรรมที่ศตริไทยอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มั่นคงปลอดภัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี”

1.1.2 เป้าประสงค์

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาศตริฯ ได้กำหนดเป้าประสงค์สำหรับการพัฒนาศตริไว้ดังต่อไปนี้

- 1) สังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดี ตระหนักและยอมรับถึงบทบาทสตรีในบริบทต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน
- 2) สังคมไทยมีความเป็นธรรม ยุติธรรม โดยสตรีทุกกลุ่มมี โอกาส เข้าถึง และได้รับการศึกษาทุกระดับ มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม
- 3) สตรีมีความสุข สุขภาวะ มีความมั่นคงในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 4) สตรีมีความมั่นใจ และมีศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ
- 5) องค์กรและกลไกสตรีระดับต่างๆ มีความเข้มแข็ง เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาศตริ

1.1.3 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาคนในสังคมไทยให้ตระหนักรู้และมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรี และเข้าใจบทบาทสตรีในบริบทต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน
- 2) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เกิดความเป็นธรรมและยุติธรรมสำหรับสตรีทุกกลุ่ม โดยให้สตรีมีโอกาสเข้าถึง และได้รับการศึกษาทุกระดับ มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม
- 3) เพื่อเร่งพัฒนาและส่งเสริมให้สตรีทุกกลุ่ม ทุกระดับอายุ มีสุขภาพ สุขภาวะ มีความมั่นคงในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 4) เพื่อส่งเสริมให้สตรีมีความมั่นใจ และมีศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ
- 5) เพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งสำหรับองค์กรและกลไกสตรีระดับต่างๆ มีความเข้มแข็งและเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีในทุกระดับ

1.1.4 เป้าหมาย

จากวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ของ (ร่าง) แผนพัฒนาสตรีฯ ได้กำหนดเป้าหมายโดยรวมที่คาดว่าจะสามารถดำเนินการในระยะกลาง คือ ช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2559 ไว้ดังนี้

- 1) มีการปรับปรุงเจตคติของคนในสังคม โดยวัดจากเจตคติของเด็ก เยาวชน ผู้หญิงและผู้ชายต่อบทบาทหญิงชายทุกระดับในอัตราส่วนที่ดีขึ้น
- 2) ระดับความสำเร็จของสตรี ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาและพัฒนาศักยภาพต่างๆ อย่างเท่าเทียม ในอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสตรีที่ประสบความสำเร็จและมีความสามารถพิเศษ ที่มีผลงานโดดเด่นและได้รับการยกย่องในสาขาต่างๆ มีอัตราส่วนเพิ่มขึ้น
- 3) สตรีได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ สังคมอย่างเท่าเทียมกัน และยุติธรรม มีจำนวนเพิ่มขึ้น
- 4) สตรีทุกกลุ่ม ทุกวัย มีความรู้ ความตระหนักถึงการรักษาสุขภาพ และมีการปรับพฤติกรรมในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม และสตรีทุกกลุ่ม ทุกวัยเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและสาธารณสุขถ้วนหน้า
- 5) องค์กรและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจเกี่ยวกับประเด็นความรุนแรงต่อเด็กและสตรี
- 6) สำหรับสตรีและเด็กที่ประสบปัญหาความรุนแรงและอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งต่างๆ ในสังคม ได้รับการแก้ไขและเยียวยาตามมาตรฐานอย่างครบถ้วนสมบูรณ์
- 7) สัดส่วนของสตรีที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการบริหารมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

8) กลไกและองค์กรสตรีทุกระดับได้รับการพัฒนา และมีศักยภาพในการดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีในส่วนที่รับผิดชอบได้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถพึ่งตนเอง และมีการทำงานอย่างสร้างสรรค์

1.1.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรีตามแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

ตามที่กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนพัฒนาสตรีฯ นำไปสู่การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หลัก เพื่อนำไปสู่ “สร้างสังคม เสมอภาค เป็นธรรม และยุติธรรมที่สตรีไทยอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มั่นคงปลอดภัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี” ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีทุกระดับ

1.1.6. การบริหารจัดการแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ

1) การบริหารจัดการแผนพัฒนาสตรีฯ ในช่วงที่ผ่านมา

ผลจากการที่แผนพัฒนาสตรีฯ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) ที่ผ่านมามีได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้ในแผนฯ อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามได้มีความพยายามในการบริหารจัดการแผนพัฒนาสตรีฯ สู่การปฏิบัติ โดยได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาสตรีฯ ในแผนปฏิบัติการได้ระบุถึงแผนงานหลักด้านต่างๆ ตามยุทธศาสตร์ซึ่งในแต่ละแผนงานมีการกำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่ร่วมรับผิดชอบดำเนินการ โดยหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบดำเนินการจะกำหนดวงเงินที่ต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละยุทธศาสตร์ แต่ไม่มีข้อมูลปรากฏชัดเจนว่า มีจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อปฏิบัติงานตามแผนงานนั้นมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม ผลจากการประเมินแผนพัฒนาสตรีฯ พบว่า บางหน่วยงานมีงบประมาณเพื่อดำเนินการชัดเจน ขณะที่อีกหลายหน่วยงานซึ่งงบประมาณร่วมกับแผนงาน และโครงการอื่นๆ ตามภารกิจของหน่วยงานโดยทั่วไป แต่หลายหน่วยงานไม่มีงบประมาณดำเนินการเลย ทำให้การขับเคลื่อนแผนงานของหน่วยงานต่างๆ สู่การปฏิบัติแตกต่างกันมาก การพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จึงประสบความสำเร็จได้ระดับหนึ่งเท่านั้น

นอกจากนี้การบริหารจัดการแผนฯ ยังมุ่งเน้นเฉพาะองค์กรภาครัฐ ยังไม่ครอบคลุมและประสานงานกับองค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ ภาคชุมชนและภาคประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแผนพัฒนาสตรีฯ

2) หลักการและวัตถุประสงค์ในการแปลงแผนพัฒนาสตรีฯ สู่การปฏิบัติ

(2.1) หลักการสำคัญ ในการบริหารจัดการแผนพัฒนาสตรีฯ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) เน้นความสำคัญในการดำเนินงานรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) และหลักการบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนาศรีฯ เข้าสู่แนวทางการปฏิบัติตามภารกิจหลักและบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานทุกระดับ ได้แก่

1) ขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นเป็นตอน ภายใต้กรอบของแผนพัฒนาสตรีฯ โดยสร้างการยอมรับและการมีส่วนร่วมจากองค์กรภาคีต่างๆ ทุกระดับ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการร่วมพัฒนาศรีฯอย่างกว้างขวาง

2) ใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนา

3) ใช้กลไกและเครื่องมือการพัฒนาของภาครัฐ ประสานและบูรณาการกับองค์กร และกลไกการพัฒนาศรีฯของภาคเอกชน ชุมชน และภาคประชาชนในลักษณะของเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาศรีฯ

4) จัดทำฐานข้อมูลและสร้างกลไกในการติดตามการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสตรีฯ อย่างต่อเนื่องรวมถึงการกำหนดแนวทางในการประเมินผลสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

(2.2) วัตถุประสงค์ ในการบริหารจัดการแผนพัฒนาสตรีฯ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ได้แก่

1) เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาสตรีฯ สู่การปฏิบัติ ด้วยการมีส่วนร่วมขององค์กรและภาคีทุกภาคส่วน

2) เพื่อบูรณาการแผนงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาสตรีฯ สู่การปฏิบัติ

3) เพื่อให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทั้งในภาพรวม และในระดับพื้นที่

1.1.7 แนวทางการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

1) กำหนดแนวทางและกรอบเวลาในการแปลงแผนพัฒนาสตรีฯ สู่การปฏิบัติ พร้อมจัดทำคู่มือการแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ เผยแพร่แก่องค์กรภาคีทุกภาคส่วน ให้สามารถนำไปจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่างๆ

2) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวประสานหน่วยงานและองค์กรต่างๆ โดยเน้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน ให้เข้ามีส่วนร่วมในการแปลงแผนพัฒนาสตรีฯ สู่การปฏิบัติ โดยกำหนดแนวทางการบูรณาการผ่านแผนงานระดับกระทรวง กรม รวมทั้งมีส่วนช่วยสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณตามแผนงานด้วย

3) ประสานแผนงานและโครงการขององค์กรเอกชน ธุรกิจเอกชน ชุมชนและภาคประชาชนระดับต่างๆ เพื่อบูรณาการภารกิจตามกรอบยุทธศาสตร์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผลักดันให้กลไกนอกภาครัฐมีส่วนร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาสตรีฯ เพิ่มขึ้น

4) วางกลไกการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสตรีฯ ทั้งในภาพรวมและในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และ/หรือให้มีการปรับแผนในระยะครึ่งแผนพัฒนาสตรีฯ ตามความเหมาะสม

5) สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาสตรีฯ สู่การปฏิบัติของภาคต่างๆ ดังนี้

(1) เลือกศึกษาผลการดำเนินงานในช่วงแผนพัฒนาสตรีฯ เป็นระยะ โดยเน้นกิจกรรมโครงการที่เป็นการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) หรือกิจกรรมโครงการที่เป็นนโยบายสำคัญ

(2) เผยแพร่ผลการศึกษา และนำผลการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้มาใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนา

(3) ปรับปรุงกฎระเบียบและกฎหมายต่างๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีในระดับต่างๆ

(4) จัดทำฐานข้อมูลการพัฒนาที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ต่างๆ

(5) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและภาคีต่างๆ

(6) สร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสตรีอย่างกว้างขวาง ทั้งในภาพรวมและในระดับพื้นที่

6) เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรและกลไกการพัฒนาสตรี ในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานแบบการประสานเครือข่าย

1.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนานบพทสตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2557-2561 (4 ปี) โดย ศอ.บต.

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทาง/มาตรการ	หมายเหตุ
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างเจตคติ การยอมรับสิทธิและบทบาทหญิงชาย	<p>1.1 ชุมชนพื้นที่และสังคมไทยให้ความตระหนัก และยอมรับและถึงบทบาทสตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ในทุกมิติ การพัฒนา เช่น เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นต้น</p> <p>1.2 ชุมชนพื้นที่และสังคมไทยมีเจตคติที่ดีขึ้น และให้ความร่วมมือกับสตรีในการพัฒนาทุกมิติ ฯลฯ</p>	<p>1. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความร่วมมือระหว่างผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น เพื่อสร้างความตระหนักถึงบทบาทของหญิงชาย และให้การสนับสนุนบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาในทุกมิติ</p> <p>2. ทุกภาคส่วนสนับสนุนการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของผู้หญิง รวมทั้งสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันบนฐานบทบาทของหญิงชาย และปราศจากอคติทางเพศ</p> <p>3. รณรงค์และสร้างความเข้าใจกับผู้ผลิตสื่อกระแสหลัก สื่อท้องถิ่น สื่อทางเลือก เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และความเข้าใจในบทบาทการมีส่วนร่วมของสตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>4. จัดให้หลักสูตรการเรียนการสอน การอบรม แนวทางปฏิบัติที่นำไปสู่การสร้างความเข้าใจในมิติหญิงชายบนฐานบทบาทของหญิงชาย และปราศจากอคติทางเพศ</p> <p>5. รณรงค์เสริมความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนาที่ส่งเสริมบทบาทสตรี</p> <p>6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปลูกฝังเจตคติที่ดีแก่ประชาชนทุกกลุ่มเกี่ยวกับบทบาทหญิงชาย</p> <p>7. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำให้กับสตรี เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง</p>	<p>สอดคล้องกับ Jakarta Declaration (12), (19) และมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550</p>
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ และการเพิ่มโอกาส รวมถึง	<p>2.1 ผู้หญิง และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทุกคนสามารถเข้าถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ การถือครองที่ดินและทรัพย์สิน ความมั่นคงทางอาหาร อาชีพ และการศึกษาทุกระดับ</p>	<p>1. จัดทำฐานข้อมูลอาชีพการเข้าถึงแหล่งทุนและทรัพยากร รวมถึงการสร้างทำเนียบหน่วยงานทำงานด้านอาชีพ เพื่อการทำงานที่สอดคล้อง และไม่ทับซ้อนในการส่งเสริมอาชีพ</p> <p>2. ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับผู้หญิงอย่างเป็น</p>	<p>สอดคล้องกับ Jakarta Declaration 19 ©, (1) CEDAW และรัฐธรรมนูญ</p>

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทาง/มาตรการ	หมายเหตุ
สิทธิทางสังคมของผู้หญิงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	2.2 ผู้หญิง และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็น	<p>รูปธรรม เพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น ที่ดินทำกิน เงินทุนประกอบอาชีพ ความรู้ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารกิจการ เป็นต้น</p> <p>3. สร้างหลักประกันการเข้าถึงการมีงานทำที่เหมาะสมกับสตรีและสถานภาพของสตรี</p> <p>4. ส่งเสริมอาชีพและจัดหาตลาด เพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีและชุมชนในพื้นที่</p> <p>5. ให้มีการรวมกลุ่มด้านอาชีพในทุกระดับ</p> <p>6. ส่งเสริมการออมและสวัสดิการ เช่น การมีกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์ ร้านค้าผู้หญิง</p> <p>7. ส่งเสริม จัดตั้งสถาบันการเงินของผู้หญิง และบริหารจัดการด้านการเงินแบบธรรมาภิบาล</p> <p>8. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้หญิง และภูมิปัญญาในชุมชน</p> <p>9. ส่งเสริมสตรีให้สามารถเข้าถึงความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้รู้เท่าทัน และสามารถนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม</p> <p>10. กระตุ้น ส่งเสริม และพัฒนาจิตอาสาของกลุ่มสตรีในการทำงาน เพื่อช่วยเหลือสังคม</p>	<p>แห่ง</p> <p>ราชอาณาจักร</p> <p>ไทย พ.ศ. 2550</p>
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสุขภาพ สติ อนามัยเจริญพันธุ์ คุณภาพชีวิต และการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต	<p>3.1 สตรีมีคุณภาพ สุขภาวะ และการอนามัยเจริญพันธุ์ที่ดี และเป็นไปตามมาตรฐานของประเทศ</p> <p>3.2 สตรีได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม</p>	<p>1. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศ อนามัย เจริญพันธุ์ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคลอดที่ปลอดภัย และอนามัยแม่และเด็ก</p> <p>2. บูรณาการความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมจากสหวิชาชีพ เพื่อการคุ้มครอง บำบัดและฟื้นฟูผู้หญิง และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงต่อผู้หญิง และจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงป้องกันปัญหาเรื่องความ</p>	<p>สอดคล้องกับ</p> <p>Jakarta</p> <p>Declaration 19</p> <p>(k) และ</p> <p>รัฐธรรมนูญ</p> <p>แห่ง</p> <p>ราชอาณาจักร</p> <p>ไทย พ.ศ. 2550</p>

ประเด็น ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทาง/มาตรการ	หมายเหตุ
ของผู้หญิง		<p>รุนแรงของเด็กและสตรีในครอบครัว ชุมชน</p> <p>3. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้หญิงระดับชุมชน เพื่อทำงานเชิงรุกในการให้คำปรึกษาแก่ผู้หญิง</p> <p>4. ผลิตสื่อ คู่มือ เพื่อให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงกลไกของการคุ้มครองสิทธิต่างๆ และการอนามัยเจริญพันธุ์</p> <p>5. ป้องกันการตั้งครกโดยไม่พร้อม เช่น การให้คำปรึกษาจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับศีลธรรม หลักศาสนา</p> <p>6. จัดให้มีสร้างหลักประกันในความมั่นคงการทำงานของผู้หญิงภายหลังการลาคลอด การอำนวยความสะดวกในการดูแลบุตร และสิทธิประโยชน์อื่นๆ ของผู้หญิงตามที่กฎหมายกำหนด</p> <p>7. รณรงค์และพัฒนาทั่วโลก ทั่วโลก ร่วม ทั้งภาครัฐ ประชาชน และภาคประชาสังคม ที่ทำหน้าที่ในการลดความรุนแรงต่อสตรี ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม</p>	
ประเด็น ยุทธศาสตร์ที่ 4 การคุ้มครองสิทธิ และการเข้าถึง ความยุติธรรม ของผู้หญิง	สนับสนุนให้ผู้หญิงเข้าถึง ความยุติธรรม และได้รับความ คุ้มครองตามที่กฎหมาย บัญญัติ	<p>1. ส่งเสริมให้ผู้หญิงได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย สวัสดิการ การช่วยเหลือเยียวยา และการคุ้มครองสิทธิของผู้หญิง ตลอดจนกฎหมายพิเศษที่ปฏิบัติใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กติกาสากล ระหว่างประเทศ พิธีสารเลือกรับฉบับต่างๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี และปฏิญญาว่าด้วยการพัฒนาสตรีขององค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC)</p> <p>2. กระตุ้น สนับสนุนให้มีการดำเนินการที่นำไปสู่การสร้างความปลอดภัยให้กับผู้หญิงด้วยการจัดหาล่ามที่เข้าใจสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการใช้สิทธิทางกฎหมายเมื่อถูกละเมิดกรณีที่ต้องดำเนินคดีในชั้นศาล</p>	สอดคล้องกับ Jakarta Declaration 19 (o), (r) CEDAW และ รัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักร ไทย พ.ศ. 2550

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทาง/มาตรการ	หมายเหตุ
		<p>3. จัดให้มีการคุ้มครองพยาน การให้คำปรึกษาแก่ผู้หญิงและครอบครัว การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p> <p>4. แก้ไขกฎระเบียบ คำสั่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการยุติความรุนแรงในผู้หญิงและเด็ก</p> <p>5. สร้างมาตรการทุกอย่างในการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ในกรณีที่ถูกผู้หญิงถูกละเมิด โดยการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การจัดให้มีองค์กรผู้หญิงเป็นที่เลี้ยงได้ต่อสู้คดี การส่งเสริมเครือข่ายสตรีในการดูแล และคุ้มครองสตรี เป็นต้น</p> <p>6. สร้างกลไกให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงการเยียวยา และการบำบัดฟื้นฟู ทั้งทางร่างกายและจิตใจ</p> <p>7. บังคับใช้หลัก Bangkok Rule (ความละเอียดอ่อนในการดูแลแม่และเด็กในเรือนจำ) มาปฏิบัติใช้กับผู้ต้องขังหญิงในจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>8. จัดให้มีผู้รู้ศาสนาผู้หญิงที่ให้คำปรึกษา แนะนำของผู้หญิง และการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้หญิงเกี่ยวกับครอบครัว และมรดก</p> <p>9. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาท และเข้าร่วมเป็นคณะทำงานด้านกิจการสตรีในคณะกรรมการอิสลามจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้หญิงในปัญหาครอบครัว การยุติความรุนแรงในครอบครัว การยุติความรุนแรงทางเพศ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย</p> <p>10. จัดให้มีสถานที่ เพื่อเป็นที่ดูแล พักพิงของเด็กและสตรีที่ได้รับความรุนแรงตามวิถีอิสลาม</p> <p>11. พัฒนาศักยภาพของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบให้สามารถทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำแก่ผู้ได้รับผลกระทบรายใหม่</p> <p>12. ส่งเสริมการทำงานเครือข่ายผู้หญิง เพื่อการดูแล</p>	

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทาง/มาตรการ	หมายเหตุ
		และช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ	
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาศักยภาพผู้หญิง เพื่อเพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจทุกระดับ	5.1 ให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานของประสบการณ์ และศักยภาพของผู้หญิง 5.2 เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในทุกระดับ	1. กำหนดให้มีสัดส่วนของผู้หญิงในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน หรือที่ปรึกษาในคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานชุดต่างๆ ที่แต่งตั้งโดยรัฐ 2. เพิ่มจำนวนของผู้หญิงในการเขียนกฎหมาย การกำหนดนโยบาย หรือการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง ข้าราชการหญิง หรือพนักงานในการให้บริการต่างๆ 3. ให้มีมาตรการพิเศษ เพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ 4. ให้มีศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบครบวงจรตามวิถีอิสลาม	สอดคล้องกับ Jakarta Declaration 16, 19 (d) UN SC 1325 และ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้หญิงและเด็ก	6.1 ส่งเสริมผู้หญิงและเด็กให้มีความรู้ ทักษะ และการใช้ชีวิตตามหลักศาสนา 6.2 พัฒนาความรู้ ทักษะของผู้หญิงให้มีความก้าวหน้า เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ปัจจุบัน ตลอดจนนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน และสังคม ทั้งนี้ โดยให้สอดคล้องกับศีลธรรมอันดีงาม	1. ส่งเสริมทุนการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสในพื้นที่ และสตรีที่ด้อยโอกาสในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2. ส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบที่เหมาะสม และง่ายต่อการเข้าถึงของผู้หญิงและเด็ก และเป็นไปโดยสอดคล้องกับวิถีอิสลาม 3. กระตุ้นความสนใจ วรรณคดี และสร้างความตระหนักในเรื่องการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม จังหวัดชายแดนภาคใต้ 4. ส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อยกระดับความรู้ของผู้หญิงและเด็กในพื้นที่ 5. ให้มีการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาต่างประเทศ และการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น	สอดคล้องกับ Jakarta Declaration 16, 19 (d) และ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ประเด็น ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทาง/มาตรการ	หมายเหตุ
ประเด็น ยุทธศาสตร์ที่ 7 ส่งเสริมและ สนับสนุนให้ ผู้หญิงมีส่วนร่วม ในกระบวนการ สร้างสันติภาพ	ส่งเสริมบทบาทของสตรีใน การมีส่วนร่วมกับกระบวนการ สร้างสันติภาพในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างหลักประกันให้กับผู้หญิงและเด็กในด้าน ความมั่นคง ปลอดภัย สันติภาพ (Woman Peace and Security) โดยสร้างมาตรการที่จำเป็นในการให้ ความคุ้มครองผู้หญิงและเด็กในพื้นที่ที่ขัดแย้งใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2. ให้มีตัวแทนผู้หญิงในกระบวนการสร้าง สันติภาพ เพื่อนำเสนอปัญหาของผู้หญิง ทั้งในช่วง ความขัดแย้ง ช่วงการเปลี่ยนผ่าน และระยะหลัง ความขัดแย้ง กระบวนการพูดคุยต่างๆ ในทุกระดับ 3. สร้างผู้นำหญิง เพื่อเป็นกลไกแก้ไขความขัดแย้ง ระดับชุมชน และสังคม 4. ให้มีการเรียนรู้ด้านประชาธิปไตย การจัดการ ความขัดแย้ง โดยแนวทางสันติวิธี การอยู่ร่วมกัน ในสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพความแตกต่าง ของเชื้อชาติ ศาสนา และการศึกษาทางเลือกอื่นๆ 5. จัดให้มีการประชุม ประชุมเชิงปฏิบัติการ การ สานเสวนา การศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฯลฯ โดยมี เป้าหมายสำคัญคือ <ol style="list-style-type: none"> 5.1 เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกลุ่มแกน นำสตรีในประเทศกับกลุ่มสตรีในพื้นที่ที่มีความ ขัดแย้งในต่างประเทศ 5.2 เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ทั้ง ในพื้นที่และนอกพื้นที่ 5.3 เพื่อระดมความคิดเห็นของกลุ่มสตรีก่อน การเจรจาเพื่อสันติภาพ และ 5.4 เพื่อเวทีสร้างความเข้าใจสถานการณ์ความ รุนแรงในภาคใต้ที่มีผลกระทบต่อผู้หญิงข้าม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่หลากหลาย ทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้ 6. พัฒนาสื่อที่เข้าถึงประชาชน ทั้งในพื้นที่และ 	สอดคล้องกับ UN SC 1325, 1888, 1889 นโยบายการ บริหารและ การพัฒนา จังหวัด ชายแดน ภาคใต้ และ ยุทธศาสตร์ การพัฒนา จังหวัด ชายแดน ภาคใต้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทาง/มาตรการ	หมายเหตุ
		<p>นอกพื้นที่ให้เกิดความเข้าใจ และให้ความร่วมมือกับกระบวนการสร้างสันติภาพในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>7. รณรงค์สร้างความเข้าใจ ความร่วมมือกับประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสันติภาพ</p> <p>8. จัดให้มีกิจกรรมที่มีเป้าหมาย เพื่อรณรงค์ยุติความรุนแรง หรือรณรงค์เพื่อสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นประจำ เช่น เดิน ขี่จักรยาน เพื่อสร้างสันติภาพ/ปลูกดอกชบาเพื่อสันติภาพ “วันดอกชบาบาน” กิจกรรมวัฒนธรรมย้อนยุคเพื่อสันติภาพ (จำลองตลาดนัดสมัยโบราณ) เป็นต้น โดยให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ</p>	
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 8 ส่งเสริมและสนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนแบบบูรณาการดำเนินงานด้านสตรีทุกภาคส่วน	<p>8.1 กลไกสตรีทุกระดับ และทุกภาคส่วนมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพสูง สามารถเป็นแกนนำหลักในการบูรณาการ รวมถึงการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรี เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>8.2 ติดตาม และตรวจสอบความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานต่างๆ ตามแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ และนโยบาย</p>	<p>1. การจัดทำฐานข้อมูลแกนนำสตรี กลุ่มสตรี เครือข่ายสตรี จำแนกตามฐานประเด็นการทำงาน</p> <p>2. ให้มีการบูรณาการความร่วมมือ ทั้งในทางปฏิบัติ ทรัพยากรที่จำเป็น ในการดำเนินงาน และงบประมาณของทุกหน่วยงานรัฐที่มีการเกี่ยวข้องกับส่งเสริมบทบาทสตรี และที่กำหนดในยุทธศาสตร์สตรี</p> <p>3. จัดให้มีการประชุมร่วมระหว่างกลุ่มสตรีในพื้นที่กับส่วนราชการ และเอกชน ตามประเด็นฐานการทำงานต่างๆ เช่น กลุ่มฐานความมั่นคงทางอาชีพ และรายได้ อาหาร ทรัพย์สิน การคุ้มครองสิทธิ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้กับสตรี ฯลฯ เพื่อเสนอความคิดเห็นของสตรีในการให้หน่วยงานรัฐและเอกชนนำไปใช้ในการจัดทำแผนงาน โครงการของหน่วยงานในแต่ละปีงบประมาณ และการบูรณาการทำงานร่วมกัน</p> <p>4. วางระบบการติดตามและตรวจสอบการ</p>	

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทาง/มาตรการ	หมายเหตุ
		<p>ปฏิบัติงานต่างๆ โดยให้มีการรายงานปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำแผนงาน โครงการ และยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง</p> <p>5. ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถ ศักยภาพของเครือข่ายสตรี องค์กรสตรี และกลุ่มสตรี</p> <p>6. พัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรทุกระดับทุกภาคส่วน เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรี</p> <p>7. จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนการทำงานของเครือข่ายสตรี องค์กรสตรี และกลุ่มสตรี เพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมเข้มแข็งในอนาคต และการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>8. วางแนวทางการทำงานร่วมกันของเครือข่ายสตรี องค์กรสตรี และกลุ่มสตรี และหน่วยงานของรัฐให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>9. ศึกษา วิจัย ติดตาม ประเมิน และถอดองค์ความรู้/จัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นฐานความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาที่เป็นระบบและเป็นวิชาการ</p>	

2. แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์

“ยุทธศาสตร์” หรือ “กลยุทธ์” (strategy) เป็นคำศัพท์ที่เป็นที่นิยมกันมานานในช่วงไม่นานมานี้ คำว่ายุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์กลายเป็นคำที่มีพลังอำนาจ ผู้ใดนำไปใช้แล้วดูเหมือนจะแสดงภูมิรู้และสถานภาพด้านการบริหารหรือด้านวิชาการที่สูงส่ง ทำให้ดูดีและน่าครั่นคร้ามที่จะโต้แย้ง ในบรรดานักบริหารธุรกิจจะใช้คำว่า กลยุทธ์ มากกว่าคำว่า ยุทธศาสตร์ และมักจะแปลมาจาก Strategy ในภาษาอังกฤษ ทว่าการบริหารในส่วนของข้าราชการ นักการเมืองและผู้นำทางทหาร มักจะแปลคำว่า Strategy เป็นภาษาไทยว่า “ยุทธศาสตร์” ส่วนคำว่า “กลยุทธ์” มักจะใช้เมื่อต้องการหมายถึง tactics ทำให้เข้าใจว่า คำว่ายุทธศาสตร์ เป็นคำที่ใหญ่กว่าคำว่ากลยุทธ์ หรือต้องคิดยุทธศาสตร์ก่อน แล้วใคร่มาสนใจเรื่องกลยุทธ์ทีหลัง นักวิชาการด้านการบริหารธุรกิจเห็นว่า คำว่า ยุทธศาสตร์ (strategy) เป็นคำที่หยิบยืมมาจากวงการทหาร แล้วนำมาใช้ใน

วงการธุรกิจ นักวิชาการด้านธุรกิจมองว่า การนำศัพท์แสงคำว่ายุทธศาสตร์นำมาปรับใช้ในวงการธุรกิจนั้นทำได้
ได้อย่างง่ายดาย เนื่องจากขั้นตอนของการปรับไปใช้ไม่มีอะไรซับซ้อนยุ่งยากนัก

ในวงการธุรกิจ ก็เหมือนวงการทหาร ซึ่งถือว่า ยุทธศาสตร์คือสะพานเชื่อมโยง (หรือการอุดช่องว่าง) ระหว่างนโยบาย (policy) กับกลยุทธ์ (tactics) และทั้งยุทธศาสตร์ (strategy) และกลยุทธ์ (tactics) เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างจุดหมายปลายทาง (ends) กับวิถีทาง (means) ที่ใช้เพื่อบรรลุจุดหมายปลายทาง (Nickols, 2000 อ้างใน กิตติพัฒน์ นนทปัทมะคุณ, 2547)

ยุทธศาสตร์ (กลยุทธ์) กับยุทธวิธี (กลวิธี) strategy กับ tactics

คำว่า ยุทธศาสตร์ บัญญัติมาจาก strategy มีความหมายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ ยุทธวิธี ซึ่งบัญญัติมาจาก tactics คำคูนีจึงมักจะปรากฏในบริบทเดียวกัน (ในสหรัฐอเมริกา มีนิตยสารชื่อว่า strategy & tactics ซึ่งมีบทความว่าด้วยสองเรื่องนี้โดยเฉพาะ) ในบริบทนี้ strategy จะใช้ในรูปแบบพจน์ ส่วน tactics จะใช้ในรูปแบบพหูพจน์

นอกจาก ยุทธศาสตร์ กับ ยุทธวิธี ซึ่งใช้คู่กันมาแต่เดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการทหารแล้วอาจใช้คำว่า กลยุทธ์ แทน ยุทธศาสตร์ และใช้คำว่า กลวิธี แทน ยุทธวิธี ก็ได้ ทั้ง 4 คำนี้เป็นศัพท์รัฐศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถาน และยังมีใช้ในทางธุรกิจและในภาษาทั่วไปอีกด้วย

คำว่า strategy ในพจนานุกรมฝรั่งมักจะให้ความหมายหลักไว้ว่า “ศาสตร์และศิลป์แห่งการวางแผนและปฏิบัติการในสงคราม” ส่วน tactics หมายถึง “วิธีการจัดกระบวนทัพเพื่อให้ได้ชัยชนะในการสู้รบหรือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะหน้าเฉพาะอย่าง”

รากศัพท์ของ strategy อาจสาวย้อนไปถึงคำกรีก คือ strategos “แม่ทัพ” เพราะมาจากคำว่า stratos “กองทัพ” + agein “นำ” ส่วน tactics ก็มาจากคำกรีกเช่นกัน คือ taktikos “เกี่ยวกับการจัด” จากรากศัพท์ว่า tassein “จัด” (อันเป็นที่มาของความหมายว่า “การจัดกระบวนทัพ”) จึงเห็นได้ชัดว่าคำคูนีเริ่มใช้ในความหมายเกี่ยวกับการทหารก่อนที่จะนำมาใช้ในวงการอื่นๆ

พจนานุกรมบางฉบับอธิบายเพิ่มเติมว่า ในแง่การทหาร strategy คือการใช้กำลังทหารทั้งหมดของชาติทั้งในยามสงบและในยามสงคราม โดยการวางแผนและพัฒนาขนาดใหญ่ในระยะยาว เพื่อให้เกิดความมั่นคงหรือชัยชนะ ส่วน tactics คือการใช้และจัดวางกำลังทหารในการสู้รบจริง

ส่วนในภาษาอังกฤษทุกๆ ไป คำว่า strategy จะมีที่ใช้มากกว่าคำว่า tactics และอาจใช้ในรูปแบบพหูพจน์ก็ได้ เพื่อหมายถึง “วิธีการ” เช่น learning strategies “วิธีการเรียนรู้”

ความสัมพันธ์ระหว่าง strategy กับ tactics อาจสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ (กลยุทธ์) หมายถึง แผนปฏิบัติการโดยรวม เพื่อให้มีชัยชนะเหนือข้าศึกหรือคู่แข่ง เพื่อประสพผลสำเร็จในธุรกิจ หรือเพื่อบรรลุเป้าหมาย เช่น เพื่อความก้าวหน้าของหน่วยงาน ส่วน ยุทธวิธี (กลวิธี) หมายถึงวิธีการในระดับรายละเอียดที่นำมาใช้เพื่อดำเนินตามแผน ยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์ที่วางไว้แล้ว

คำว่า แผนยุทธศาสตร์ (แผนกลยุทธ์) แปลมาจาก strategic plan ส่วนคำว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ (การวางแผนกลยุทธ์) ก็แปลมาจาก strategic planning นอกจากนี้ เมื่อตรวจสอบในฐานข้อมูลภาษาอังกฤษ ก็

พบคำว่า tactical planning ซึ่งแปล ได้ว่า “การวางแผนยุทธวิธี” (“การวางแผนกลวิธี”) หมายถึงการวางแผนระดับย่อยรองลงมาจากแผนยุทธศาสตร์ (แผนกลยุทธ์) อีกค่อหนึ่ง

อนึ่ง ในการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาหน่วยงาน มักเริ่มจากการทบทวนภาระหน้าที่ (mission) ของหน่วยงานนั้น กำหนดนโยบาย (policy) หรือทิศทาง (direction) ในการพัฒนาซึ่งจะต้องระบุวัตถุประสงค์ (objective) และมักจะมีการแถลงวิสัยทัศน์ (vision ศัพท์บัญญัติใช้ว่า วิทัศน์ แต่ไม่ติดตลาด) อันเป็นการมองไปในอนาคตว่า ประสงค์จะให้หน่วยงานนั้นมีสภาพเป็นเช่นไร จึงมักมีกรอบเวลากำกับไว้ด้วยว่า ภายในปีนั้น ๆ จะต้องบรรลุเป้าหมายอย่างนั้น ๆ

เมื่อได้วัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์แล้ว จึงจะกำหนดกลยุทธ์ (strategy) ซึ่งได้แก่วิธีการหลักๆ ที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ และจึงนำกลยุทธ์มาแปลงเป็นแผนปฏิบัติการ (plan of action) หรือโครงการ (programme) ซึ่งมักจะต้องกำหนดเป้าหมาย (target) ที่ระบุตัวเลขแน่ชัด เพื่อสะดวกแก่การติดตาม (monitoring) และการประเมินผล (evaluation) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการหรือโครงการในโอกาสต่อไป (สมานิศ วิจิตร, 2551)

ดังนั้นกลยุทธ์คือแนวทางหรือวิธีการทำงานที่แบบล เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ โดยทั่วไปกลยุทธ์ไม่ควรเป็นวิธีการทำงานตามปกติ แต่ควรเป็นแนวทาง/วิธีการที่มีอูบาย กลวิธีที่แบบล (ในเชิงบวก) สำหรับการทำงานภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ ในปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงคำว่า กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์กันอย่างแพร่หลาย แต่โดยทั่วไปแล้วคำว่ายุทธศาสตร์จะใช้ในความหมายที่กว้างกว่ากลยุทธ์ อาทิเช่น ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวง ฯลฯ ส่วนในระดับกรมควรใช้คำว่ากลยุทธ์ และอาจมีกลวิธีหรือแนวทางปฏิบัติลดหลั่นกันลงไป แต่สำหรับกลยุทธ์จะได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (จุดแข็ง จุดอ่อน) และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (โอกาส อุปสรรค) ของกรม แล้วนำมาวิเคราะห์หาตำแหน่งของกรม (Position analysis) และกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ตามลำดับ

3. บทบาทสตรีมุสลิม

3.1 บทบาทสตรีในอัล-กุรอานและฮัจ-ซุนนะฮ์ โดยทั่วไป

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าแล้ว เราจะพบว่าอิสลามถือว่าชายและหญิงไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากเพศทั้งสองจะได้รับผลตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับการประกอบคุณงามความดี และบทลงโทษที่เหมือนกันสำหรับการก่อกรรมทำชั่ว (มุฮัมมัดซาคี เจ๊ะหะ, 2554)

ทั้งนี้มุฮัมมัดซาคี เจ๊ะหะ ได้อธิบายไว้ว่า ท่านนบีประสงค์ขจัดสิ่งชั่วร้ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับหญิงด้วยหลักคำสอนที่สั่งให้ทุกคนมีความเมตตาต่อพวกนางว่า “จงมีความขำเกรงต่ออัลลอฮ์ในเรื่องผู้หญิง” ท่านนบียังกล่าวอีกว่า “บุคคลที่ดีที่สุดในระหว่างพวกเจ้าคือผู้ที่ปฏิบัติอย่างดีต่อภรรยาของเขา” “มุสลิมต้องไม่เกลียดชังภรรยาและถ้าหากว่าเขาไม่พอใจต่อความบกพร่องบางอย่างของนาง ก็ให้เขาจงพอใจกับสิ่งที่ดีงามที่อยู่ในตัวนาง” และ “การที่มุสลิมมีภรรยาและมีความปรารถนาต่อภรรยาของเขามากเท่าใด ความสมบูรณ์ในศรัทธาของเขาจะเพิ่มขึ้นมากเท่านั้น” และท่านนบิได้กำชับให้มุสลิมมีความเมตตาต่อภรรยา เมื่อท่านได้

แสดงกุดบะฮฺ ที่ทุ่งอะเราะเาะฮฺ ต่อหน้า เศาะฮาบะฮฺ (สาวกของท่านนบี) จำนวนหนึ่งแสนสองหมื่นสี่พันคน ที่มาประกอบพิธีหัจญ์ อัล-วะคอะฮฺ (หัจญ์อ้อลา) ซึ่งท่านนบีได้กำชับมุสลิมทุกคนเคารพและเมตตาต่อเพศหญิง ท่านนบีได้กล่าวต่อไปว่า “จงยำเกรงต่ออัลลอฮฺในเรื่องของหญิง แท้จริงแล้วพวกเจ้าแต่งงานกับพวกนางด้วยความไว้วางใจของอัลลอฮฺ และทำให้เรือนร่างของนางเป็นที่อนุมัติด้วยคำกล่าวของพระองค์ พวกเจ้ามีสิทธิเหนือพวกนาง และพวกนางก็มีสิทธิเหนือพวกเจ้าในเรื่องค่าเลี้ยงดูซึ่งพวกเจ้าต้องจ่ายให้แก่พวกนางตามฐานะของพวกเจ้า”

อิสลามถือว่าหญิงมีความสามารถและมีสิทธิอย่างสมบูรณ์ เช่น นางมีอำนาจทำนิติกรรมสัญญา หรือพินัยกรรมด้วยตัวของนางเอง นอกจากนั้นแล้วนางยังมีสิทธิรับมรดกในฐานะที่เป็นมารดา ภรรยา พี่น้องหญิงและบุตร และที่สำคัญที่สุดคือนางมีอิสระอย่างเต็มที่ในการเลือกสามี

สำหรับหญิงในฐานะที่เป็นมารดาถือว่าเป็นบุคคลที่คู่ควรได้รับการยกย่องในอิสลาม อัล-กุรอานได้กล่าวถึงสิทธิของมารดาในหลายๆ อายะฮฺด้วยกัน โดยที่สั่งให้มุสลิมทุกคนให้ความเคารพแก่มารดา และทำความคิดต่อพวกนาง ถึงแม้ว่ามารดาบางคนอาจจะไม่เป็นผู้สืบทาทก็ตาม ท่านนบีได้กำชับว่า สิทธิของมารดานั้นมีความสำคัญยิ่ง

อะบูซุรริยเราะฮฺรายงานว่ามีผู้ชายคนหนึ่งมาหาท่านนบี “โอ้! ท่านศาสนทูตของอัลลอฮฺ บุคคลใดที่ฉันสมควรทำดีมากที่สุด?” ท่านนบีตอบว่า “มารดาของเจ้า” ชายคนนั้นก็ยังถามต่อไปว่า “หลังจากนั้นใคร?” ท่านนบีตอบว่า “มารดาของเจ้า” ชายคนนั้นก็ยังถามอีกว่า “หลังจากนั้นใคร” ท่านนบีตอบว่า “มารดาของเจ้า” ชายคนนั้นยังถามต่อไปอีกว่า “หลังจากนั้นใคร” ท่านนบีตอบว่า “บิดาของเจ้า”

3.2 บทบาทสตรีกับครอบครัว

มุฮำหมัดซาคี เจ๊ะหะ (2554) ได้อธิบายไว้ว่า อิสลามต้องการให้ครอบครัวมีความเป็นปึกแผ่น สามีและภรรยามีส่วนร่วมในการสร้างซึ่งกันและกัน สามีภรรยาเปรียบเสมือนเสื้อผ้าอาภรณ์ที่อยู่บนร่างเดียวกัน ดังนั้นทั้งสองต้องให้เกิดยึดซึ่งกันและกัน และจะต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขในทุกสถานการณ์ ดังนั้นชีวิตคู่ในอิสลามต้องมีความปรองดองกันเพื่อความโปรดปรานของอัลลอฮฺ ความรักความผูกพันทำให้คู่สามีภรรยาต้องดูแลห่วงใยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเมื่อยามเจ็บป่วยและยามทุกข์ยาก หลักการพื้นฐานของชีวิตสมรสดังกล่าวถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างสถาบันครอบครัวในอิสลาม เมื่อก้าวถึงครอบครัวอิสลามแล้ว สามีคือผู้นำ ส่วนภรรยาทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยภายในครอบครัว ถึงแม้ว่าสามีต้องรับผิดชอบในหน้าที่ แต่นั่นก็มิได้หมายความว่าเขามีเกียรติมากกว่านางแต่อย่างใด ดังที่อัลลอฮฺตรัสในอัล-กุรอานว่า

﴿ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبْنَ إِنَّا اللَّهُ كَان مِّمَّا اكْتَسَبْنَ وَسْ بَكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝ ۳۲ ﴾ [النساء : ۳۲]

ความว่า และจงอย่าปรารถนาในสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ทรงให้แก่บางคนในหมู่พวกเจ้าเหนือกว่าอีกบางคน สำหรับผู้ชายนั้นมีส่วนได้รับจากสิ่งที่พวกเขาได้ขวนขวายไว้ และสำหรับผู้หญิงนั้นก็มีส่วนได้รับจากสิ่งที่พวกนางได้ขวนขวายไว้ และพวกเจ้าจงขอต่ออัลลอฮ์เถิด จากความกรุณาของพระองค์ แท้จริงอัลลอฮ์ทรงรอบรู้ในทุกสิ่งทุกอย่าง

เชคมุฮัมมัดอัब्ดุลฮุส ได้อธิบายว่าอายะฮ์ข้างต้นมิได้หมายถึงว่าเพศชายจะดีกว่าเพศหญิง หรือเพศหญิงจะดีกว่าเพศชายทั้งหมด แต่ที่สำคัญก็คือเพศทั้งสองต่างก็มีข้อดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบาทของแต่ละฝ่าย นักวิชาการมีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความหมายของบทบาทดังกล่าว นักวิชาการบางท่านให้ทัศนะว่า หมายถึง คุณภาพของความเป็นผู้นำ ตลอดจนการปกป้องดูแลครอบครัว และการแสวงหาปัจจัยยังชีพ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสามี บางท่านให้ทัศนะว่าหมายถึง ความอดทนของสามีในการดูแลเอาใจใส่ภรรยา นอกจากนี้มีนักวิชาการที่ให้ความเห็นว่าเป็นอำนาจที่อัลลอฮ์ทรงประทานให้แก่ชายทุกคนในการจัดการกิจการต่างๆ ภายในครอบครัว ส่วนนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่า บทบาทดังกล่าวก็คือ ความเป็นผู้นำของสามีในครอบครัวนั่นเอง

มุฮัมมัดอัब्ดุลฮุส ยังได้อธิบายต่อไปว่า ผู้นำครอบครัวต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ การปกป้อง การดูแล การปกครอง และการหาปัจจัยยังชีพ ส่วนอัब्ดุลอาดีให้ความเห็นว่า นอกจากองค์ประกอบทั้งสี่ 4 ดังกล่าวแล้ว องค์ประกอบที่สำคัญก็คือ การเชื่อฟังของภรรยาต่อสามีซึ่งจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1) ภรรยาต้องไม่รับผู้ชายแปลกหน้าเข้ามาในบ้านและไม่รับสิ่งของจากเขา โดยปราศจากความเห็นชอบของสามี

2) สามีมีสิทธิจำกัดอิสรภาพการเคลื่อนไหวของภรรยา โดยห้ามนางมิให้ออกจากบ้านก่อนได้รับอนุญาต ยกเว้นในกรณีจำเป็น อย่างไรก็ตาม สามีจะต้องให้ความเอื้ออาทรและไม่จำกัดเสรีภาพของภรรยา โดยปราศจากเหตุผลที่เพียงพอ ถ้าหากเกิดความขัดแย้งระหว่างสิทธิดังกล่าวของสามีกับสิทธิของพ่อแม่ในการเยี่ยมเยียนลูกสาว ซึ่งเป็นภรรยาของสามีดังกล่าว หรือสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมเยียนจากลูกสาว ดังนี้ถือว่าสามีมีสิทธิเหนือกว่า ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ภายในครอบครัว อย่างไรก็ตามอิสลามได้แนะนำให้สามีมีความยืดหยุ่นในบางกรณี ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงความแตกแยกที่อาจเกิดขึ้นภายในครอบครัว

3) ภรรยาที่มีความประพฤติไม่ดีไม่มีสิทธิคัดค้านสิทธิของสามีที่จะวางกรอบเพื่อควบคุมความประพฤติของนาง อิสลามให้สิทธิแก่สามีในการลงโทษภรรยาที่ไม่เชื่อฟัง

4) ภรรยาไม่มีสิทธิคัดค้านสิทธิของสามีที่จะสมรสกับหญิงและไม่มีสิทธิคัดค้านสิทธิของสามีในการหย่า การสมรสถือว่าหญิงยอมรับสิทธิดังกล่าวของชาย อย่างไรก็ตาม ถ้าหญิงต้องการจำกัดสิทธิดังกล่าวของชายหรือต้องการมีสิทธิเช่นเดียวกันกับชายก็อาจจะทำได้โดยสัญญาและระบุในหนังสือสมรสว่านางขอมีสิทธิหย่าหรือคงความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยา คราใดที่นางเป็นภรรยาเพียงคนเดียวของสามี เมื่อสามีสมรสกับภรรยาคนที่สอง ภรรยาที่มีสิทธิที่จะร้องขอให้สามีหย่าตามข้อตกลงที่ได้ระบุไว้ในหนังสือสมรสดังกล่าว

ดังนั้นอิสลามถือว่าหญิงมีความเท่าเทียมกับชายทั้งด้านจิตวิญญาณและสติปัญญา ส่วนความแตกต่างของเพศทั้งสองก็คือ โครงสร้างของสรีระร่างกายเท่านั้น ดังนั้นการแบ่งหน้าที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของ

ข้อเท็จจริงดังกล่าว โดยที่ชายจะต้องรับผิดชอบภาระงานในการหาปัจจัยยังชีพหรือรายได้ให้แก่ครอบครัว ส่วนหญิงต้องดูแลบ้านและอบรมเลี้ยงดูบุตร ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ข้อเท็จจริงที่มีอาจปฏิเสธได้ว่าการจัดการภายในบ้านที่มีประสิทธิภาพมีอาจเกิดขึ้นได้ ถ้าหากปราศจากความเป็นเอกภาพ ด้วยเหตุนี้อิสลามจึงกำหนดให้ชายในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัวจะต้องปรึกษากับสมาชิกภายในครอบครัวก่อนที่จะทำการตัดสินใจขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่สามีจะต้องไม่ใช่สิทธิในฐานะหัวหน้าครอบครัวสร้างความลำบากใจให้แก่ภรรยา หากไม่เช่นนั้นแล้วสามีจะไม่ได้ได้รับความเมตตาจากพระองค์อัลลอฮ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าภรรยามิใช่ทาสของสามี แต่คือ “ราชินีแห่งบ้าน” ดังที่ท่านนบีเคยกล่าวไว้ ดังนั้นผู้ศรัทธาจะต้องยกฐานะของภรรยาตามตำแหน่งดังกล่าวอย่างแท้จริง สอดคล้องกับซุฟอัม อูษมาน (2552) ที่ได้อธิบายไว้ว่า บทบาทของสตรีมุสลิมในบ้านหรือในครอบครัวมีความสำคัญชัดเจนจนอาจจะต้องพูดถึงอีกแล้ว เพราะภาระหน้าที่ของพวกเธอโดยดั้งเดิมแล้วเกือบทั้งหมดอยู่ในบ้าน อาจจะถูกกล่าวได้ว่าทุกความเคลื่อนไหวและทุกสิ่งที่เป็นไปในเรือนชาน ล้วนแล้วเป็นความรับผิดชอบของพวกเธอแทบทั้งสิ้น ในฐานะที่เป็นภรรยาของสามี เป็นแม่ของลูกๆ และผู้ดูแลเวียนของครอบครัว แค่มบทบาทในสามด้านนี้ถ้าทำให้ดีที่สุดก็เกือบจะเอาเวลาไปคิดอย่างอื่นแทบจะไม่ทันแล้ว มิพักต้องเอ่ยถึงภารกิจอื่นๆ อีกต่อไป อย่างไรก็ตามแต่ละครอบครัวย่อมต้องมีความแตกต่าง การพูดถึงบทบาทของสตรีมุสลิมในครอบครัวจึงมีความยืดหยุ่นอยู่บ้างตามแต่กรณีนั้นๆ

3.3 บทบาทสตรีมุสลิมกับการพัฒนาสังคม

ซุฟอัม อูษมาน (2552) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การสร้างสรรค์สังคมในบ้านให้เป็นสังคมที่พึงประสงค์ นอกเหนือจากการเอาใจใส่ในเรื่องความเป็นระเบียบเรียบร้อยต่างๆ ไปแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญในด้านของการส่งเสริมความดีและยับยั้งความชั่วอีกด้วย มีหลายตัวอย่างในหะดีษที่บ่งบอกถึงบทบาทของสตรีมุสลิมในเรื่องนี้ เช่น

1) ช่วยเหลือสามีในเรื่องอาคิเราะฮ์ นั่นคือในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจทั้งที่เป็นวาญิบและสุนัต มีระบุในหะดีษว่า“อัลลอฮ์ได้เมตตาชายผู้หนึ่ง ที่ได้ตื่นขึ้นมาเพื่อละหมาดกลางคืน แล้วเขาก็ปลุกภรรยาของเขาเพื่อให้ลุกขึ้นมาละหมาด ถ้านางไม่ยอมลุก เขาก็เอาน้ำมาประพรมบนหน้าของนาง และอัลลอฮ์ได้เมตตาหญิงหนึ่ง ที่ได้ตื่นขึ้นมากกลางคืนเพื่อทำการละหมาด แล้วนางก็ปลุกสามีของนาง เพื่อให้ลุกขึ้นมาละหมาด ถ้าเขาไม่ยอมลุก นางก็เอาน้ำมาประพรมบนหน้าของเขา”(ดู เศาะฮิหฺ อัล-ญะมาอิฮฺ 3494) หะดีษนี้ได้บรรยายภาพของความร่วมมือระหว่างสองสามีภรรยาในเรื่องอาคิเราะฮ์ที่ขังงดงามยิ่งนัก การช่วยเหลือกันระหว่างคู่ชีวิตมิใช่มีเพียงในเรื่องการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพเท่านั้น ทว่าการร่วมมือกันสร้างสรรค์ชีวิตคู่ด้วยสัมภาระสู่อาคิเราะฮ์นั้นต่างหากเล่าที่ควรได้รับการเอาใจใส่มากกว่าเป็นหลายเท่า เพราะมันหมายถึงการเตรียมพร้อมเพื่อจะได้อยู่ร่วมกันอีกยาวนานในโลกหน้าอันสถาพร กิจกรรมอื่นๆ ก็อาจจะทำได้เช่น การช่วยกระตุ้นให้สามีรักษาละหมาดญะมาอะฮ์ การถือศีลอด การอ่านอัลกุรอานร่วมกัน การอ่านคุอาอ์ประจำวัน การทำทาน เศาะตะเกาะฮ์ และอีกหลายๆ อย่างที่สามารถทำได้ ทั้งหมดอยู่ในข่ายของการสนับสนุนความดีทั้งสิ้น

2) คุณเลอบรมสั่งสอนลูกๆ ในเรื่องศาสนา เป็นเรื่องที่ชัดเจนว่าผู้เป็นแม่ต้องเอาใจใส่ในการอบรมมารยาทของลูกๆ คุณเล่าให้พวกเขาวิชาละหมวด ผูกหัดให้ปฏิบัติศาสนกิจอื่นๆ สอนอัลกุรอานให้พวกเขา เป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกเห็น คอยสอดส่องดูแลแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ดีทั้งหลาย ฯลฯ เหล่านี้คือปฐมแห่งบทบาทที่สำคัญในการสร้างสมาชิกที่ดีของสังคมซึ่งจะออกไปสู่โลกกว้างในวันข้างหน้า เป็นที่แน่นอนว่า ถ้าเด็กๆ ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องในครอบครัว เมื่อโตขึ้นและออกไปสู่สังคมกว้าง พวกเขา ก็จะเป็นคนที่ดีของสังคม เมื่อคนดีสังคมก็ย่อมดีตามไปด้วยเป็นแน่แท้ “ผู้หญิงนั้นเป็นผู้เฝ้าดูแลในบ้านของสามีและลูกๆ ของเขา พวกนางจะถูกสอบสวนในหน้าที่นั้น” (อัล-บุคอรีย์และมุสลิม ดู เศาะฮิหฺ อัล-ญามิอุ 4569)

3) การดักเตือนซึ่งกันและกันกับสมาชิกในครอบครัวให้อยู่ในกรอบของศาสนา การรำลึกถึงอัลลอฮ์และอาคิเราะฮ์ การสร้างนิสัยเช่นนั้นนับเป็นสิ่งที่ดีและควรต้องได้รับการสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในบ้าน การดักเตือนระหว่างกันนั้นถือเป็นแก่นหนึ่งของอิสลาม ดังที่มีปรากฏในหะดีษว่า “ศาสนาคือการนาซีฮัต(การดักเตือนซึ่งกันและกัน)” (เศาะฮิหฺ อัล-ญามิอุ 3417) จึงเป็นสิ่งสำคัญที่เหล่าผู้ดูแลความเรียบร้อยในครอบครัวต้องถือเป็นหลักในการสร้างสรรค์สังคมในบ้านให้อบอบไปด้วยบรรยากาศที่นอกจากจะอบอุ่นแล้ว ยังมีความดีงามและการรำลึกถึงอาคิเราะฮ์อยู่เนื่องนิตย์ “อุปมาบ้านที่มีการรำลึกถึงอัลลอฮ์ กับบ้านที่ไม่มีการรำลึกถึงอัลลอฮ์ อุปมาเหมือนคนเป็นกับคนตาย” (เศาะฮิหฺ อัล-ญามิอุ 5827) การนาซีฮัตไม่ได้หมายความว่าต้องมาจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงผู้เดียว ทุกคนในบ้านมีสิทธิหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือและดักเตือนกัน ไม่ว่าจะเป็สามี ภรรยา พ่อแม่ หรือผู้เป็นลูก ดังนั้นในฐานะผู้รับผิดชอบความเรียบร้อยในบ้านสตรีมุสลิมทั้งหลายจึงควรมีบทบาทในการนาซีฮัตด้วยเช่นกัน ไม่จำเป็นว่าต้องเป็นฝ่ายรับการดักเตือนเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตามวิธีการและรูปแบบการดักเตือนนั้นมีหลากหลายมาก จึงควรคำนึงถึงความเหมาะสมและเลือกใช้วิธีที่ดีที่สุด และไม่จำเป็นว่าต้องอยู่ในรูปของการใช้คำพูดเสมอไป

จะเห็นได้ว่าการสร้างสรรคสังคมในบ้านของสตรีมุสลิมนั้น มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการทำงานข้างนอก เพราะถ้าหากบ้านคือฐานหลักของสังคมแล้ว การสร้างสังคมในบ้านให้มีความแข็งแกร่งก็คือจุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์สังคมให้ดีและเป็นที่น่าปรารถนานั่นเอง

สตรีมุสลิมกับกิจกรรมอื่นๆ ในสังคมกว้าง

บทบาทของสตรีมุสลิมในสังคมกว้าง จำเป็นต้องคำนึงถึงเงื่อนไขต่างๆ ให้รัดกุมยิ่งขึ้น เพราะเดิมทีเดียว อิสลามไม่สนับสนุนให้ผู้หญิงออกนอกบ้าน ด้วยอิสลามมองว่ายังมีงานและภารกิจอีกมากที่สตรีมุสลิมสามารถทำได้ในขณะที่พวกเขาอยู่ในบ้าน และโดยดั้งเดิมแล้ว งานนอกบ้านเป็นความรับผิดชอบของผู้ชาย ซึ่งพวกเขามีอาจจะเลี้ยงในหน้าที่นี้ได้เลย อย่างไรก็ตามถ้ามีความจำเป็นหรือผลที่พึงรับได้ ก็อนุญาตให้พวกเขาออกไปได้ โดยควรต้องไม่กระทบถึงบทบาทหลักในการเป็นภรรยา มารดาและแม่ศรีเรือน ทั้งนี้การทำงานของสตรีมุสลิมในสังคมนั้นมิใช่ถูกปิดกั้นเหมือนดังที่หลายๆ คนเข้าใจผิด งานทุกชนิดที่ผู้ชายทำได้ผู้หญิงก็ทำได้ ถ้าหากอยู่ในกรอบและขอบเขตที่อิสลามอนุญาต การทำงานในสังคมของสตรีมุสลิมจึงไม่ได้แคบ เพียงแต่มีความรัดกุมมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นผลดีต่อตัวสตรีมุสลิมเอง และควรต้องคำนึงอยู่เสมอว่าด้วยธรรมชาติทางสรีระและจิตใจของผู้หญิงนั้น งานที่พวกเขาทำได้ดีที่สุดมักจะเกี่ยวข้องกับการดูแลบ้าน การอบรมเลี้ยงดูเด็กๆ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสตรี โดยที่เราไม่ได้ปฏิเสธความสามารถด้านอื่นๆ

ของพวกเธอ (ซูฟอัม อุฆมาน, 2552) นอกจากนี้เมื่ออยู่นอกบ้านแล้วพวกเธอยังสามารถมีบทบาทในการร่วม สนับสนุนความดีและยับยั้งความชั่วได้ โดยการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นเช่นเพื่อนร่วมงาน คนรอบข้าง เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถให้คำเชิญชวนและคำตักเตือนที่ดีแก่ผู้คนเหล่านั้นได้

สรุป การทำงานของสตรีมุสลิมในการสร้างสรรค์สังคมนั้น มีเงื่อนไขบางประการที่เหมาะสมกับ สภาพความเป็นจริงของพวกเธอ ซึ่งไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด เพราะรูปแบบงานสร้างสรรค์สังคมนั้นมี หลากหลาย สามารถที่จะเลือกทำได้ภายใต้กรอบและขอบเขตที่อิสลามกำหนด และทุกๆ กิจกรรมความดีล้วน ได้รับความตอบแทนจากอัลลอฮ์ทั้งสิ้น สตรีมุสลิมจึงควรต้องเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อเสริมสร้างตัวเองให้พร้อม สำหรับการทำงานอันมีเกียรติยิ่งนี้ โดยต้องอาศัยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการสนับสนุนจากบรรดามุสลิม ین เพื่อผลที่ดีที่สุดในการทำงาน

4. สตรีมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาความรุนแรงและความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2547 มา จนถึงปัจจุบัน ได้เกิดความสูญเสียต่อคนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ในระยะเวลา 12 ปี (ตั้งแต่ 2547-2558) มี สถิติจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดเหตุการณ์ทั้งสิ้น 15,374 เหตุการณ์ โดยรวมมีเหตุการณ์เฉลี่ยปีละ 1,281 เหตุการณ์ แต่เมื่อดูแนวโน้มเหตุการณ์ทั้งหมด 12 ปี จะพบว่า มีจุดตัด ของเหตุการณ์เป็นสองช่วงใหญ่ๆ คือ ในระหว่างปี 2547-2550 และช่วงปี 2551-2558 ในช่วงสี่ปีแรกนั้น เหตุการณ์จะรุนแรงมาก เฉลี่ยปีละ 1,926 ครั้ง ส่วนช่วงที่สองระหว่างปี 2551-2558 มีเหตุการณ์เฉลี่ยปีละ 959 ครั้ง ผู้เสียชีวิตในรอบ 12 ปี มีทั้งสิ้น 6,543 ราย เฉลี่ยปีละ 545 ราย เฉพาะปี 58 พบว่ามีผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น 246 ราย เฉลี่ยเดือนละ 20 คน ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ ในรอบ 12 ปี มีทั้งสิ้น 11,919 ราย เฉลี่ยปีละ 993 ราย เฉพาะ ปี 58 พบว่ามีผู้บาดเจ็บทั้งสิ้น 544 ราย เฉลี่ยเดือนละ 45 คน (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี 2558) นอกจากนี้ อัมพร หมดเด็น (2551) ได้แบ่งกลุ่มผู้หญิงมุสลิมที่มีบทบาทความเคลื่อนไหวในการทำงานท่ามกลางสถานการณ์ ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ออกเป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มนักเคลื่อนไหวและนักกิจกรรม กลุ่มทหารพรานที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ของรัฐ และกลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ที่สำคัญอย่างยิ่งกลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่ต้องเผชิญกับความรุนแรงเป็น หลัก โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงเหล่านี้ที่ต้องตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงที่ตนไม่ได้ก่อ แต่ในขณะที่เดียวกับกลุ่ม ผู้หญิงมักจะมีการรวมกลุ่มเคลื่อนไหวในระดับต่างๆ กันด้วย ไม่ว่าจะเป็นในระดับสังคม ชุมชน หรือในระดับ ครอบครัว

เมื่อย้อนมองผู้หญิงในบริบทของสังคมมลายูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความเกี่ยวพัน อย่างแนบแน่นระหว่างความเป็นชาติพันธุ์มลายูกับศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าการใช้คำว่า มลายู หรือ นาย ในภาษาถิ่น มีความหมายมากกว่าชาติพันธุ์แต่กลับกินความหมายคนที่นับ ถือศาสนาอิสลามโดยทั่วไปด้วย ดังนั้นการมองประเด็นของผู้หญิงในสังคมมลายูจึงต้องพิจารณาบริบททาง เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อสังคมมลายู รวมถึงพลวัตของศาสนาอิสลามด้วย (สุไรณี สายนุ้ย 2557)

บทบาทครอบครัว

ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ ได้กล่าวถึงสำหรับผู้หญิงมุสลิมในสังคมมลายูว่า แม้สถานะของผู้หญิงและผู้ชายไม่เท่ากัน แต่ผู้หญิงมุสลิมในสังคมมลายูก็ไม่ได้ถูกจำกัดพื้นที่อยู่เพียงในครัวเรือนภายใต้บทบาทของความเป็นแม่เท่านั้น แต่ยังคงมีบทบาททางเศรษฐกิจด้วยการทำการค้าในพื้นที่สาธารณะอีกด้วย ผู้หญิงเหล่านี้จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผ่านกลไกทางสังคมที่มีลักษณะที่ไม่เป็นทางการหลายรูปแบบ เช่น การผูกมิตร การแต่งงาน การค้าขาย

สำหรับโครงการตะวันออกกลางศึกษา ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ สกว. มีจัดงานแถลงข่าวเรื่องเสวนา: บทบาทผู้หญิงมุสลิม ในฐานะ "พลังของการเปลี่ยนแปลงในสังคม" ผู้หญิงมุสลิม: พลังของการเปลี่ยนแปลงในสังคม เมื่อวันที่ 15 ส.ค. 2550 ที่อาคารเอสเอ็มทาวเวอร์ โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้ (สืบค้นจาก <http://prachatai.com/journal/2007/08/13859> วันที่ 2 สิงหาคม 2559)

กรณีปัญหาภาคใต้ของไทย อมรา พงศ์สาพิชญ์ ได้กล่าวว่า มีขบวนการเคลื่อนไหวของสตรีมุสลิมเกิดขึ้นเช่นกัน โดยส่วนใหญ่เกิดจากเป้าหมายที่ต้องการสงเคราะห์ช่วยเหลือพี่น้องมุสลิมจากสถานการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น และค่อยๆ พัฒนามาเป็นขบวนการส่งเสริมที่มุ่งเน้นให้ผู้ประสบปัญหาช่วยเหลือตัวเองได้ จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การณรงค์ เพื่อขยายขอบเขตให้ผู้ประสบปัญหาที่ช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว เข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นอีกต่อหนึ่ง น่าจะมีการเปิด โอกาสให้ขบวนการผู้หญิงมุสลิมในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความรุนแรง ณ เขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะน่าจะเป็นไปอย่างนุ่มนวลมากกว่าการนำโดยผู้ชายที่มักดำเนินไปอย่างเด็ดขาดรุนแรง

มัรยัม สามะ ศูนย์เด็กกำพร้าและยากจนอนาถาบ้านสุไหงปาเน จ.ปัตตานี กล่าวถึงบทบาทหนึ่งที่ตนเข้าไปมีส่วนร่วมและดำเนินการ ในฐานะสตรีชาวอิสลาม ได้แก่ การช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กกำพร้าและยากจน ซึ่งเป็นการรวมตัวและร่วมกันทำของกลุ่มผู้หญิง โดยเริ่มจากก้าวแรกที่มีเด็กในการดูแลเพียง 2 คน ปัจจุบันมีเด็กในการดูแล รวม 110 คน และเปิดโอกาสในระดับประถมศึกษาสำหรับเด็กในชุมชนด้วย

"เงินซากาด" และเงินบริจาค ซึ่งนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการศูนย์เด็กกำพร้า โดยระบุว่า สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในภาคใต้ได้ส่งผลกระทบต่อโครงการของตนอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากเงินบริจาคโดยมากมาจากผู้ใจบุญจากประเทศมาเลเซีย เมื่อมีเหตุการณ์ความรุนแรงและการแบ่งฝักฝ่ายเกิดขึ้น ทำให้การบริจาคเงินดังกล่าวขาดช่วงไป

การแถลงข่าวครั้งนี้ ศ.ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง ผู้อำนวยการ สกว. กล่าวสรุปว่า ภาพใหญ่ที่เห็นเมื่อมองออกไปนอกประเทศไทย คือการเคลื่อนไหวของขบวนการสตรีอิสลามซึ่งปรากฏชัดเจนในรูปแบบต่างๆ ขณะเดียวกันก็มีข้อเท็จจริงที่สะท้อนจากพื้นที่ภาคใต้ของไทยด้วยว่า ผู้หญิงมุสลิมเข้ามามีบทบาทสำคัญในหลายด้าน และเป็นเรื่องดีงามที่ไม่ได้ขัดหลักศาสนาแต่อย่างใด บทบาทเหล่านี้จึงดำเนินไปได้ด้วยดี แต่หลายบทบาทก็ควรที่จะได้รับการส่งเสริมให้มากขึ้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าบทบาทสตรีมุสลิม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมามีบทบาทในการเคลื่อนไหวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และผู้หญิงมุสลิมมีบทบาทสำคัญในหลายด้านเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ตลอดจนนำไปสู่การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี และสันติสุข

สภาวะการณ์ในกลุ่มอาชีพของสตรี

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความอุดมสมบูรณ์ในเชิงทรัพยากร อีกทั้งมีรากฐานวัฒนธรรมชุมชนที่แข็งแกร่งและเน้นการพึ่งพาตนเอง อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทวีความรุนแรงและขยายวงกว้างในช่วงที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อการค้าทางชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและการลดช่องว่างทางสังคม ซึ่งจะช่วยบรรเทาความขัดแย้งได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งการพัฒนาอาชีพของกลุ่มสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจในครัวเรือนและชุมชน ถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาปัญหาในพื้นที่ได้ (พัชรา โลจินดารัตน์ 2553) เนื่องจากสตรีเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบอย่างสูงจากการสูญเสียหัวหน้าครอบครัวจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะสตรีมีสัดส่วนใหญ่แต่งงานเมื่ออายุน้อย มีบุตรหลายคน และขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะอาชีพ ทั้งนี้ การสำรวจข้อมูลครอบครัวผู้ประสบเหตุ 284 รายใน จ.ปัตตานี เมื่อปี 2550 พบว่า ผู้ประสบเหตุร้อยละ 95.8 เป็นเพศชาย ร้อยละ 89.1 สมรสแล้ว และร้อยละ 84.5 เป็นหัวหน้าครอบครัว อย่างไรก็ตาม แม้ผลสำรวจของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2553) จะพบว่า สตรีในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีศักยภาพที่ไม่อาจมองข้ามในการพัฒนาอาชีพ โดยเมื่อปี 2552 ร้อยละ 36 ของสตรีมุสลิมอายุ 19 – 24 ปี อยู่ระหว่างศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่ประเด็นการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจของสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงไม่ได้รับการกล่าวถึงมากนักในเชิงนโยบาย

1. ลักษณะการประกอบอาชีพของสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 อาชีพหลักของครอบครัว เช่น การทำนา ประมง การขึ้นตาล และการทำนาเกลือ โดยสตรีได้เข้ามามีบทบาทในการประกอบอาชีพหลักร่วมกับหัวหน้าครอบครัวมากขึ้น

1.2 อาชีพบทบาทดั้งเดิมของสตรี เช่น การทำขนม การทำปลาแห้ง และการตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งสตรีมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากอาศัยทั้งความรู้ที่ถ่ายทอดมาแต่โบราณ และที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่ โดยถือเป็นอาชีพที่ทำรายได้เสริมให้แก่สตรีในชุมชนอย่างต่อเนื่อง (รายได้เจ้าของกิจการ 200 – 800 บาท/วัน และลูกจ้าง 30 – 120 บาท/วัน)

1.3 อาชีพรับจ้าง ในอุตสาหกรรมชุมชนเพื่อผลิตขนมและปลาแห้ง ตัดเย็บเสื้อผ้า งานรับจ้างซ่อมอุปกรณ์ประมงในเมือง และการเดินทางไปทำงานรับจ้างในมาเลเซีย อนึ่งสำนักงานแรงงานไทย ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ รายงานว่า ปัจจุบันมีแรงงานไทยในมาเลเซียกว่า 22,000 คน เป็นแรงงานผิดกฎหมาย 12,000 คน และเป็นแรงงานถูกต้องตามกฎหมาย 10,000 คน โดยปัจจุบันรัฐบาลมาเลเซียได้ประกาศมาตรการเข้มงวดต่อแรงงานผิดกฎหมายแล้ว ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2553

2. การพัฒนาอาชีพสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้ดำเนิน โครงการสนับสนุนการพัฒนาอาชีพกลุ่มสตรีและชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วส่วนหนึ่ง อาทิ

2.1 กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจในการส่งเสริมการรวมกลุ่มและพัฒนาศักยภาพของสตรี โดยจัดฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานสินค้าและบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาตลาดและวางแผนธุรกิจ พร้อมมีบทบาทในการคัดเลือกคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด และเน้นการจัดสรรงบประมาณให้แก่กลุ่มอาชีพสตรีที่มีความเข้มแข็งเป็นหลัก เนื่องจากภาครัฐมีข้อจำกัดเชิงบุคลากร นอกจากนี้ ยังดำเนินการส่งเสริมการจัดงานแสดงและประกวดสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด

2.2 กรมส่งเสริมการเกษตร มีบทบาทในการดำเนิน โครงการสนับสนุนการรวมกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกร เพื่อฝึกอบรมสาขาอาชีพต่างๆ อันเป็นหนึ่งใน โครงการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้งบประมาณโครงการไทยเข้มแข็ง

2.3 หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ อาทิ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ต่างมีบทบาทในการสนับสนุนการฝึกและพัฒนาอาชีพ และการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีโครงการสนับสนุนวิทยากรและแนะนำความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพให้แก่ชุมชนและกลุ่มสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ศักยภาพและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของสตรีในพื้นที่

ในภาพรวม สินค้าอาหารแปรรูปที่ใช้วัตถุดิบจากในชุมชน เช่น กระทู้บับ ขนมปัง ปลาแห้ง เปลือกส้ม ไอ้เชื่อม และกาดะแมร์ มีศักยภาพทางการตลาด และหากมีการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ก็น่าจะเป็นไปได้ในการขยายโอกาสทางการตลาดทั้งในประเทศและเพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตาม วิจัยพบว่า ยังคงปรากฏอุปสรรคสำคัญบางประการในการพัฒนาอาชีพสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ดังนี้

3.1 การจ้างงานส่วนใหญ่เป็นลักษณะการรับงานมาทำในครัวเรือน หรือเศรษฐกิจนอกระบบ (informal economy) ที่ไม่คำนึงถึงการคุ้มครองและสวัสดิการแรงงานหรือสุขภาพความปลอดภัยในการทำงาน

3.2 สตรีในพื้นที่มักรวมกลุ่มกันเพื่อให้ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลหรือองค์กรต่างๆ โดยมีใช่เป็นการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาด้านอาชีพอย่างแท้จริงนอกจากนี้ การรวมกลุ่มยังคงมีธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคหลายประการ อาทิ การปันผลหรือแบ่งสรรรายได้ปีละครั้ง ซึ่งทำให้สมาชิกมองว่า งานรวมกลุ่มเป็นเพียงอาชีพเสริม และมีได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

3.3 ปัจจุบันการรวมกลุ่มดังกล่าวยังคงขาดการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายพัฒนาอาชีพในแต่ละชุมชน เพื่อสามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพซึ่งกันและกัน

3.4 สตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารธุรกิจ และขาดเงินทุนในการตั้งต้นอาชีพ เนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนของรัฐ และขาดแคลนข้อมูลรายละเอียดการสนับสนุนงบประมาณของรัฐ และไม่สามารถเขียนข้อเสนอโครงการหรือสื่อสารกับหน่วยงานรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่ารัฐจะได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ในวงเงินกว่า 118,900 ล้านบาท ในช่วงระหว่างปี 2547 – 2552

3.5 บุคลากรภาครัฐที่มีจำนวนจำกัดเมื่อเทียบกับขอบเขตภารกิจของภาครัฐที่เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน ทำให้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทั่วถึง อีกทั้งผู้บริหารและผู้นำชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ปกครองของตนเท่าที่ควร หากเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ชลประทาน และหน่วยงานที่มีอำนาจจัดสรรงบประมาณมักจะสนับสนุนกลุ่มเดิมที่มีความเข้มแข็งอยู่แล้ว

4. นโยบายกับการพัฒนาอาชีพของสตรี

4.1 การดำเนินนโยบายตามแนวทางดังกล่าวมีสาระที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ที่ได้ให้ความสำคัญต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มี “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่สมดุลและยั่งยืน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ สร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

4.2 การสนับสนุนการพัฒนาอาชีพในชุมชน ทั้งในลักษณะรายเดี่ยวและเป็นกลุ่ม น่าจะเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้กลุ่มสตรีมีอาชีพเสริม สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตสตรีที่ต้องรับผิดชอบงานบ้านและหารายได้ไปพร้อมกัน ทั้งนี้ภาครัฐควรสนับสนุนการถ่ายทอดและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุกิจกรรม การแปรรูป การตลาดและบริหารธุรกิจที่ครอบคลุม เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ โดยเน้นการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงชุมชนเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งทุน พร้อมส่งเสริม โครงการนำร่องพัฒนาอาชีพในพื้นที่ที่ชุมชนมีความพร้อมสูงก่อน โดยควรจัดลำดับความสำคัญ (Priority) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน และใช้เป็นโครงการต้นแบบ และนำประสบการณ์และความสำเร็จที่ได้รับไปเผยแพร่ และประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับชุมชนอื่นๆ ตามลำดับต่อไป

4.3 การพัฒนาอาชีพควรดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยคำนึงถึงวิถีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของชุมชนเป็นสำคัญ โดยควรศึกษาและสำรวจข้อมูลในพื้นที่เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการพัฒนาศักยภาพของชุมชน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยโครงการดังกล่าวควรมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนและสตรีในพื้นที่ให้มีความต่อเนื่องครอบคลุม และมีประสิทธิภาพในระยะยาว

4.4 เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ควรพัฒนาบทบาทในฐานะหน่วยงานหลักดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพ โดยให้หน่วยงานต่างๆ อาทิ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์) กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าภายใน) กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง สำนักงานพัฒนาชุมชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงสาธารณสุข เข้ามามีส่วนร่วมบูรณาการการสนับสนุน และวางแผนนโยบายการพัฒนาอาชีพ

ร่วมกัน นอกจากนี้ควรส่งเสริมการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของกลุ่มอาชีพในชุมชนต่างๆ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสนับสนุนเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มน วัธน พรมรัตน์ และคณะ (2558) ศึกษาเรื่อง การเป็น “หญิงหม้าย” กับ ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมและ โครงสร้างในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า สถานะของ ผู้หญิงในสังคมมลายูถูกให้คุณค่าผูกโยงกับการเป็นภรรยาของสามี โลกทัศน์ดังกล่าวเป็นรากฐานของความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ เนื่องจากคุณค่าของหญิงหม้ายถูกลดทอนลงเมื่อไม่มีผู้ชายเป็นผู้นำในครอบครัว กลายเป็นคนอ่อนแอที่ต้องถูกสอดส่องดูแลจากชุมชน แม้การแต่งงานใหม่จะเป็นการคืนคุณค่าของความเป็นผู้หญิงของตนให้สมบูรณ์อีกครั้งด้วยการมีผู้ชายคอยชี้นำ และเป็นผู้ปกป้องดูแล อย่างไรก็ตามเนื่องจากหญิงหม้ายมักแต่งงานใหม่เป็นภรรยาคนที่สอง ทำให้ต้องประสบกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมอีกครั้งจากการให้คุณค่าของภรรยาคนแรกและคนต่อมาไม่เท่ากัน การให้คุณค่าดังกล่าวในบางครั้งกลายเป็นช่องทางที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงเชิงกายภาพหรือการแสวงหา ผลประโยชน์จากหญิงหม้ายเหล่านี้ การใช้กลไกเชิงระบบของรัฐผ่านการจัดตั้งองค์กรบริหารศาสนาอิสลามจึงกลายเป็นช่องทางที่หญิงหม้ายใช้ เพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดจากความรุนแรงทางวัฒนธรรม เช่น การฟ้องหย่า การฟ้องร้องข้อพิพาทต่างๆ อย่างไรก็ตามกลไกเชิงระบบดังกล่าวที่ทำงานผ่านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคณะกรรมการกลางอิสลามประจำจังหวัด กลับเป็นพื้นที่ ซึ่งให้อำนาจผู้ชายเป็นผู้นำในฐานะผู้รู้ทางศาสนา และไม่เปิดพื้นที่ให้แก่ผู้หญิงได้เข้าไปอยู่ในกระบวนการวินิจฉัย หรือตีความ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของหญิงหม้าย จึงมักไม่ละเอียดอ่อนต่อการเข้าถึงความรู้สึกของผู้หญิง และขาดการมุ่งมองบริบทที่แวดล้อมหญิงหม้ายเหล่านั้น หญิงหม้ายจึงกลายเป็นผู้ที่ถูกความรุนแรงเชิงโครงสร้างผ่านกลไกเชิงระบบของรัฐในรูปแบบของการบริหารองค์กรอิสลามเข้าซ้อนทับกับความรุนแรงของการเป็นหญิงหม้ายในเชิงวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับบริบทของสังคมมลายูอีกต่อหนึ่ง

ฮามีดะห์ มาสาระกามา (2555) ศึกษาเรื่องสถานภาพ และการปรับตัวของสตรีมุสลิมหม้ายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา : สตรีมุสลิมหม้ายในอำเภอรามัญจังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า สตรีหม้ายที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 34 – 51 ปี แต่งงานตามเสนอกาครอบครัว จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นส่วนใหญ่ ไม่มีอาชีพที่แน่นอนตั้งแต่ดั้งเดิม ตอนสามียังยังมีฐานะพอกินพอใช้ บางท่านมีบ้านของตนเอง และมักมีลูกกำลังเรียนหนังสือในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จะมีความยากลำบากในการเลี้ยงดู ดูแลลูกๆ ลูกบางคนก็ตั้งใจเรียน แต่บางคนก็ไม่ยอมเรียน เป็นที่ก้ำกึ่งใจ โดยเฉพาะลูกผู้ชาย สังคมรอบๆ มักคิดของมีนเมาหรือมีปัญหาดิคาเสฟติด โดยในภาพรวมสตรีหม้ายมักเผชิญกับปัญหาความยากจนเป็นประการสำคัญ รองลงมาคือปัญหาการเลี้ยงดูบุตร ส่วนปัญหาความสาหัสในด้านจิตใจนั้น ไม่สามารถอธิบายได้นอกจากองค์อัลเลาะห์ที่ทรงรู้ มีความคิดเห็นว่าการได้รับความช่วยเหลือยังไม่เท่าเทียมกันระหว่างครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจกับครอบครัวที่เป็นบุคคลธรรมดา และสตรีหม้ายที่สามีเสียชีวิตจากโรคทาง

ธรรมชาติ หรือ สตรีหม้ายที่ถูกสามีหย่าร้าง จะไม่ค่อยได้รับการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ
เท่าที่ควร

ดำรง องค์กร (2540) ศึกษาเรื่องการรวมกลุ่มของสตรีกับการพัฒนาในชุมชนชนบท ผลการศึกษา
พบว่า รูปแบบของการรวมกลุ่มของสตรีในชนบท เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลายาวนานจากรากฐาน
ความสัมพันธ์อันเครือญาติ ซึ่งมีความผูกพันทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกัน
และกัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชุมชนชนบท การรวมกลุ่มของสตรีมี 2 ลักษณะ คือ รวมกลุ่มแบบเป็นทางการ
และรวมกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ ในระดับหนึ่งสตรีได้รับการยอมรับในบทบาทและสถานภาพในครอบครัว
และชุมชนเพิ่มขึ้น

ศศิธร ไชยชนะ (2544) ได้ศึกษาความคาดหวังของสังคมกับพฤติกรรมและบทบาทความเป็นผู้หญิง
ในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ความเป็นผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อที่มีอยู่ในชุมชนในสมัยดั้งเดิมจนถึง
ปัจจุบัน สะท้อนภาพของผู้หญิงที่ดีต้องเป็นผู้หญิงที่เป็นแม่ศรีเรือน อ่อนหวาน เป็นกุลสตรี รักนวลสงวนตัว
รักษาพรหมจรรย์ ผู้หญิงในบทบาทลูกสาวต้องเชื่อฟังต่อแม่ มีความกตัญญู ผู้หญิงในบทบาทของแม่ต้องเป็น
แม่ที่ดีของลูก ผู้หญิงในบทบาทภรรยาต้องยอมรับในการตัดสินใจของสามีถือผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า หาก
ผู้หญิงคนใดมีพฤติกรรมและบทบาทต่างไปจะไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชนจะถูกตำหนิติเตียน ดังนั้นผู้หญิงที่
ดีต้องมีพฤติกรรมและบทบาทเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม แต่ในความเป็นจริงเมื่อสภาพสังคมและ
เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปทำให้บทบาทของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้หญิงมีบทบาทในสังคมมากขึ้น

ดลมนรจจ์ บากา (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสถานภาพสตรีไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่ง
ผลของการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า

1) ทางด้านการศึกษา พบว่า สตรีไทยมุสลิมในเมืองมีการศึกษาสายสามัญระดับต่ำน้อยกว่าไทย
มุสลิมในชนบท และกิ่งเมืองกิ่งชนบท แต่ถ้าพิจารณาถึงระดับการศึกษาที่สูงแล้ว พบว่า สตรีไทยมุสลิมใน
เมืองมีร้อยละที่สูงกว่าในชนบท และกิ่งเมืองกิ่งชนบท ส่วนในระดับปานกลางนั้นมีพอๆ กัน เพียงแต่สตรี
ไทยมุสลิมในชนบทมีร้อยละที่ต่ำกว่าในเมืองและกิ่งเมืองกิ่งชนบท

2) ทางด้านครอบครัว ปรากฏผลดังนี้

2.1 ในด้านการปรนนิบัติต่อสามี พบว่า สตรีไทยมุสลิมในเมืองปรนนิบัติสามีในระดับต่ำ
ซึ่งอยู่ในระดับสูงกว่าในกิ่งเมืองกิ่งชนบท ส่วนในระดับปานกลางในเขตเมืองปรนนิบัติต่อสามีมีอัตราร้อย
ละต่ำกว่าอีกสองเขต ถ้าพิจารณาในระดับสูง พบว่า ในเมืองมีอัตราร้อยละต่ำกว่าอีกสองเขต

2.2 ในด้านการปรนนิบัติต่อบิดามารดา พบว่า สตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่ปรนนิบัติในระดับ
ต่ำจะพบในเขตเมืองมากกว่าชนบทและกิ่งเมืองกิ่งชนบท ถ้าพิจารณาในระดับสูงจะพบว่าสตรีไทยมุสลิมใน
เมืองปรนนิบัติสูงกว่าในชนบทและกิ่งเมืองกิ่งชนบท

2.3 ในด้านการดูแลบุตร พบว่า สตรีไทยมุสลิมในเมืองเอาใจใส่ดูแลบุตรมากกว่าสตรีไทย
มุสลิมในชนบทและกิ่งเมืองกิ่งชนบท ในระดับปานกลางสตรีไทยมุสลิมในเขตกิ่งเมืองกิ่งชนบทดูแลอบรม
บุตรมากกว่าในเมืองและชนบท

3) การมีส่วนร่วมในสังคม พบว่า สตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านสังคมในระดับปานกลางทุกเขต

จากรายงานการประชุมสัมมนาเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของสตรีชนบททางเศรษฐกิจและสังคมของกระทรวงมหาดไทย ผลจากการประชุมสัมมนา พบว่า “บทบาทที่สำคัญยิ่งของสตรี คือ บทบาทที่มีต่อครอบครัว อย่างไรก็ตามในด้านสังคมส่วนรวมหรือชุมชน สตรีชนบทก็สามารถที่จะเข้าไปมีบทบาทพร้อมได้หลายด้าน เช่น ด้านอนามัย การศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม

สุนทร โคมิน (มปป.) ได้ให้ข้อสังเกตว่า “ในแง่เศรษฐกิจถือว่า สตรีไทยมีบทบาททางเศรษฐกิจมาก เช่น เรื่องการประหยัด เป็นต้น สตรีมีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดเสถียรภาพของสังคม มีบทบาทสำคัญในการกำหนดบุคลิกภาพของพลเมืองในอนาคต เพราะว่าสตรีเป็นผู้อบรมบ่มนิสัยเด็กๆ ทั้งในครอบครัวและในองค์กรการศึกษา”

อาบ นคะจัต (2518) ได้กล่าวไว้ในเรื่องบทบาทของแม่บ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมไทยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ “แม่บ้านปัจจุบันและแม่บ้านในอนาคต มีหน้าที่หรือบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า โดยมีเสถียรภาพทันความต้องการของประเทศ แม่บ้านมีหน้าที่มากมาย สรุปได้ 2 ประการ คือ หน้าที่ทางเศรษฐกิจ และหน้าที่ทางสังคม”

บุษรา ทรัพย์ศิริ ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทสตรีขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอเยหา จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาความต้องการในการส่งเสริมการพัฒนารูปแบบสตรีในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอเยหา จังหวัดยะลา 2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทสตรีขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอเยหา จังหวัดยะลา ด้วยการสัมภาษณ์ประชากรที่ใช้ในการศึกษารุ่นนี้ มีสตรีในพื้นที่ จำนวน 66 คน โดยการสุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง มีการส่งเสริมการพัฒนารูปแบบสตรีในพื้นที่ ดังนี้ 1) โครงการรื้อยลูกปิดประดิษฐ์ เกิดผลทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่สตรีเข้ามามีส่วนร่วมน้อย เพราะสตรีบางรายมีภารกิจในการดูแลบุตรทำงานบ้าน งานสวน 2) โครงการส่งเสริมกิจกรรมสตรีกับวิถีชีวิต เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงชุมชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2555 ผลที่ได้รับทำให้สตรีมีส่วนร่วมในการรับความรู้และพัฒนาอาชีพตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีอาชีพเสริม มีรายได้ในครัวเรือน ปัญหาที่พบ สตรีแสดงบทบาทของตนได้น้อยมาก การนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้คนอื่นรับทราบจึงเกิดขึ้นได้น้อย 3) โครงการฝึกอบรมทักษะศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มสตรี เป้าหมายจำนวน 100 คน เดินทางไปที่จังหวัดสงขลา จังหวัดตรัง และจังหวัดกระบี่ ในระหว่างวันที่ 7-9 พฤษภาคม 2556 เกิดผลดีที่สตรีสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในชีวิตจริง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

บทที่ 3

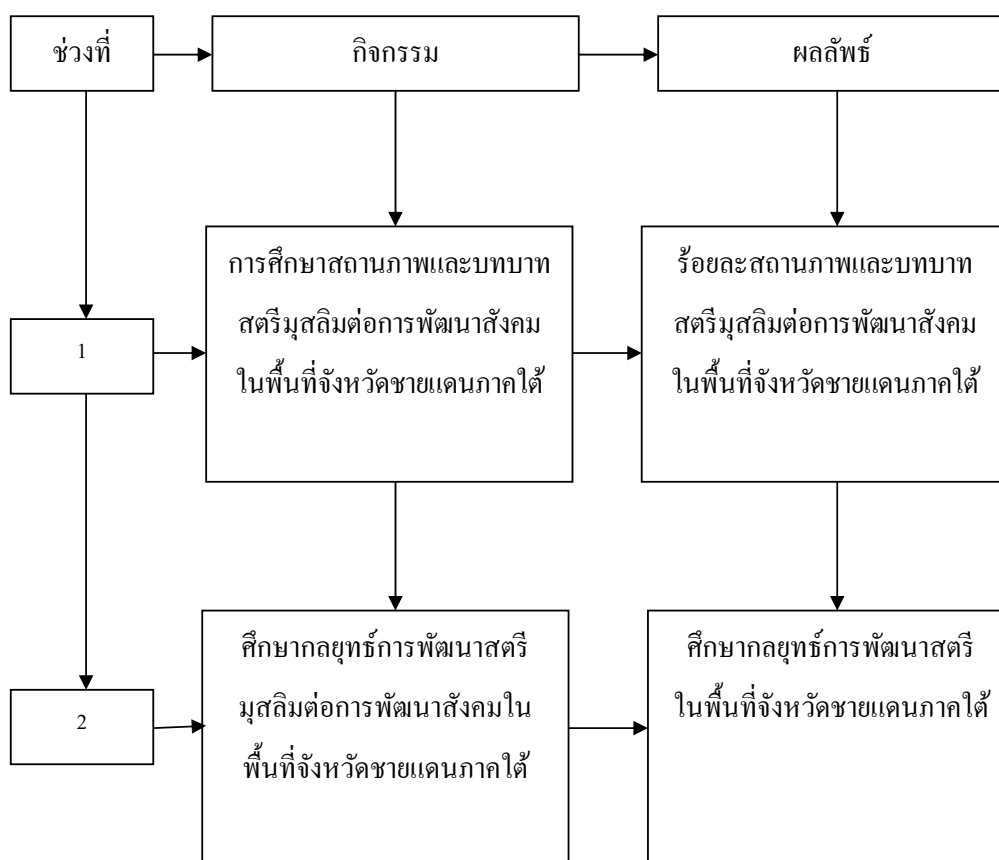
วิธีการดำเนินการวิจัย	41
วิธีการศึกษา	41
แบบแผนการวิจัย	42
ช่วงที่ 1 การศึกษาสถานการณ์และบทบาทสตรีมุสลิม ต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
ช่วงที่ 2 ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาท ต่อการพัฒนาสังคม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	47
การเลือกพื้นที่ในการวิจัย	47
กลุ่มตัวอย่างศึกษา	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การจัดกระทำข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)	48

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ศึกษาโดยใช้แบบผสมวิธี (Mixed Method) การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีการดำเนินการวิจัยเป็นสองช่วง คือ ช่วงที่หนึ่งเป็นการศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และช่วงที่สอง ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังภาพ

แบบแผนการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบ (QUAN → QUAL Model) โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณดำเนินการศึกษาคำตอบก่อนแล้วจึงใช้วิธีการเชิงคุณภาพศึกษาคำตอบภายหลัง โดยที่วิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพมีความสำคัญหรือมีน้ำหนักเท่ากัน เกย์ มิลส์ และอาราเซียน (Gay, Mills and Airasian, 2009)

ช่วงที่ 1 การศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันนำไปสู่ประกอบการร่างกลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 3,468,068 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 625 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้มีการคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่เกิน .04 ($e = .04$) โดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973: 727- 728) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 625 คน

ขั้นที่ 2 จำแนกประชากรออกเป็น อาศัยอยู่ในเทศบาลและนอกเขตเทศบาล โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัดเป็นชั้น จำแนกประชากรออกเป็น 5 จังหวัด คือนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และสตูล จากการสำรวจประชาชนที่เป็นกลุ่มประชากรตามจังหวัด จะได้รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนประชากร
นราธิวาส	670,002
ปัตตานี	609,015
ยะลา	433,167
สงขลา	1,481,021
สตูล	274,863
รวม	3,468,068

ขั้นที่ 3 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัด โดยวิธีเทียบสัดส่วนประชากร แต่ละจังหวัดกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550: 19)

$$n_i = \left(\frac{N_i}{N} \right) n$$

- เมื่อ n_i แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด
 N_i แทน ขนาดของประชากรในแต่ละจังหวัด
 N แทน ขนาดของประชากรทั้งหมด
 n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
นราธิวาส	670,002	120
ปัตตานี	609,015	110
ยะลา	433,167	78
สงขลา	1,481,021	267
สตูล	274,863	50
รวม	3,468,068	625

ขั้นที่ 4 สุ่มอำเภอในแต่ละจังหวัดจากจำนวนอำเภอทั้งหมด โดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ซึ่งจะได้จำนวนอำเภอแต่ละจังหวัด 3 อำเภอ โดยแต่ละจังหวัดเลือกอำเภอเมือง และสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลากเพิ่มอีก 2 อำเภอ เพื่อให้ได้จำนวนอำเภอแต่ละจังหวัดที่เท่ากัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนอำเภอแต่ละจังหวัด

จังหวัด	จำนวนอำเภอ	จำนวนอำเภอที่เลือก
นราธิวาส	13	เมือง ยี่งอ ตากใบ
ปัตตานี	12	เมือง ยะรัง ยะหริ่ง
ยะลา	8	เมือง กรงปินัง ยะหา
สงขลา	16	เมือง จะนะ เทพา
สตูล	7	เมือง ควนโดน ละงู
รวม	56	15

ขั้นที่ 5 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล โดยแบ่งตามที่อยู่อาศัยอยู่ในเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		รวม
			เขตเทศบาล	นอกเทศบาล	
นราธิวาส	เมือง	บางนาค	21	-	21
		โคกเคียน	-	20	20
	ยี่งอ	ยี่งอ	20	-	20
		ดูโอบายะ	-	20	20
	ตากใบ	เจ๊ะเท	20	-	20
		ไพรวลัย	-	20	20
ปัตตานี	เมือง	รูสะมิแล	18	-	18
		สะบารัง	-	18	18
	ยะรัง	ยะรัง	18	-	18
		เขาตุม	-	19	19
	ยะหริ่ง	บางปู	18	-	18
		ยามู	-	19	19
ยะลา	เมือง	สะเตง	13	-	13
		นุดี	-	13	13
	ยะหา	ยะหา	13	-	13
		บาโจยซีเน	-	13	13
	กรงปินัง	บ้านนา	13	-	13
		สะกอม	-	13	13
สงขลา	เมือง	เขารูปช้าง	45	-	45
		พะวง	-	45	45
	จะนะ	บ้านนา	45	-	45
		สะกอม	-	43	43
	เทพา	เทพา	45	-	45

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		รวม
			เขตเทศบาล	นอกเทศบาล	
		ปากบาง	-	43	43
สตูล	เมือง	หลุง	9	-	9
		บ้านควน	-	8	8
	ควนโดน	ควนโดน	9	-	9
		ควนสตอ	-	8	8
	ละงู	กำแพง	8	-	8
		เขาขาว	-	8	8
รวม			315	310	625

ขั้นที่ 6 เลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละตำบล และแต่ละช่วงอายุกับกลุ่มตัวอย่างที่พร้อมที่จะให้ข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย การสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลส่วนบุคคล

เป็นลักษณะสำรวจรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสถานภาพบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมในปัจจุบัน

เป็นลักษณะสำรวจรายการ (Checklist) และแบบให้เลือกรายการเรียงลำดับ (Ranging)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมฯ

เป็นลักษณะให้เลือกรายการเรียงลำดับ (Ranging)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ

เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดให้เสนอแนะเพิ่มเติม (Open Ended Question)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา และแนวความคิดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดประเด็นหลักและประเด็นย่อยให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

2. ศึกษาจากแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ครอบคลุม 5 ยุทธศาสตร์

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา

4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา โดยการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

+1 เมื่อข้อคำถามสอดคล้องตามประเด็นหลักของเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องตามประเด็นหลักของเนื้อหา

-1 เมื่อข้อคำถามไม่สอดคล้องตามประเด็นหลักของเนื้อหา

5. คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งจากแบบสอบถามทั้งหมด 30 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พิจารณาแล้วให้ผ่านทั้ง 30 ข้อ รายละเอียดดังภาคผนวก

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาแล้ว ไปทดลองใช้ (Try - Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำนวน 100 คน แล้วนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าเท่ากับ 0.87

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาตรวจแก้ไข ปรับปรุงให้สมบูรณ์ แล้วนำมาเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12 เพื่อขอความร่วมมือไปยังชุมชนในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. ดำเนินการ โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปขอความร่วมมือจากตัวแทนชุมชนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบเสร็จเรียบร้อยแล้วคืน และตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบและนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำมาแจกแจงในลักษณะของตาราง และสำหรับข้อที่ให้เลือกตอบแบบเรียงลำดับนำเสนอแบบความถี่และร้อยละเช่นกัน

ช่วงที่ 2 ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การเลือกพื้นที่ในการวิจัย

เป็นการศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12 โดยคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ 5 จังหวัด

กลุ่มตัวอย่างศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยที่ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คำนึงถึงกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสตรีและมีความพร้อมในการให้ข้อมูล มีดังนี้

กลุ่มตัวแทนครอบครัว 5 จังหวัด	จำนวน 25 คน
กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 5 จังหวัด	จำนวน 25 คน
กลุ่มแกนนำสตรี 5 จังหวัด	จำนวน 50 คน
กลุ่มบุคลากรในท้องถิ่น ท้องที่ 5 จังหวัด	จำนวน 25 คน
กลุ่มผู้นำศาสนา 5 จังหวัด	จำนวน 25 คน

รวม 150 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประชุมเวทีแลกเปลี่ยน เพื่อร่างกลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมฯ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 14 คน ดังนี้

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	จำนวน 3 คน
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	จำนวน 1 คน
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์	จำนวน 1 คน
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี	จำนวน 3 คน
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)	จำนวน 1 คน
มหาวิทยาลัยพายัพ	จำนวน 1 คน
ผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพจิตที่ 12	จำนวน 1 คน
ตัวแทนศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้	จำนวน 1 คน
รองประธานหอการค้าจังหวัดนราธิวาส	จำนวน 1 คน

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จำนวน 1 ท่าน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)
- การประชุมเวทีแลกเปลี่ยน

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดในแต่ละกระบวนการ
ดังนี้

- การตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลที่จะได้จากการจัดสนทนากลุ่ม เป็นข้อมูลที่ผ่านมาการพูดคุยและทดสอบซ้ำหลายครั้ง เพื่อที่จะได้รับความถูกต้องของข้อมูลมากที่สุด ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาด้วย โดยจะตรวจสอบในด้านความครบถ้วนของข้อมูล ความเป็นจริงของข้อมูล และความตรงของข้อมูล และความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Valid and Reliable) ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เดนซิน (Denzin, 1978 อ้างจาก สุภางค์ จันทวานิช, 2547: 31)

- การตรวจสอบจากวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการกลับไปตรวจสอบข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้วิจัยตีความถูกต้องหรือไม่อย่างไร โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการอ่านข้อมูลที่รวบรวมได้ให้ฟัง เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยเองและผู้ให้ข้อมูลให้ตรงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่มเป็นหลัก และควบคู่กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

- การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
- การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction)

ทำได้โดยการตีความและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ในสนามวิจัย เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลมากก็นำมาวิเคราะห์ มองหาความหมาย ความคล้ายคลึง ความแตกต่าง อาจจะเป็นรูปแบบซึ่งเป็นข้อสมมุติฐานชั่วคราวย่อยๆ หลายสมมุติฐาน ซึ่งวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของสุภางค์ จันทวานิช (2547: 10) และจากนั้นจะเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐาน จนสามารถหาหลักฐานยืนยันได้ชัดเจนจากข้อสรุปย่อยๆ ไปสู่ข้อสรุปใหญ่ไปเรื่อยๆ โดยจำแนกข้อมูลตามความเหมาะสมของข้อมูล

บทที่ 4

พจนานุกรมศึกษา

บทที่ 4

ผลการศึกษา	51
การวิจัยเชิงปริมาณ	51
การวิจัยเชิงคุณภาพ	86

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยศึกษาในพื้นที่เขตความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12 มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 3) เพื่อนำกลยุทธ์และวิธีการพัฒนาสตรีมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ต่อไป ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

นำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณในลักษณะข้อมูลแบบสำรวจรายการ และแบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยให้เรียงลำดับตั้งแต่ 1-5 ลำดับ และรายงานในรูปตารางแสดงค่าความถี่และร้อยละ

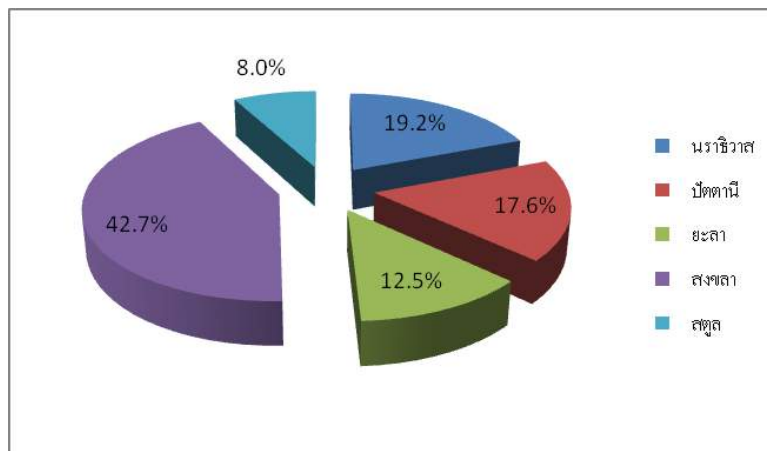
4.1.1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลจังหวัด

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. จังหวัด		
นราธิวาส	120	19.2
ปัตตานี	110	17.6
ยะลา	78	12.5
สงขลา	267	42.7
สตูล	50	8.0
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด

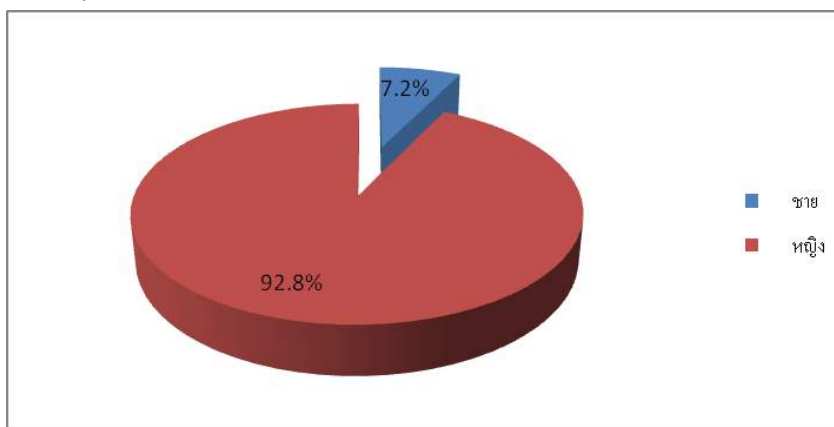
จากแผนภูมิที่ 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากจังหวัดสงขลา จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 จังหวัดนราธิวาส จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 จังหวัดปัตตานีจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 จังหวัดยะลา จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และจังหวัดสตูลจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลเพศ

2. เพศ		
ชาย	45	7.2
หญิง	580	92.8
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

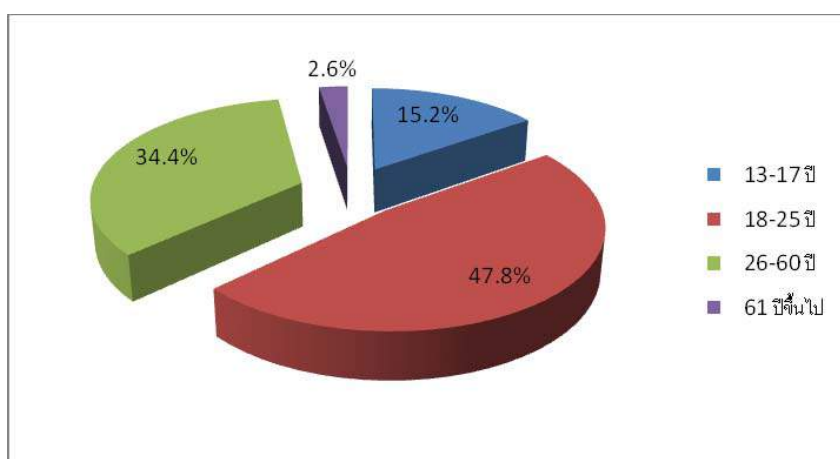

จากแผนภูมิที่ 2 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง จำนวน 580 คน คิดเป็นร้อยละ 92.8 เพศชาย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลอายุ

3. อายุ		
13-17 ปี	95	15.2
18-25 ปี	299	47.8
26-60 ปี	215	34.4
61 ปีขึ้นไป	16	2.6
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 3 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

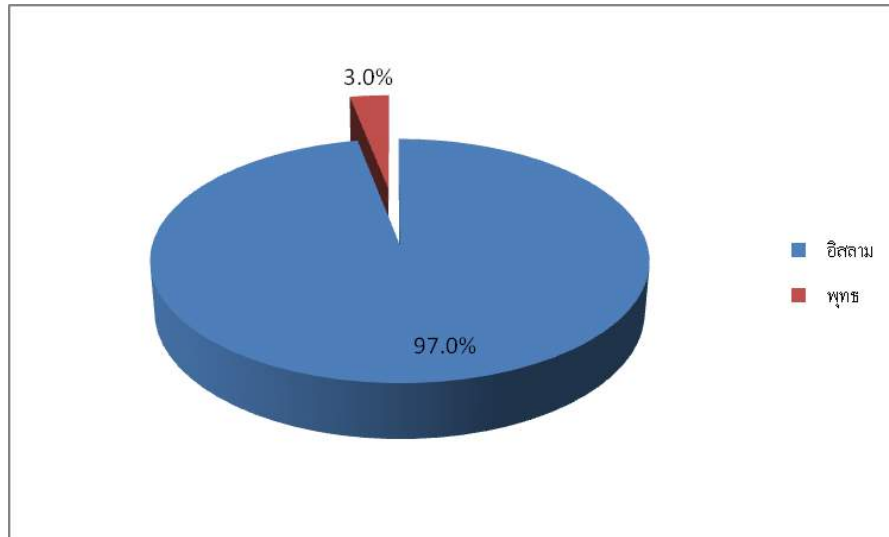
จากแผนภูมิที่ 3 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง อายุส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 ช่วงอายุ 26-60 ปี จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 ช่วงอายุ 13-17 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 ตามลำดับ และช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด 16 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลศาสนา

4. ศาสนา		
อิสลาม	606	97.0
พุทธ	19	3.0
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 4 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนา

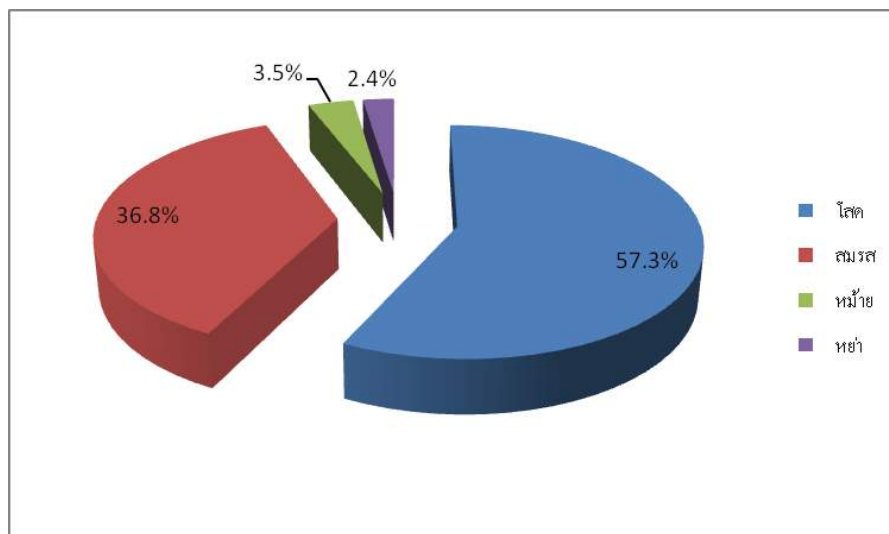

จากแผนภูมิที่ 4 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 606 คิดเป็นร้อยละ 97.0 และศาสนาพุทธ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลสถานภาพ

5. สถานภาพ		
โสด	358	57.3
สมรส	230	36.8
หม้าย	22	3.5
หย่า	15	2.4
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 5 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

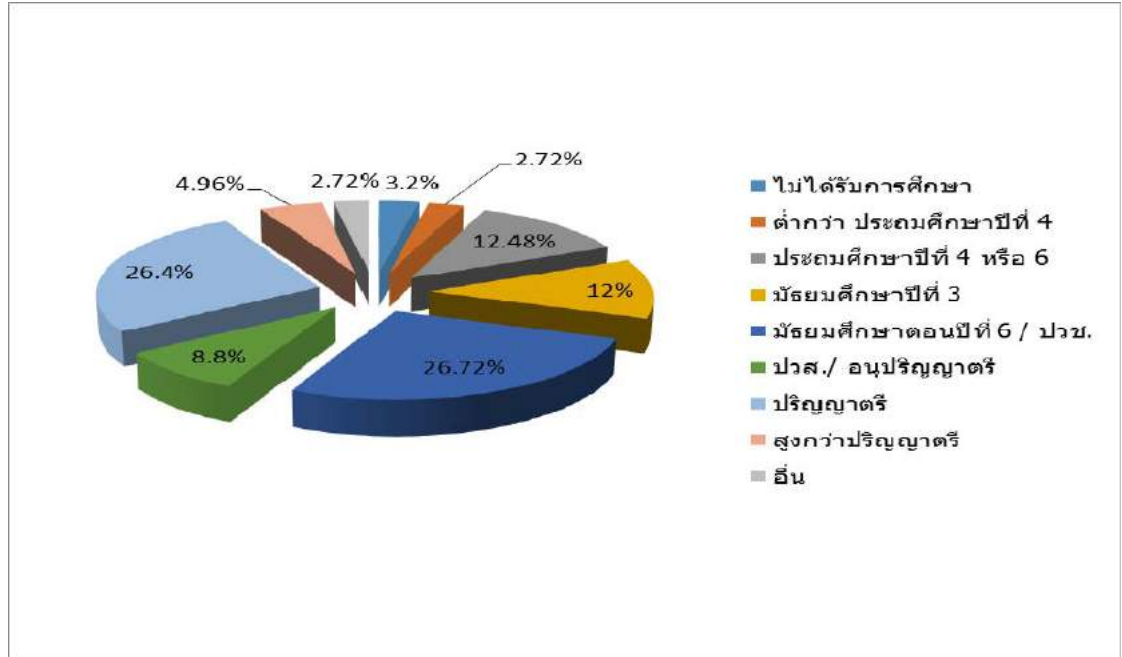
จากแผนภูมิที่ 5 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดมากที่สุด จำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 สมรส จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 หม้าย จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.3 และการหย่าร้างมีน้อยที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลระดับการศึกษา

6. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	20	3.2
ต่ำกว่า ประถมศึกษาปีที่ 4	17	2.72
ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6	78	12.48
มัธยมศึกษาปีที่ 3	75	12
มัธยมศึกษาตอนปีที่ 6 / ปวช.	167	26.72
ปวส./ อนุปริญญาตรี	55	8.8
ปริญญาตรี	165	26.4
สูงกว่าปริญญาตรี	31	4.96
อื่นๆ	17	2.72
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 6 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

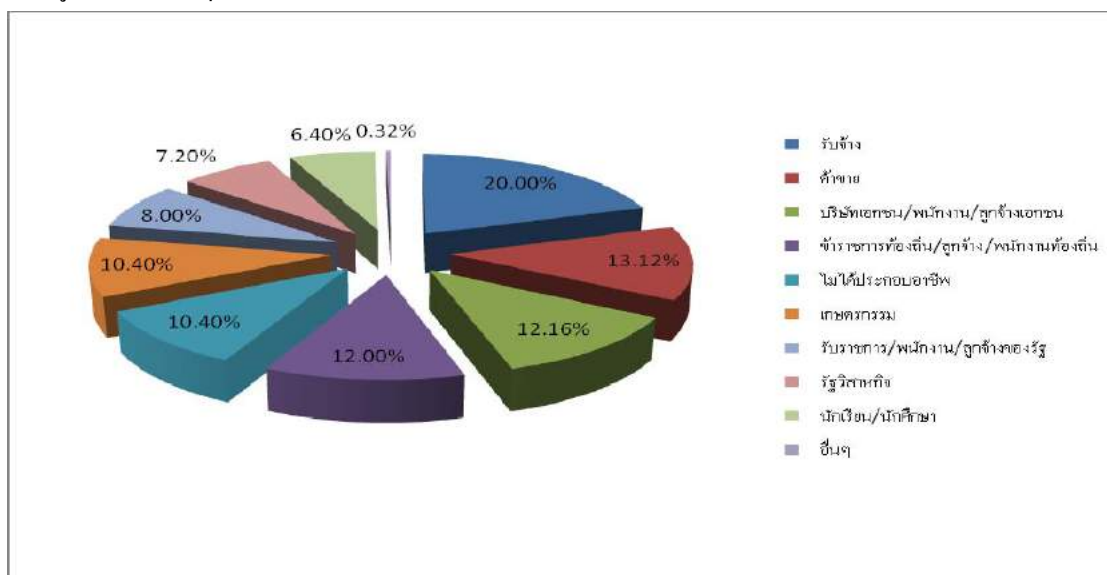

จากแผนภูมิที่ 6 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ระดับการศึกษาส่วนใหญ่แล้วจบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปีที่ 6/ปวช. จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 26.72 ปริญญาตรี จำนวน 165 คิดเป็นร้อยละ 26.4 ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6 จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 12.48 มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ปวส./อนุปริญญาตรี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 4.96 ไม่ได้เรียนหนังสือ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 2.72 และระดับการศึกษาอื่นๆ น้อยที่สุดจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 2.72 สำหรับระดับการศึกษาอื่น ๆ คือ ได้รับการศึกษาด้านศาสนาอย่างเดียว เช่น ดาติกา มุตาวัชชีเตาะห์ อิบติดาอียะห์ และ ชานาวิยะห์

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลอาชีพ

7. อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	65	10.4
เกษตรกรรวม	65	10.4
รับจ้าง	125	20
ค้าขาย	82	13.12
รับราชการ/พนักงาน/ลูกจ้างของรัฐ	50	8
รัฐวิสาหกิจ	45	7.2
บริษัทเอกชน/พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	76	12.16
นักเรียน/นักศึกษา	40	6.4
ข้าราชการท้องถิ่น/ลูกจ้าง/พนักงานท้องถิ่น	75	12
อื่นๆ	2	0.32
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 7 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

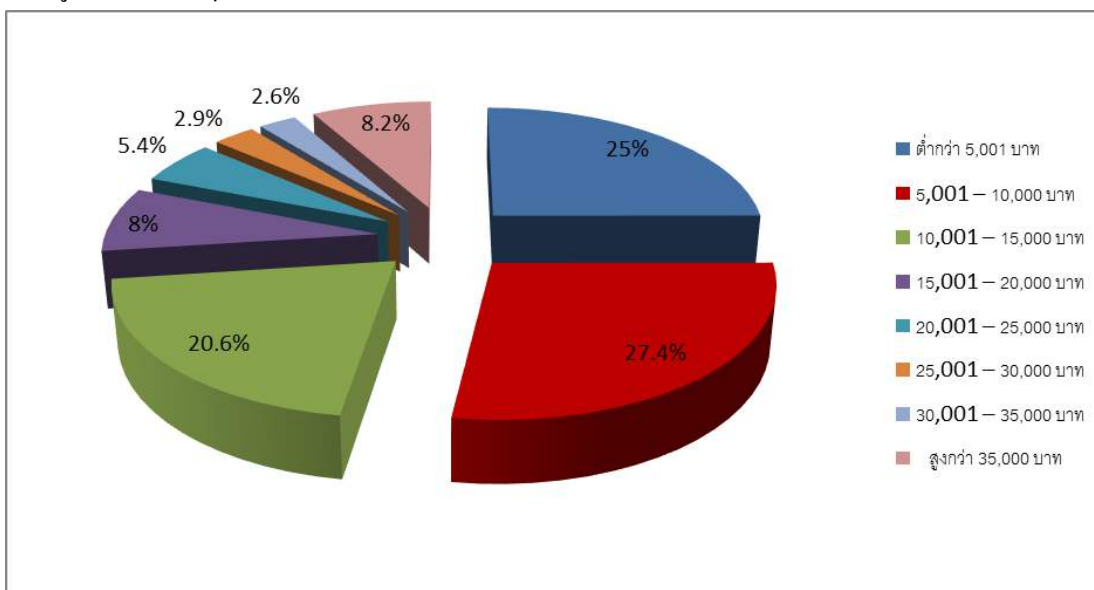

จากแผนภูมิที่ 7 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ค่าขายจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 13.12 บริษัทเอกชน/พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 12.16 ข้าราชการท้องถิ่น/ลูกจ้าง/พนักงานท้องถิ่น จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 เกษตรกรรม จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 รับราชการ/พนักงาน/ลูกจ้างของรัฐ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 8 รัฐวิสาหกิจ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 และอาชีพอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.32

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลรายได้

8. รายได้		
ต่ำกว่า 5,001 บาท	156	25.0
5,001 – 10,000 บาท	171	27.4
10,001 – 15,000 บาท	129	20.6
15,001 – 20,000 บาท	50	8.0
20,001 – 25,000 บาท	34	5.4
25,001 – 30,000 บาท	18	2.9
30,001 – 35,000 บาท	16	2.6
สูงกว่า 35,000 บาท	51	8.2
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 8 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้

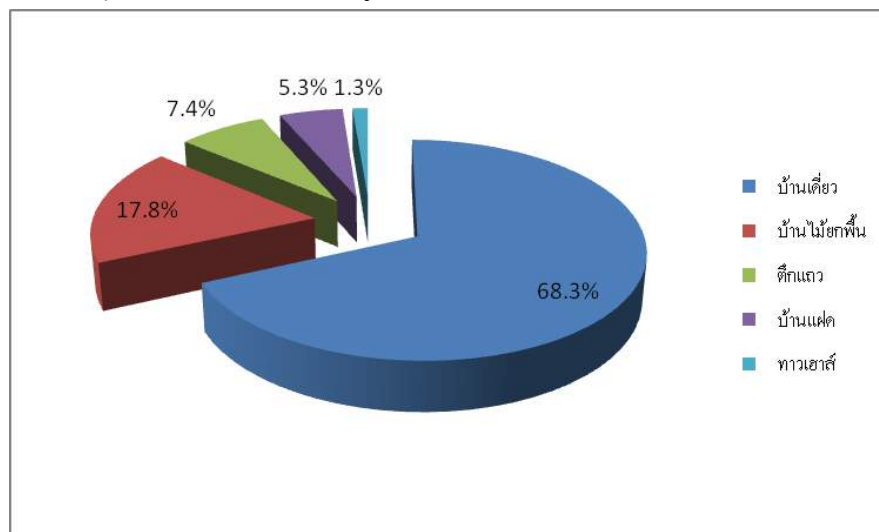
จากแผนภูมิที่ 8 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด คือ รายได้ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 รายได้ต่ำกว่า 5,001 บาท จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รายได้ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 รายได้สูงกว่า 35,000 บาท จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และรายได้ 30,001 – 35,000 บาท มีน้อยที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลที่อยู่อาศัย

9. ที่อยู่อาศัย		
บ้านเดี่ยว	427	68.3
บ้าน ไม้ยกพื้น	111	17.8
ตึกแถว	46	7.4
บ้านแฝด	33	5.3
ทาวเฮาส์	8	1.3
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 9 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามที่อยู่อาศัย

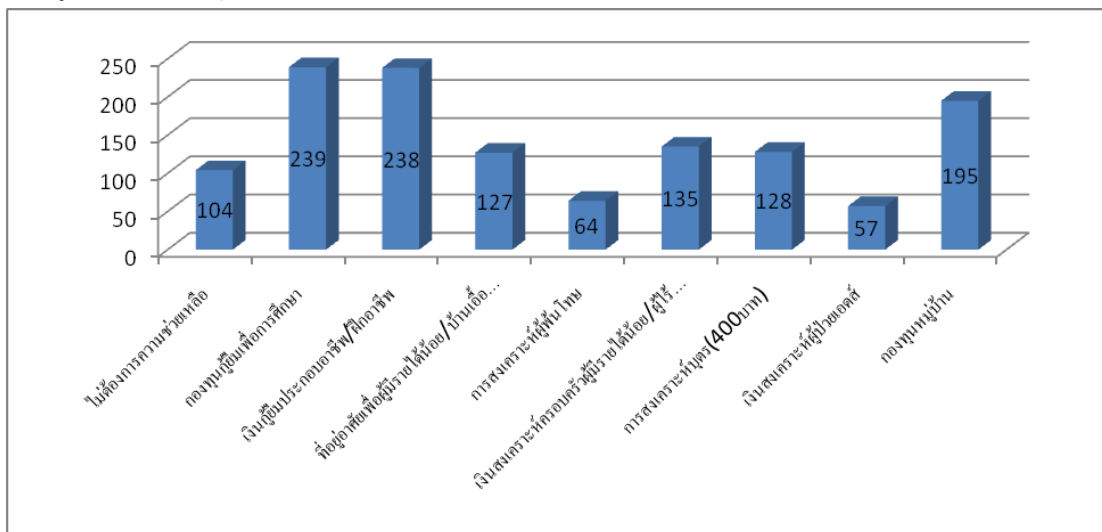
จากแผนภูมิที่ 9 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับที่อยู่อาศัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ บ้านเดี่ยว จำนวน 427 คน คิดเป็นร้อยละ 68.3 บ้าน ไม้ยกพื้น จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 ตึกแถว จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 บ้านแฝด จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 และพักอาศัยทาวเฮาส์น้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลความต้องการขอรับความช่วยเหลือทางสังคมจากรัฐ

1. ความต้องการขอรับความช่วยเหลือทางสังคมจากรัฐ		
ไม่ต้องการความช่วยเหลือ/ดูแลตนเองและครอบครัวได้	104	8.1
1) กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	239	18.6
2) เงินกู้ยืมประกอบอาชีพ/ฝึกอาชีพ	238	18.5
3) ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย/บ้านเอื้ออาทร/สถานสงเคราะห์	127	9.9
4) การสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ/ราชทัณฑ์/คุมประพฤติ/ศาลเยาวชนและครอบครัว	64	5.0
5) เงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย/ผู้ไร้ที่พึ่ง	135	10.5
6) การสงเคราะห์บุตร(400บาท)/สงเคราะห์เด็ก	128	9.9
7) เงินสงเคราะห์ผู้ป่วยเอดส์	57	4.4
8) กองทุนหมู่บ้าน	195	15.2
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 10 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความต้องการขอรับความช่วยเหลือทางสังคมจากรัฐ

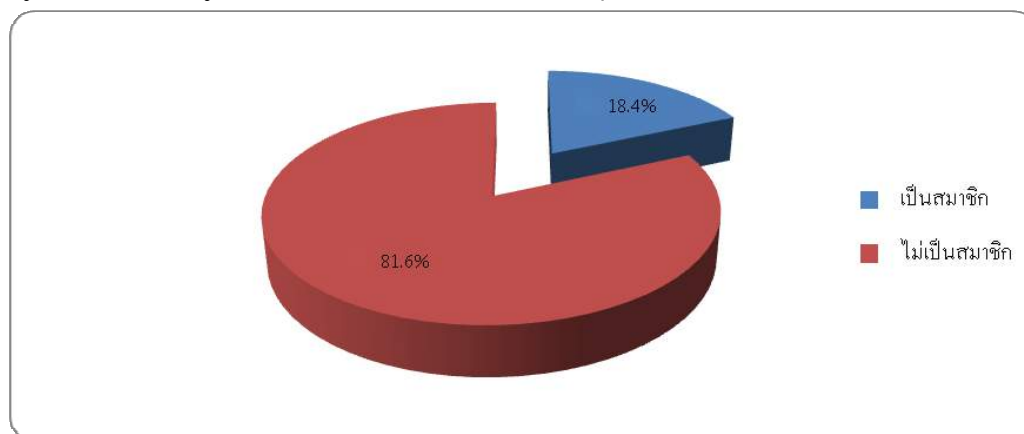
จากแผนภูมิที่ 10 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลตามกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการขอรับความช่วยเหลือทางสังคมจากรัฐมากที่สุด คือ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 เงินกู้ยืมประกอบอาชีพ/ฝึกอาชีพ จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 และเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย/ผู้ไร้ที่พึ่ง จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ตามลำดับ

4.1.2 สถานภาพบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

ตารางที่ 16 แสดงข้อมูลการเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม/สมาคม

ข้อมูลสถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม/สมาคม หรือกิจกรรมทางสังคมใดหรือไม่		
เป็นสมาชิก	115	18.4
ไม่เป็นสมาชิก	510	81.6
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 11 แสดงข้อมูลสถานภาพบทบาทการเป็นสมาชิกกลุ่ม

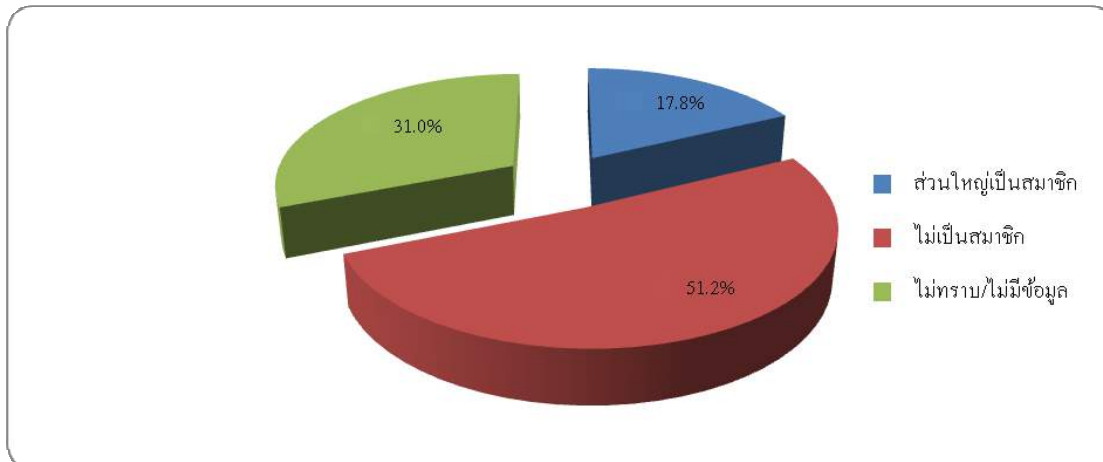
จากแผนภูมิที่ 11 แสดงข้อมูลการเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม/สมาคม หรือกิจกรรมทางสังคม โดยส่วนใหญ่แล้วไม่เป็นสมาชิก จำนวน 510 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 และเป็นสมาชิก จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4

ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลปัจจุบันสตรีมุสลิมในพื้นที่ เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม

2. ปัจจุบันสตรีมุสลิมในพื้นที่ เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม/สมาคมหรือกิจกรรมทางสังคมใดบ้าง	จำนวน	ร้อยละ
ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก	111	17.8
ไม่เป็นสมาชิก	320	51.2
ไม่ทราบ/ไม่มีข้อมูล	194	31.0
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 12 แสดงข้อมูลสถานภาพบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

จากแผนภูมิที่ 12 แสดงข้อมูลปัจจุบันสตรีมุสลิมในพื้นที่ เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม/สมาคมหรือกิจกรรมทางสังคมใดบ้าง โดยส่วนใหญ่แล้วไม่เป็นสมาชิก จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 เป็นสมาชิกจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 และไม่ทราบ/ไม่มีข้อมูล จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0

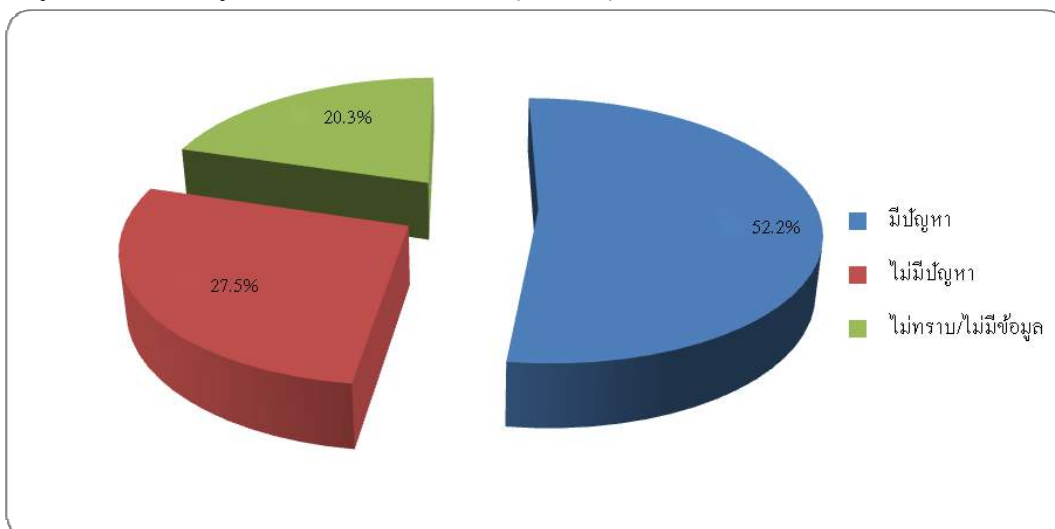
ตารางที่ 18 แสดงข้อมูลปัจจุบันสตรีมุสลิมในพื้นที่ มีปัญหา-อุปสรรค ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม

3. ปัจจุบันสตรีมุสลิมในพื้นที่ มีปัญหา-อุปสรรค ในการ

ดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรือไม่ อย่างไร

มีปัญหา	326	52.2
ไม่มีปัญหา	172	27.5
ไม่ทราบ/ไม่มีข้อมูล	127	20.3
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 13 แสดงข้อมูลสถานภาพบทบาทการมีปัญหาและอุปสรรคในพื้นที่

จากแผนภูมิที่ 13 แสดงข้อมูลปัจจุบันสตรีมุสลิมในพื้นที่ มีปัญหา-อุปสรรค ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรือไม่ อย่างไร โดยส่วนใหญ่แล้วมีปัญหา จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 ไม่มีปัญหาจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 และไม่ทราบ/ไม่มีข้อมูล จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3

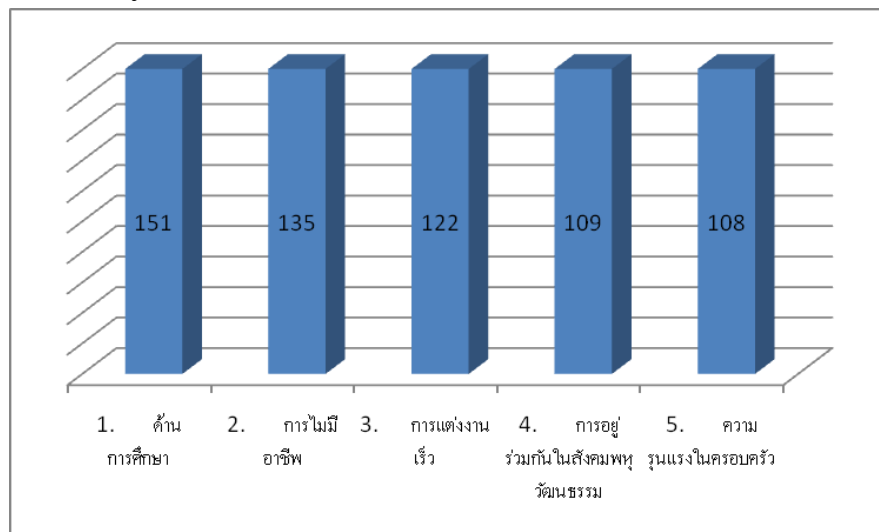
ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลปัญหาใดในพื้นที่ของท่านที่ควรให้ความสำคัญ

4. ปัญหาใดในพื้นที่ของท่านที่ควรให้ความสำคัญหรือ

ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

1. ปัญหาด้านการศึกษา/โอกาสทางการศึกษา	151	24.18
2. ปัญหาการไม่มีอาชีพ/รายได้ไม่เพียงพอ/ การเคลื่อนย้ายไปทำงานนอกพื้นที่	135	21.53
3. ปัญหาการแต่งงานเร็ว มีลูกเร็ว/การเลี้ยงดูบุตร/ การอบรมสั่งสอน/ไม่เชื่อฟัง	122	19.58
4. ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม	109	17.43
5. ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว/เด็ก/สตรี/ ปัญหาการหย่าร้าง	108	17.28

แผนภูมิที่ 14 แสดงข้อมูลสถานภาพพบทบทนาการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

จากแผนภูมิที่ 14 แสดงข้อมูลปัญหาใดในพื้นที่ของท่านที่ควรให้ความสำคัญหรือได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่ควรแก้ไขเร่งด่วนมากที่สุด คือ (1) ปัญหาด้านการศึกษา/โอกาสทางการศึกษา จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 24.18 (2) ปัญหาการไม่มีอาชีพ/รายได้ไม่เพียงพอ/ การเคลื่อนย้ายไปทำงานนอกพื้นที่ จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 21.53 (3) ปัญหาการแต่งงานเร็ว มีลูกเร็ว/การเลี้ยงดูบุตร/การอบรมสั่งสอน/ไม่เชื่อฟัง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 19.58 (4) ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 17.43 และ (5) ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว/เด็ก/สตรี/ปัญหาการหย่าร้าง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 17.28 ตามลำดับ

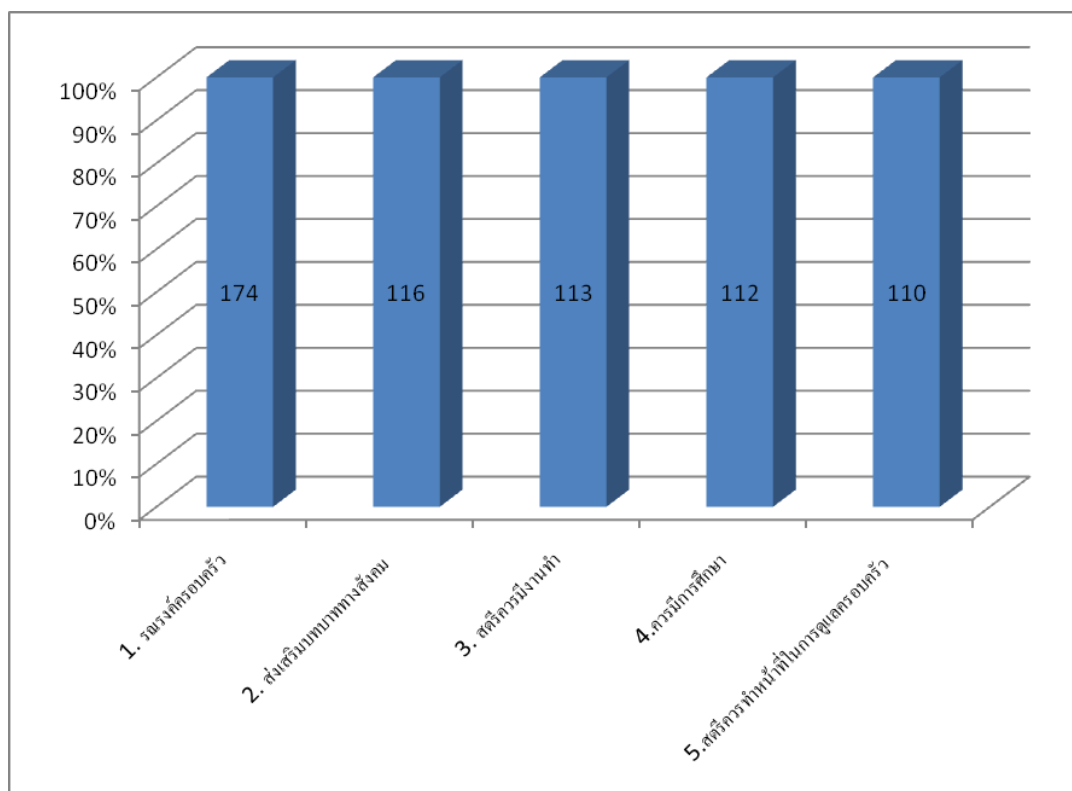

ตารางที่ 20 แสดงข้อมูลกลุ่มสตรีมุสลิมในพื้นที่

5. กลุ่มสตรีมุสลิมในพื้นที่ควรมีบทบาทอย่างไร ในการ
แก้ไขและป้องกันปัญหาที่ท่านคิดว่าสำคัญ

1. รมรงค์ให้ครอบครัวให้ความสำคัญกับการเลี้ยง ดูบุตร ให้ความรักความอบอุ่น	174	27.81
2. ส่งเสริมบทบาททางสังคม และบทบาทการเป็น ผู้นำในกลุ่มสตรีมุสลิม	116	18.60
3. สตรีควรมีงานทำ หาเลี้ยงครอบครัวได้	113	18.15
4. ควรมีการศึกษา (อย่างน้อย ม.6 เพื่อจะได้หางาน ทำมากขึ้น และอบรมสั่งสอนบุตรได้ดี)	112	17.89
5. สตรีควรทำหน้าที่ในการดูแลครอบครัว ทำหน้าที่ ของภรรยาและแม่ของลูกให้ดีกว่า	110	17.54

แผนภูมิที่ 15 แสดงข้อมูลสถานภาพบทบาทการแก้ไขและป้องกันปัญหา

จากแผนภูมิที่ 15 แสดงข้อมูลกลุ่มสตรีมุสลิมในพื้นที่ควรมีบทบาทอย่างไร ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่ท่านคิดว่าสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทที่สำคัญมากที่สุด คือ (1) อบรมรณรงค์ให้ครอบครัวให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูบุตร ให้ความรักความอบอุ่น จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 27.81 (2) ส่งเสริมบทบาททางสังคม และบทบาทการเป็นผู้นำในกลุ่มสตรีมุสลิม จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60 (3) สตรีควรมีงานทำ หาเลี้ยงครอบครัวได้ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 18.15 (4) ควรมีการศึกษา (อย่างน้อย ม.6 เพื่อจะได้หางานทำมากขึ้น และอบรมสั่งสอนบุตรได้ดี) จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 17.89 และ (5) สตรีควรทำหน้าที่ในการดูแลครอบครัว ทำหน้าที่ของภรรยาและแม่ของลูกให้ดีกว่าก่อน จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 17.54 ตามลำดับ

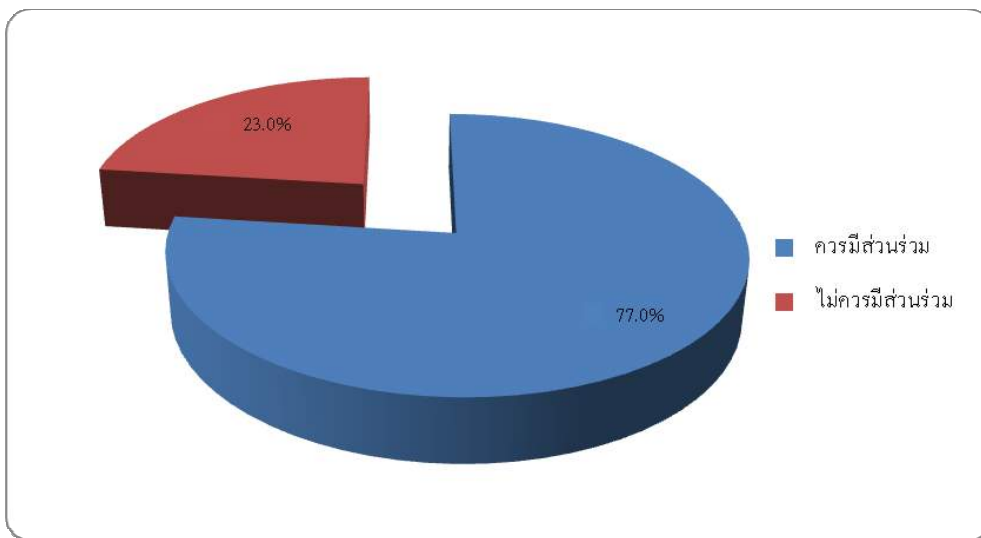
4.1.3 การส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม

ตารางที่ 21 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม

1. สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม หรือไม่

ควรมีส่วนร่วม	481	77.0
ไม่ควรมีส่วนร่วม	144	23.0
รวม	625	100.0

แผนภูมิที่ 16 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม

จากแผนภูมิที่ 16 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม ร้อยละ 77 สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม ในขณะที่ ร้อยละ 23 มีความคิดเห็นว่า ไม่ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในสังคม

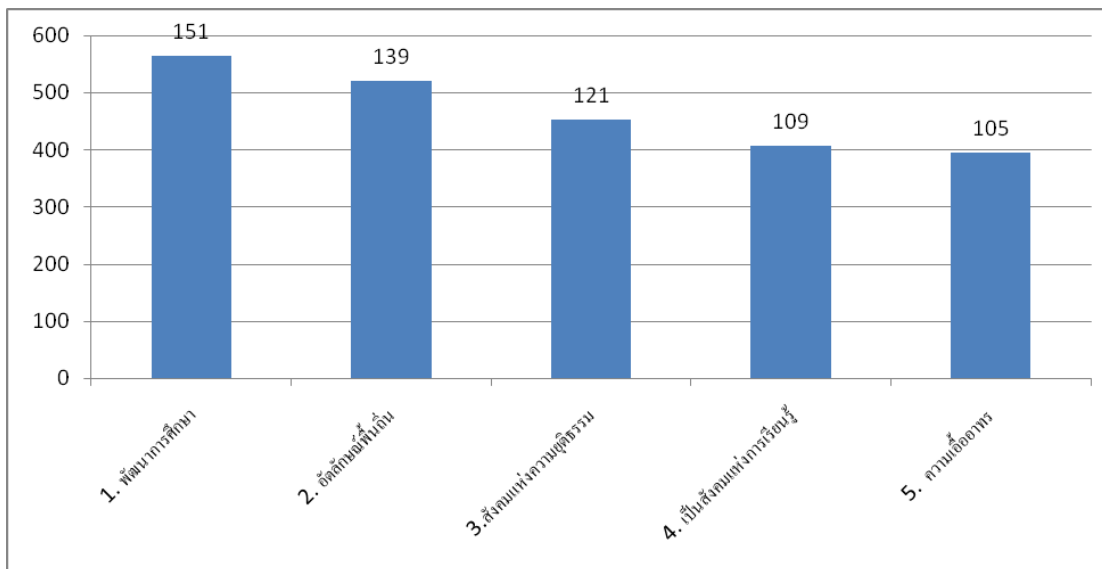
ตารางที่ 22 แสดงข้อมูลสตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

2. สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เพื่อ

เป้าหมายเสริมสร้างการพัฒนาสังคมในเรื่องใด

1. พัฒนาการศึกษาร/ภาษา/โอกาสทางการศึกษา		
สายสามัญ	151	24.13
2. อัตลักษณ์พื้นถิ่น/ศาสนา/ศิลปะ/วัฒนธรรม/วิถีชุมชน	139	22.26
3. สังคมแห่งความยุติธรรม/ไม่เลือกปฏิบัติ/แบ่งชนชาติ	121	19.35
4. เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/เปิดโอกาสให้สตรีพัฒนาสตรีให้เป็นผู้นำ/แบบอย่าง	109	17.39
5. ความเอื้ออาทร/ช่วยเหลือเกื้อกูล/พึ่งพาอาศัยกัน/มุ่งสู่สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	105	16.87

แผนภูมิที่ 17 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อเป้าหมายเสริมสร้างการพัฒนาสังคม

จากแผนภูมิที่ 17 แสดงข้อมูล สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เพื่อเป้าหมายเสริมสร้างการพัฒนาสังคมในเรื่องใด ผลการศึกษาพบว่า เป้าหมายในการพัฒนาสังคมมากที่สุด คือ (1) พัฒนาการศึกษาร/ภาษา/โอกาสทางการศึกษาสายสามัญ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 24.13 (2) อัตลักษณ์พื้นถิ่น/ศาสนา/ศิลปะ/วัฒนธรรม/วิถีชุมชน จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 22.26 (3) สังคมแห่งความยุติธรรม/ไม่เลือกปฏิบัติ/แบ่งชนชาติ จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 19.35 (4) เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/เปิดโอกาสให้สตรีพัฒนาสตรีให้เป็นผู้นำ/แบบอย่าง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 และ (5) ความเอื้ออาทร/ช่วยเหลือเกื้อกูล/พึ่งพาอาศัยกัน/มุ่งสู่สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 16.87 ตามลำดับ

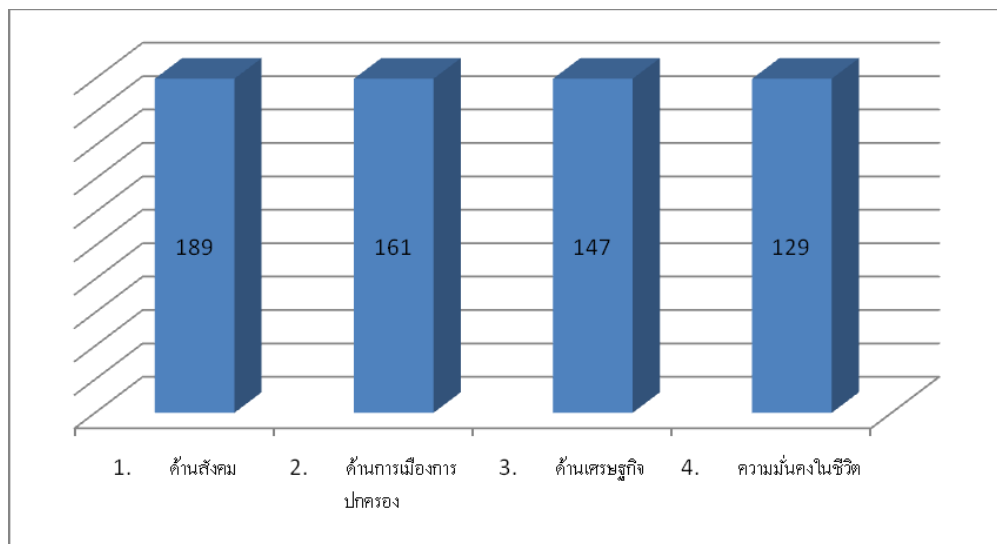

ตารางที่ 23 แสดงข้อมูลสตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม#

3. สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมด้านใด

1. ด้านสังคม	189	30.20
2. ด้านการเมืองการปกครอง	161	25.70
3. ด้านเศรษฐกิจ	147	23.50
4. ความมั่นคงในชีวิต	129	20.60

แผนภูมิที่ 18 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

จากแผนภูมิที่ 18 แสดงข้อมูล สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมด้านใด ผลการศึกษาพบว่า ควรมีส่วนร่วมกิจกรรมมากที่สุด คือ (1) ด้านสังคม จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20 (2) ด้านการเมืองการปกครอง จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 25.70 (3) ด้านเศรษฐกิจ จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 และ (4) ด้านความมั่นคงในชีวิต จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 20.60 ตามลำดับ

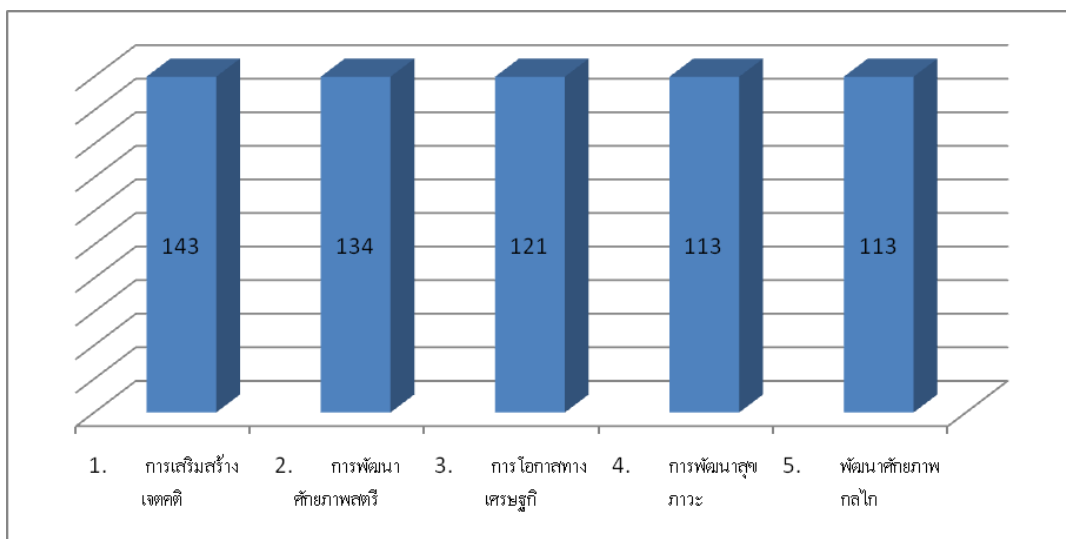
ตารางที่ 24 แสดงข้อมูลสตรีมุสลิม ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสตรี#

4. สตรีมุสลิม ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสตรี การพัฒนา

สังคมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นใด

1. การเสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย	143	22.94
2. การพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในชีวิต	134	21.50
3. การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรี	121	19.36
4. การพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต	113	18.11
5. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีทุกระดับ	113	18.08

แผนภูมิที่ 19 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการมีส่วนร่วมทางสังคม

จากแผนภูมิที่ 19 แสดงข้อมูล สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสตรีการพัฒนาสังคมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นใด ผลการศึกษาพบว่า 5 อันดับที่ต้องพัฒนามากที่สุด คือ (1) การเสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 22.94 (2) การพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในชีวิต จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 (3) การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 19.36 (4) การพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 18.11 และ (5) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีทุกระดับ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 18.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 25 แสดงข้อมูลการเสริมสร้างทัศนคติและการยอมรับด้านความเสมอภาค

5. การเสริมสร้างทัศนคติและการยอมรับด้านความเสมอภาค

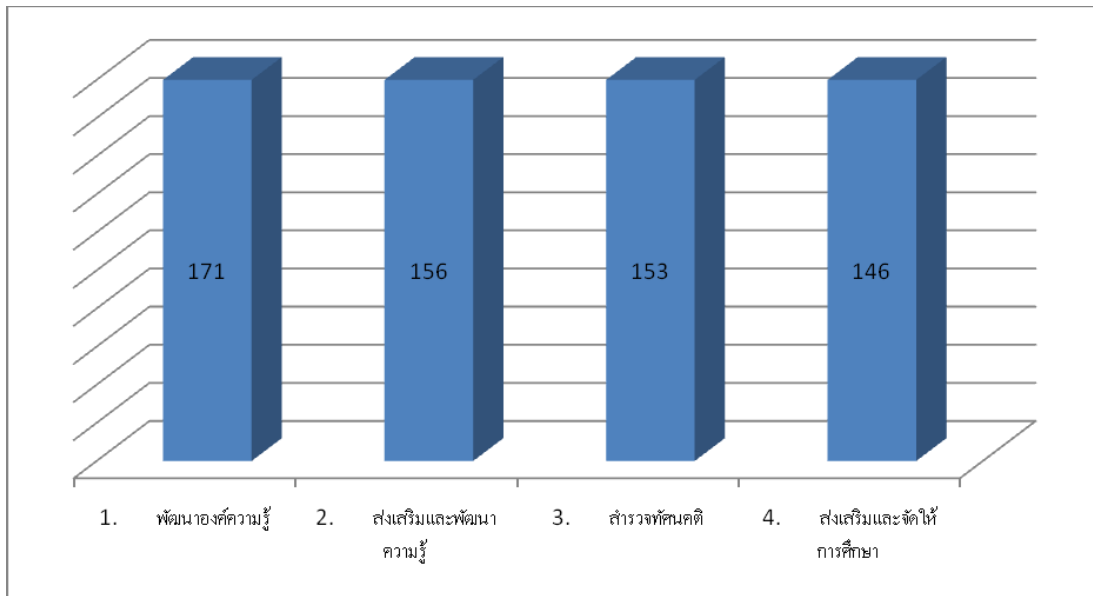
ภาคระหว่างหญิงชายมุสลิมข้อใด มีผลต่อการส่งเสริม

บทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด

1. พัฒนาการความรู้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อต่างๆ และการกำหนดมาตรฐานในการเผยแพร่สื่อสารสาธารณะต่อบทบาทที่เหมาะสม ทั้งของบุรุษและสตรีมุสลิม	171	27.36
2. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรการการคุ้มครองสิทธิความเป็นมนุษย์	156	24.88
3. สำรวจทัศนคติของคนในสังคมต่อบทบาทที่เหมาะสมของบุรุษและสตรีมุสลิม ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดี พัฒนาระบบการรณรงค์ เพื่อปรับกระบวนทัศน์และทัศนคติ	153	24.44
4. ส่งเสริมและจัดให้มีการศึกษา เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสตรีมุสลิม แก่เด็ก เยาวชน ผู้หญิงและผู้ชายมุสลิมทุกระดับและทุกกลุ่มอายุ ทั้งสายสามัญและโรงเรียนสอนศาสนา การให้ข้อมูล และการสื่อสารสาธารณะ	146	23.32

แผนภูมิที่ 20 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการเสริมสร้างทัศนคติ

จากแผนภูมิที่ 20 แสดงข้อมูล การเสริมสร้างทัศนคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายมุสลิมข้อใด มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า 4 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) พัฒนาองค์ความรู้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อต่างๆ และการกำหนดมาตรฐานในการเผยแพร่ สื่อสารสาธารณะต่อบทบาทที่เหมาะสมทั้งของบุรุษและสตรีมุสลิม จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 27.36 (2) ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรการการคุ้มครองสิทธิความเป็นมนุษย์ จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 24.88 (3) สำรวจทัศนคติของคนในสังคมต่อบทบาทที่เหมาะสมของบุรุษและสตรีมุสลิม ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดี พัฒนาแนวทางการณรงค์เพื่อปรับกระบวนทัศน์และทัศนคติ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 24.44 และ (4) ส่งเสริมและจัดให้มีการศึกษา เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสตรีมุสลิม แก่เด็ก เยาวชน ผู้หญิงและผู้ชายมุสลิมทุกระดับและทุกกลุ่มอายุ ทั้งสายสามัญและ โรงเรียนสอนศาสนา การให้ข้อมูล และการสื่อสารสาธารณะ จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 23.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 26 แสดงข้อมูลการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ#

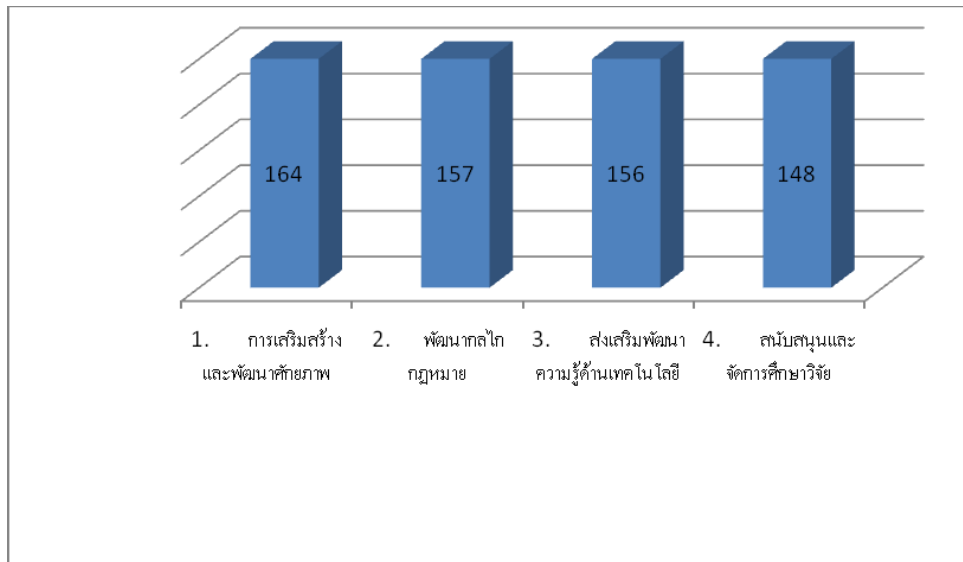
6. การพัฒนาศักยภาพและเพิ่ม โอกาสทางเศรษฐกิจและ

สังคมของสตรีมุสลิมข้อใด มีผลต่อการส่งเสริมบทบาท

สตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด

1. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมผ่านระบบการพัฒนาทักษะ และระบบการศึกษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	164	26.28
2. พัฒนากลไกและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ เพื่อเอื้อให้สตรีมุสลิมมีโอกาสเข้าร่วม และรับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม	157	25.12
3. ส่งเสริมให้สตรีมุสลิมได้เข้าถึงและพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาศักยภาพ	156	24.88
4. สนับสนุนและจัดการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาด้านการเพิ่ม โอกาสและศักยภาพของสตรีมุสลิมทางเศรษฐกิจและสังคม และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์	148	23.72

แผนภูมิที่ 21 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ

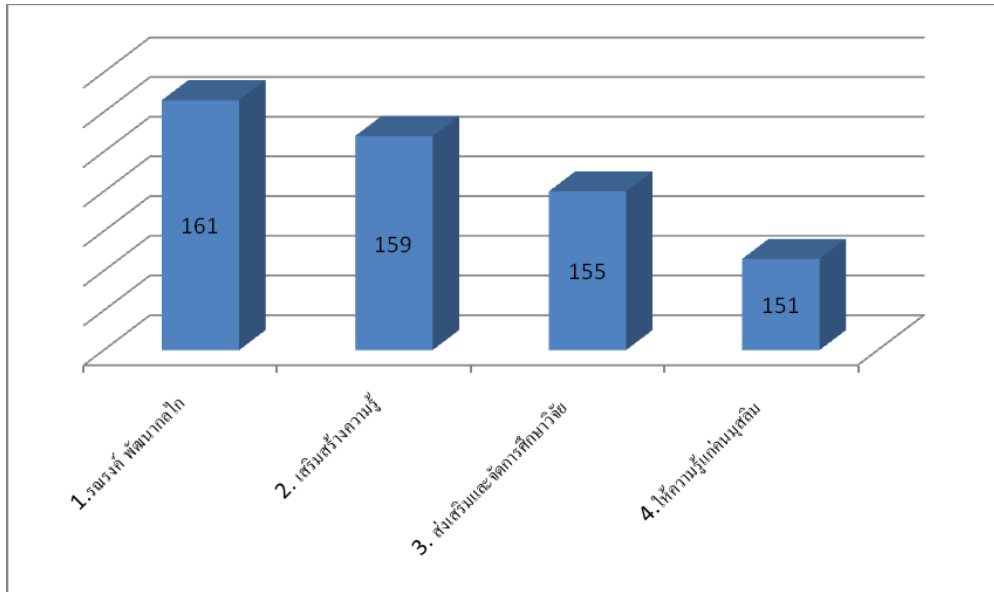
จากแผนภูมิที่ 21 แสดงข้อมูล การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีมุสลิมข้อใด มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า 4 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมผ่านระบบการพัฒนาทักษะ และระบบการศึกษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 26.28 (2) พัฒนากลไกและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ เพื่อเอื้อให้สตรีมุสลิมมีโอกาสเข้าร่วม และรับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 25.12 (3) ส่งเสริมให้สตรีมุสลิมได้เข้าถึงและพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาศักยภาพจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 24.88 และ (4) สนับสนุนและจัดการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาด้านการเพิ่ม โอกาสและศักยภาพของสตรีมุสลิมทางเศรษฐกิจและสังคม และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 23.72 ตามลำดับ ตารางที่ 27 แสดงข้อมูลการพัฒนาสุขภาพะ คุณภาพชีวิต

7. การพัฒนาสุขภาพะ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

1. รณรงค์ พัฒนากลไกทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุ้มครอง บังคับใช้อันจะนำไปสู่การลดความรุนแรงต่อสตรีมุสลิม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม	161	25.72
2. เสริมสร้างความรู้และปรับทัศนคติด้านสุขภาพะผ่านสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย	159	25.36
3. ส่งเสริมและจัดการศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของสตรีมุสลิม การลดความรุนแรง การพิทักษ์สิทธิของเด็กหญิง และสตรีมุสลิมที่ถูกคุกคามทุกรูปแบบ	155	24.8
4. ให้ความรู้แก่คนมุสลิม เด็กหญิง สตรีและบุรุษ รวมถึงผู้นำชุมชนเกี่ยวกับประเด็นด้านสุขภาพ ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคที่ไม่ติดต่อและโรคที่ติดต่อ เช่น โรคเอดส์ โรคอื่นๆ จากการมีเพศสัมพันธ์ และการท้องก่อนวัยอันควร เป็นต้น	151	24.12

แผนภูมิที่ 22 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสุขภาพะ คุณภาพชีวิต

จากแผนภูมิที่ 22 แสดงข้อมูล การพัฒนาสุขภาพะ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต ผลการศึกษาพบว่า 4 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) รณรงค์ พัฒนาทั่วโลกทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อคุ้มครองบังคับใช้อันจะนำไปสู่การลดความรุนแรงต่อสตรีมุสลิม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 25.72 (2) เสริมสร้างความรู้และปรับทัศนคติด้านสุขภาพผ่านสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 25.36 (3) ส่งเสริมและจัดการศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของสตรีมุสลิม การลดความรุนแรง การพิทักษ์สิทธิของเด็กหญิงและสตรีมุสลิมที่ถูกคุกคามทุกรูปแบบ จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และ (4) ให้ความรู้แก่คนมุสลิม เด็กหญิง สตรีและบุรุษ รวมถึงผู้นำชุมชนเกี่ยวกับประเด็นด้านสุขภาพ ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคที่ไม่ติดต่อและโรคที่ติดต่อ เช่น โรคเอดส์ โรคอื่นๆ จากการมีเพศสัมพันธ์ และการท้องก่อนวัยอันควร เป็นต้น จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 24.12 ตามลำดับ

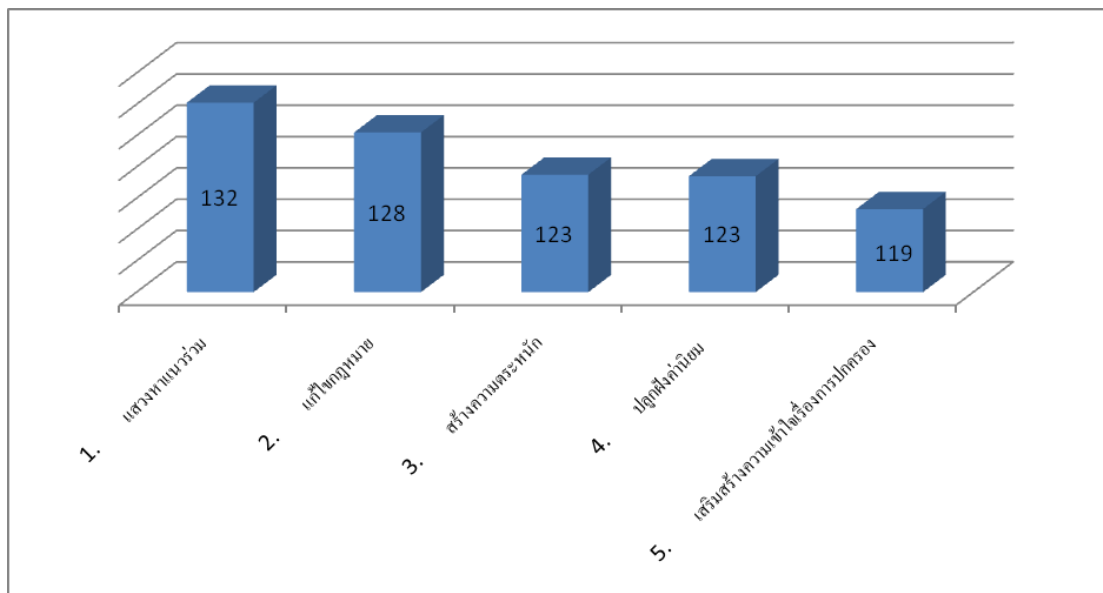

ตารางที่ 28 แสดงข้อมูลการพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมเพื่อเพิ่มโอกาส#

8. การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมเพื่อเพิ่ม โอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ		
1. แสวงหาแนวร่วมทั้งจากภาคการเมือง การบริหาร และสื่อมวลชน ในการสนับสนุนสตรีมุสลิมที่มีศักยภาพให้เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง	132	21.15
2. แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง และการบริหารของสตรีมุสลิม	128	20.54
3. สร้างความตระหนักแก่สังคมมุสลิมในการให้โอกาส และเลือกสตรีมุสลิมที่มีความสามารถเข้าเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่างๆ	123	19.68
4. ปลุกฝังค่านิยม จริยธรรม อุดมการณ์ ด้านจิตอาสา และจิตสาธารณะแก่สตรีมุสลิมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่การเป็นผู้นำ	123	19.65
5. เสริมสร้างความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบบประชาธิปไตย สร้างความพร้อมแก่สตรีมุสลิมในการแข่งขัน เพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบริหาร พัฒนา และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง	119	18.98

แผนภูมิที่ 23 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาศักยภาพสตรี

จากแผนภูมิที่ 23 แสดงการพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า 5 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) แสวงหาแนวร่วมทั้งจากภาคการเมือง การบริหาร และสื่อมวลชน ในการสนับสนุนสตรีมุสลิมที่มีศักยภาพให้เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 21.15 (2) แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง และการบริหารของสตรีมุสลิม จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 20.54 (3) สร้างความตระหนักแก่สังคมมุสลิม ในการให้โอกาสและเลือกสตรีมุสลิมที่มีความสามารถเข้าเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่างๆ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 19.68 (4) ปลูกฝังค่านิยม จริยธรรม อุคมการณ์ ด้านจิตอาสา และจิตสาธารณะแก่สตรีมุสลิมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่การเป็นผู้นำจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 19.65 และ (5) เสริมสร้างความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบบประชาธิปไตย สร้างความพร้อมแก่สตรีมุสลิมในการแข่งขัน เพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบริหาร พัฒนา และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 18.98 ตามลำดับ

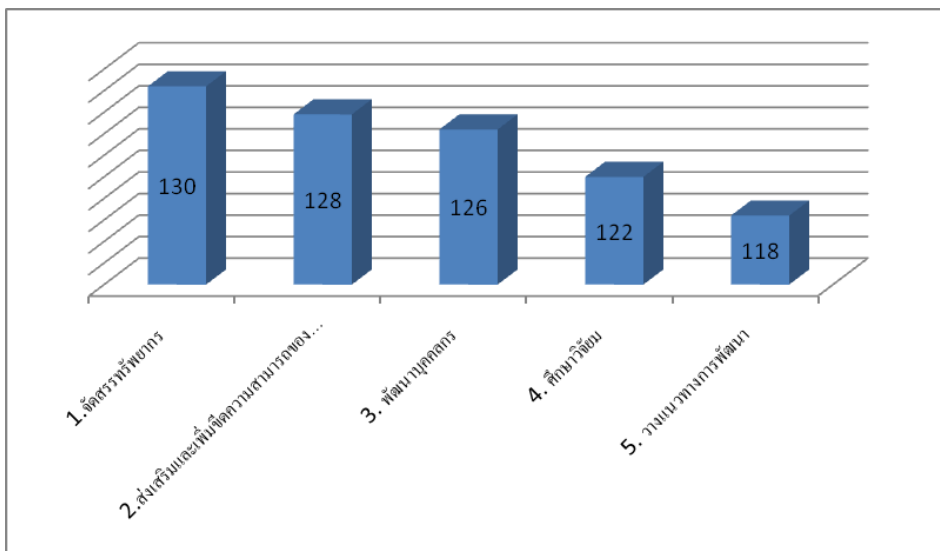

ตารางที่ 29 แสดงข้อมูลการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไก

9. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีมุสลิมทุกระดับข้อใด มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด

1. จัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากลไกที่มีความเข้มแข็งในอนาคต	130	20.86
2. ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ	128	20.45
3. พัฒนาบุคคลกรที่ปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน	126	20.22
4. ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้ บทบาทขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมสตรีมุสลิม	122	19.52
5. วางแนวทางการพัฒนาเครือข่ายขององค์กร และกลไกการพัฒนาสตรีมุสลิม ให้สามารถทำงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	118	18.94

แผนภูมิที่ 24 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไก

จากแผนภูมิที่ 24 แสดงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีมุสลิมทุกระดับข้อใด มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า 5 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) จัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากลไกที่มีความเข้มแข็งในอนาคต จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 20.86 (2) ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 20.45 (3) พัฒนานุคคกรที่ปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 20.22 (4) ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้ บทบาทขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมสตรีมุสลิม จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 19.52 และ (5) วางแนวทางการพัฒนาเครือข่ายขององค์กร และกลไกการพัฒนาสตรีมุสลิมให้สามารถทำงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 18.94 ตามลำดับ

ตารางที่ 30 แสดงข้อมูลการกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม

10. ท่านคิดว่าประเด็นใดมีความสำคัญมากที่สุดในการ

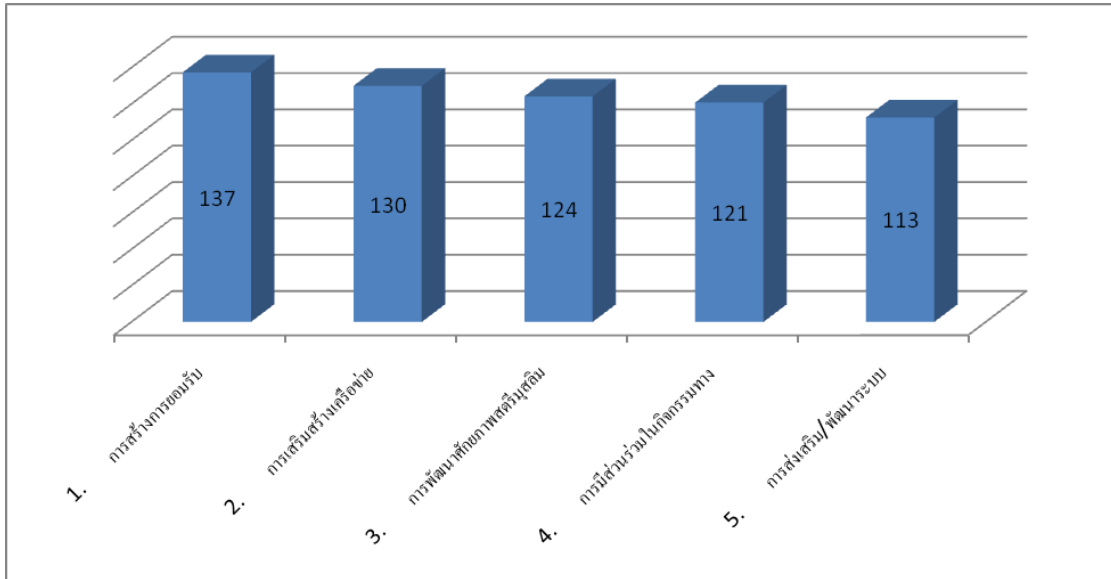
กำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการ

พัฒนาสังคม

1. การสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิมฯ	137	21.98
2. การเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม	130	20.80
3. การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิม	124	19.87
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม	121	19.33
5. การส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน	113	18.02

แผนภูมิที่ 25 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการกำหนดกลยุทธ์

จากแผนภูมิที่ 25 แสดงประเด็นใดมีความสำคัญมากที่สุดในการกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม ผลการศึกษาพบว่า 5 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) การสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิมฯ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 21.98 (2) การเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 (3) การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิม จำนวน 124คน คิดเป็นร้อยละ 19.87 (4) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33 และ (5) การส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 18.02 ตามลำดับ ตารางที่ 31 แสดงข้อมูลการสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิม

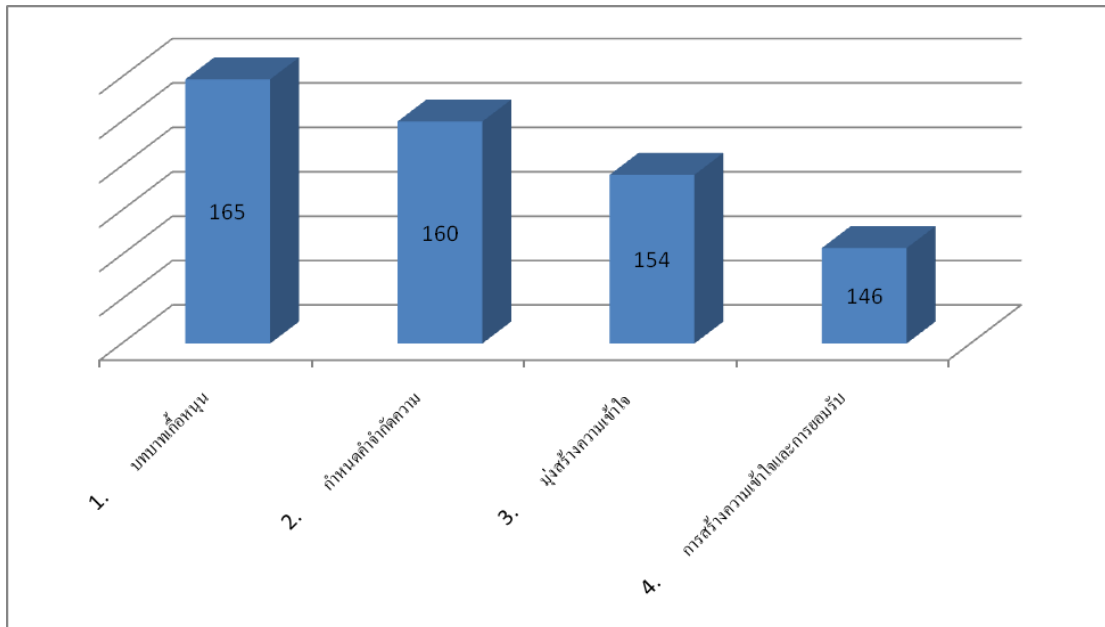

11. การสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิม ควรมุ่ง

พัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด

1. บทบาทเกือบหนุนส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม	165	26.38
2. กำหนดคำจำกัดความและการตีความ บทบาทสตรีมุสลิมที่เหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมทางสังคม ที่ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนในบริบทของสังคมมุสลิม	160	25.62
3. มุ่งสร้างความเข้าใจ และการสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย	154	24.66
4. การสร้างความเข้าใจและการยอมรับเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชายที่เหมาะสมในสังคมมุสลิม	146	23.34

แผนภูมิที่ 26 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการสร้างการยอมรับทางสังคม

จากแผนภูมิที่ 26 แสดงการสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิม ควรมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า 4 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) บทบาทเกื้อหนุนส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 26.38 (2) กำหนดคำจำกัดความและการตีความ บทบาทสตรีมุสลิมที่เหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมทางสังคม ที่ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนในบริบทของสังคมมุสลิม จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 25.62 (3) มุ่งสร้างความเข้าใจ และการสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 24.66 และ (4) การสร้างความเข้าใจและการยอมรับเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชายที่เหมาะสมในสังคมมุสลิม จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 23.34 ตามลำดับ

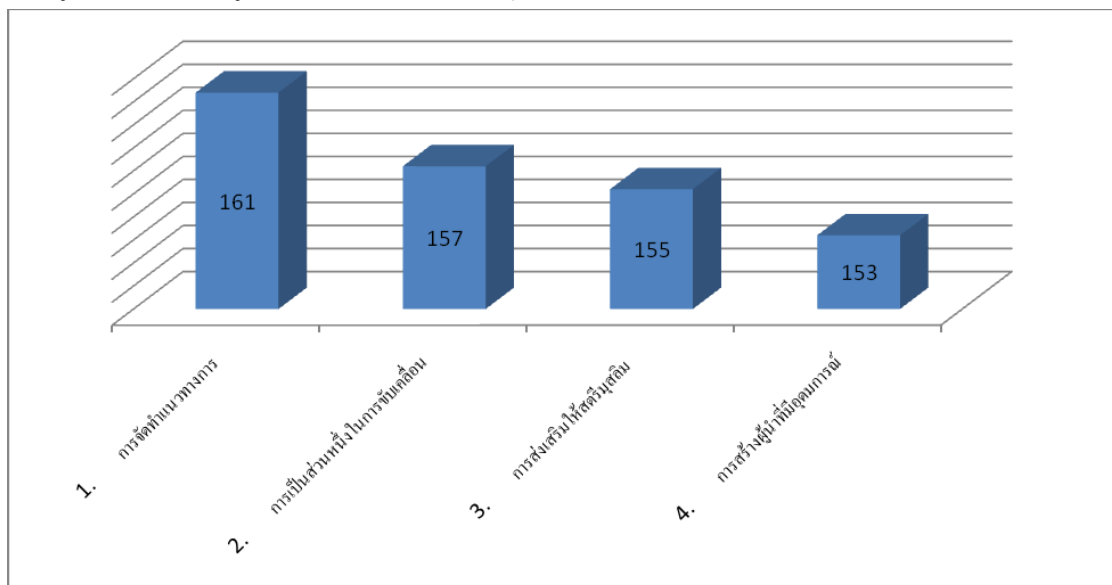
ตารางที่ 32 แสดงข้อมูลการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม ความมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด

12. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม

ความมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด

1. การจัดทำแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีมุสลิมที่เหมาะสมให้สตรีมุสลิมได้ใช้ศักยภาพของตน เพื่อเกิดคุณค่าต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมในวงกว้าง	161	25.68
2. การเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อน เพื่อแก้ไขปัญหา การใกล้เกลี่ย การร่วมพัฒนาศักยภาพของสตรีมุสลิมที่จะหนุนเสริมทักษะเพื่อให้ผู้หญิงมีบทบาทในการทำงาน อีกทั้งเป็นการสร้างพื้นที่ในการทำงานภาคประชาสังคม	157	25.04
3. การส่งเสริมให้สตรีมุสลิมมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับในสังคม และมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ	155	24.84
4. การสร้างผู้นำที่มีอุดมการณ์ในการทำงาน เพื่อส่วนรวม เสียสละ มีความสุขกับการให้และอุทิศตน เพื่อการทำงานช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริง	153	24.44

แผนภูมิที่ 27 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

จากแผนภูมิที่ 27 แสดงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม ความมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า 4 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) การจัดทำแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีมุสลิมที่เหมาะสมให้สตรีมุสลิมได้ใช้ศักยภาพของตน เพื่อเกิดคุณค่าต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมในวงกว้าง จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 25.68 (2) การเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อน เพื่อแก้ไขปัญหา การไถ่เกี้ย การร่วมพัฒนาศักยภาพของสตรีมุสลิมที่จะหนุนเสริมทักษะ เพื่อให้ผู้หญิงมีบทบาทในการทำงาน อีกทั้งเป็นการสร้างพื้นที่ในการทำงานภาคประชาสังคม จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 25.04 (3) การส่งเสริมให้สตรีมุสลิมมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับในสังคม และมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 24.84 และ (4) การสร้างผู้นำที่มีอุดมการณ์ในการทำงาน เพื่อส่วนรวม เสียสละ มีความสุขกับการให้และอุทิศตน เพื่อการทำงานช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริง จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 24.44 ตามลำดับ

ตารางที่ 33 แสดงข้อมูลการพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิม

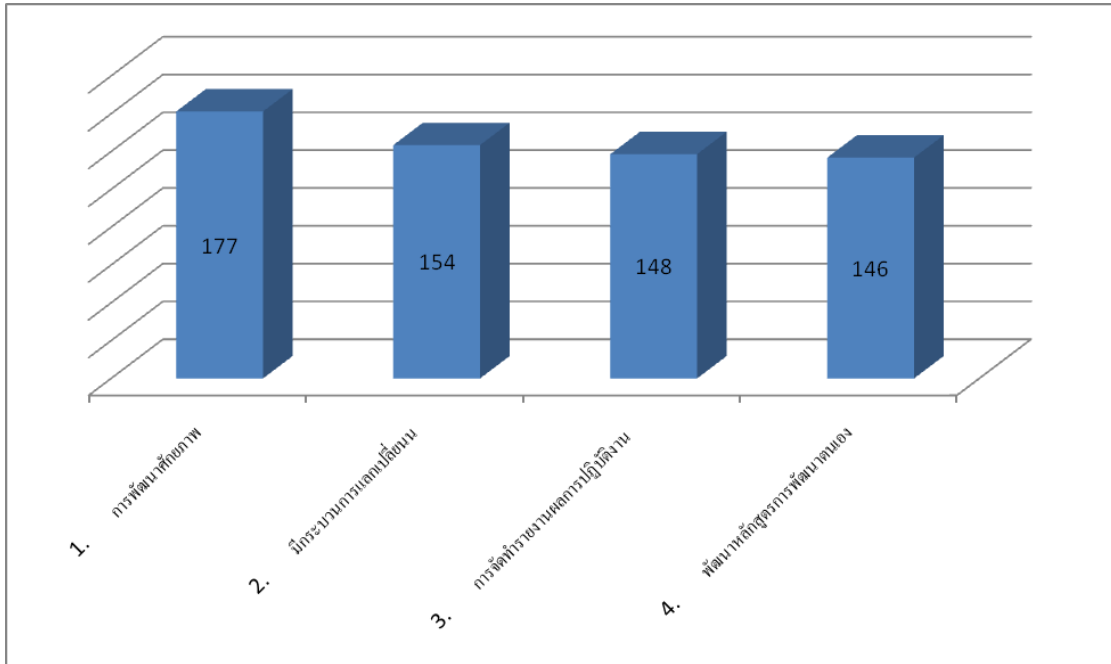
13. การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมความมุ่งพัฒนาในเรื่องใด

มากที่สุด

1. การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมเพื่อการเป็นผู้นำ การพัฒนาในระดับชุมชน	177	28.24
2. มีกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การ ปฏิบัติงาน/ติดตามผลงาน/ ประเมินผลการ ดำเนินงาน	154	24.68
3. การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อรวบรวม ความรู้ที่ได้จากการทำงาน และการจัดแสดงผล งานความสำเร็จของการดำเนินโครงการ	148	23.72
4. พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาตนเอง การจัด กระบวนการเรียนรู้ การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และ การนำความรู้ไปใช้จริงในชุมชน ผ่านการทำ โครงการพัฒนาชุมชนและสังคม	146	23.36

แผนภูมิที่ 28 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทาศตรีมุสลิมต่อการพัฒนาศกยภาพศตรีมุสลิม

จากแผนภูมิที่ 28 แสดงการพัฒนาศกยภาพศตรีมุสลิมควรมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า 4 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) การพัฒนาศกยภาพศตรีมุสลิมเพื่อการเป็นผู้นำการพัฒนาในระดับชุมชน จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 28.24 (2) มีกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติงาน/ติดตามผลงาน/ประเมินผลการดำเนินงาน จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 24.68 (3) การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อรวบรวมความรู้ที่ได้จากการทำงาน และการจัดแสดงผลงานความสำเร็จของการดำเนินโครงการ จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 23.72 และ (4) พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาตนเอง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และการนำความรู้ไปใช้จริงในชุมชน ผ่านการทำโครงการพัฒนาชุมชนและสังคม จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 23.36 ตามลำดับ

ตารางที่ 34 แสดงข้อมูลการเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม

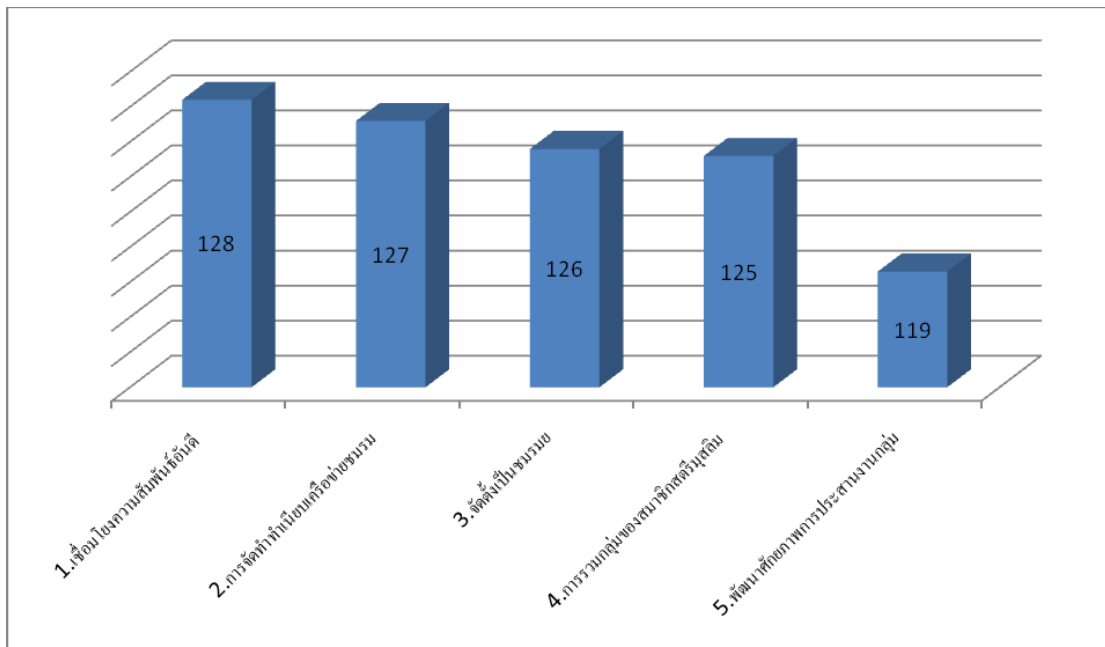
14. การเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม ควร

มุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด

1. เชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีกับชมรม/องค์กรสตรีมุสลิมอื่นๆ ในการเป็นพันธมิตรดำเนินกิจกรรมทางสังคม	128	20.54
2. การจัดทำทำเนียบเครือข่ายชมรม/องค์กรสตรีมุสลิม เพื่อง่ายในการติดต่อประสานงาน	127	20.35
3. จัดตั้งเป็นชมรม/องค์กรสตรีมุสลิมเชื่อมโยงในลักษณะเครือข่ายหรือสมาคม เพื่อยกระดับสถานะขึ้นทะเบียนเป็นองค์กร/ให้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย	126	20.10
4. การรวมกลุ่มของสมาชิกสตรีมุสลิมให้มีความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายสมาชิกไปยังพื้นที่อื่นๆ	125	20.03
5. พัฒนาศักยภาพการประสานงานกลุ่ม/องค์กรอื่นๆ ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม	119	18.98

แผนภูมิที่ 29 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการเสริมสร้างเครือข่ายการทำงาน

จากแผนภูมิที่ 29 แสดงการเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม ควรมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า 5 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) เชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีกับชมรม/องค์กรสตรีมุสลิมอื่นๆ ในการเป็นพันธมิตร ดำเนินกิจกรรมทางสังคม จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 20.54 (2) การจัดทำทำเนียบเครือข่ายชมรม/องค์กรสตรีมุสลิม เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการประสานงาน จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 20.35 (3) จัดตั้งเป็นชมรม/องค์กรสตรีมุสลิม เชื่อมโยงในลักษณะเครือข่ายหรือสมาคม เพื่อยกระดับสถานะขึ้นทะเบียนเป็นองค์กร/ให้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 20.10 (4) การรวมกลุ่มของสมาชิกสตรีมุสลิมให้มีความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายสมาชิกไปยังพื้นที่อื่นๆ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 20.03 และ (5) พัฒนาศักยภาพการประสานงานกลุ่ม/องค์กรอื่นๆ ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 18.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 35 แสดงข้อมูลการส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน

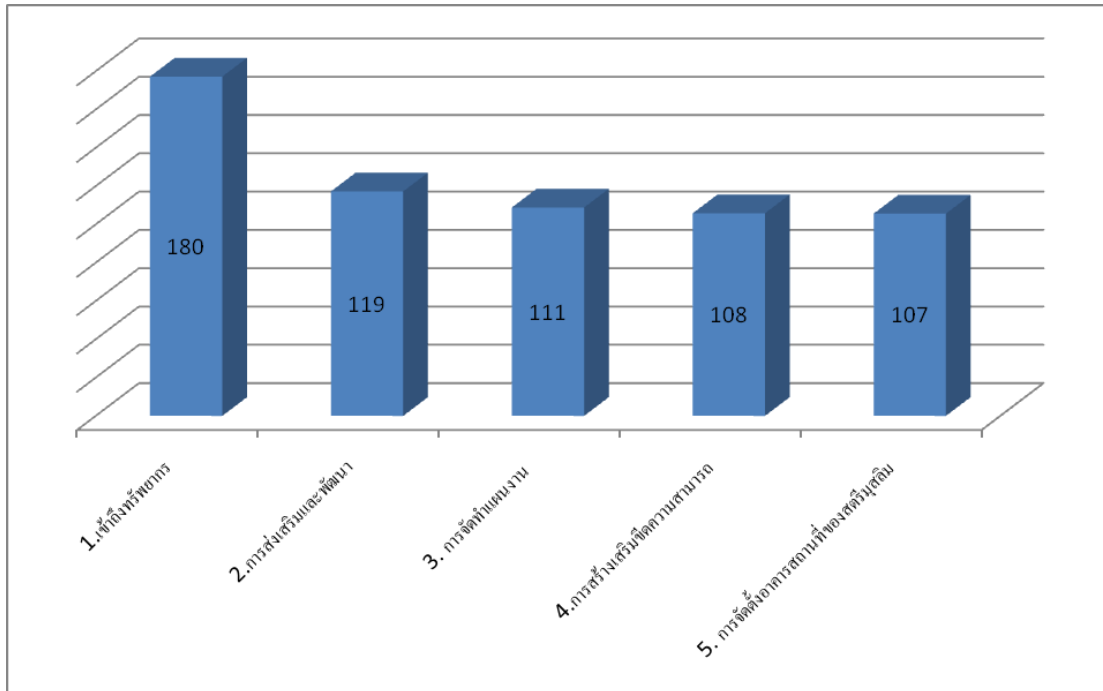
15. การส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน ควรมุ่งพัฒนา

เรื่องใดมากที่สุด

1. เข้าถึงทรัพยากร และการสนับสนุนจากภาคีต่างๆ ให้มากขึ้น พร้อมทั้งยกระดับผลการดำเนินงานให้มีผลกระทบในวงกว้างยิ่งขึ้น	180	28.83
2. การส่งเสริมและพัฒนาให้องค์กรได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำในการส่งเสริมศักยภาพสตรีมุสลิม	119	19.07
3. การจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติการ ยุทธศาสตร์ หรือแผนพัฒนาองค์กร	111	17.70
4. การสร้างเสริมขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จำเป็นในการบริหารจัดการและการสนับสนุนสมาชิกเครือข่าย	108	17.21
5. การจัดตั้งอาคารสถานที่/สำนักงานที่ชัดเจน เพื่อรวมกลุ่ม/จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และงบประมาณที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม	107	17.18

แผนภูมิที่ 30 แสดงข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน

จากแผนภูมิที่ 30 แสดงการส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน ควรมุ่งพัฒนาเรื่องใดมากที่สุด พบว่า 5 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) เข้าถึงทรัพยากร และการสนับสนุนจากภาคีต่างๆ ให้มากขึ้น พร้อมทั้งยกระดับผลการดำเนินงานให้มีผลกระทบในวงกว้างยิ่งขึ้น จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 28.83 (2) การส่งเสริมและพัฒนาให้องค์กรได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำในการส่งเสริมศักยภาพสตรีมุสลิม จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 19.07 (3) การจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติการ ยุทธศาสตร์ หรือแผนพัฒนาองค์กร จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 17.70 (4) การสร้างเสริมขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จำเป็นในการบริหารจัดการ และการสนับสนุนสมาชิกเครือข่าย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 17.21 และ (5) การจัดตั้งอาคารสถานที่/สำนักงานที่ชัดเจน เพื่อรวมกลุ่ม/จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และงบประมาณที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 17.18 ตามลำดับ

ผลการสรุปตามแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ครอบคลุม 5 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

การเสริมสร้างทัศนคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายมุสลิมที่มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า 4 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) พัฒนาองค์ความรู้ผู้ที่เกี่ยวข้องข้องในการผลิตสื่อต่างๆ และการกำหนดมาตรฐานในการเผยแพร่ สื่อสาร สาธารณะต่อบทบาทที่เหมาะสม ทั้งของบุรุษและสตรีมุสลิม จำนวน 684 คน คิดเป็นร้อยละ 27.36 (2) ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรการการคุ้มครองสิทธิความเป็นมนุษย์ จำนวน 622 คน คิดเป็นร้อยละ 24.88 (3) สำรวจทัศนคติของคนในสังคมต่อบทบาทที่เหมาะสมของบุรุษและสตรีมุสลิม ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดี พัฒนาแนวทางการรณรงค์ เพื่อปรับกระบวนทัศน์และทัศนคติ จำนวน 611 คน คิดเป็นร้อยละ 24.44 และ (4) ส่งเสริมและจัดให้มีการศึกษาเพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสตรีมุสลิม แก่เด็ก เยาวชน ผู้หญิงและผู้ชายมุสลิมทุกระดับและทุกกลุ่มอายุ ทั้งสายสามัญและโรงเรียนสอนศาสนา การให้ข้อมูล และการสื่อสารสาธารณะ จำนวน 583 คน คิดเป็นร้อยละ 23.32 ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรี

การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีมุสลิมที่มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า 4 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมผ่านระบบการพัฒนาทักษะ และระบบการศึกษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 657 คน คิดเป็นร้อยละ 26.28 (2) พัฒนากลไกและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ เพื่อเอื้อให้สตรีมุสลิมมีโอกาสเข้าร่วม และรับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม จำนวน 628 คน คิดเป็นร้อยละ 25.12 (3) ส่งเสริมให้สตรีมุสลิมได้เข้าถึงและพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาศักยภาพ จำนวน 622 คน คิดเป็นร้อยละ 24.88 และ (4) สนับสนุนและจัดการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาด้านการเพิ่มโอกาสและศักยภาพของสตรีมุสลิมทางเศรษฐกิจและสังคม และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ จำนวน 593 คน คิดเป็นร้อยละ 23.72 ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

การพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต ผลการศึกษาพบว่า 4 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) รณรงค์ พัฒนากลไกทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อคุ้มครอง บังคับใช้อันจะนำไปสู่การลดความรุนแรงต่อสตรีมุสลิม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม จำนวน 643 คน คิดเป็นร้อยละ 25.72 (2) เสริมสร้างความรู้และปรับทัศนคติด้านสุขภาพผ่านสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 634 คน คิดเป็นร้อยละ 25.36 (3) ส่งเสริมและจัดการศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับ

สุขภาพของสตรีมุสลิม การลดความรุนแรง การพิทักษ์สิทธิของเด็กหญิงและสตรีมุสลิมที่ถูกคุกคามทุกรูปแบบ จำนวน 620 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และ (4) ให้ความรู้แก่คนมุสลิม เด็กหญิง สตรีและบุรุษ รวมถึงผู้นำชุมชนเกี่ยวกับประเด็นด้านสุขภาพ ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคที่ไม่ติดต่อและโรคที่ติดต่อ เช่น โรคเอดส์ โรคอื่นๆ จากการมีเพศสัมพันธ์และการท้องก่อนวัยอันควร เป็นต้น จำนวน 603 คน คิดเป็นร้อยละ 24.12 ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาศักยภาพสตรี เพื่อเพิ่ม โอกาส ในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่างๆ

การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมเพื่อเพิ่ม โอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า 5 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) แสวงหาแนวร่วมทั้งจากภาคการเมือง การบริหาร และสื่อมวลชน ในการสนับสนุนสตรีมุสลิมที่มีศักยภาพให้เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง จำนวน 661 คน คิดเป็นร้อยละ 21.15 (2) แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง และการบริหารของสตรีมุสลิม จำนวน 642 คน คิดเป็นร้อยละ 20.54 (3) สร้างความตระหนักแก่สังคมมุสลิมในการให้โอกาส และเลือกสตรีมุสลิมที่มีความสามารถเข้าเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่างๆ จำนวน 615 คน คิดเป็นร้อยละ 19.68 (4) ปลุกฝังค่านิยม จริยธรรม อุดมการณ์ ด้านจิตอาสา และจิตสาธารณะแก่สตรีมุสลิมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่การเป็นผู้นำ จำนวน 614 คน คิดเป็นร้อยละ 19.65 และ (5) เสริมสร้างความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบบประชาธิปไตย สร้างความพร้อมแก่สตรีมุสลิมในการแข่งขัน เพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบริหาร พัฒนา และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง จำนวน 593 คน คิดเป็นร้อยละ 18.98 ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีทุกระดับ

การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีมุสลิมทุกระดับที่มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า 5 อันดับที่มีผลมากที่สุด คือ (1) จัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีความเข้มแข็งในอนาคต จำนวน 652 คน คิดเป็นร้อยละ 20.86 (2) ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ จำนวน 639 คน คิดเป็นร้อยละ 20.45 (3) พัฒนาคูคลองที่ปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน จำนวน 632 คน คิดเป็นร้อยละ 20.22 (4) ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้ บทบาทขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมสตรีมุสลิม จำนวน 610 คน คิดเป็นร้อยละ 19.52 และ (5) วางแนวทางการพัฒนาเครือข่ายขององค์กร และกลไกการพัฒนาสตรีมุสลิมให้สามารถทำงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 592 คน คิดเป็นร้อยละ 18.94 ตามลำดับ

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพมีวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตัวแบบ ผู้ที่มีบทบาทด้านการพัฒนาสังคมที่เป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับในสังคมผ่านการประชุมกลุ่มย่อย การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสังเกต โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) แกนนำหรือผู้นำสตรีมุสลิมที่มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) สตรีซึ่งได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 3) ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น และเครือข่ายการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาสามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

4.2.1 สถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า โดยภาพรวมสตรีมุสลิมประสบปัญหาในเรื่อง “การดูแลเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ของผู้ชายค่อนข้างมาก” กล่าวคือ งานที่ผู้ชายสมควรทำ วันนี้ผู้ชายปล่อย หรือมีเจตนาปล่อยให้ผู้หญิงทำ ในบางครั้งผู้หญิงก็ไม่ได้เต็มใจที่จะทำ แต่เนื่องด้วยผู้ชายไม่ทำในงานที่ตนเองรับผิดชอบ เช่น การหารายได้เข้ามาในครอบครัวหรือการกรีดยาง ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ชาย แต่ว่าวันนี้ผู้หญิงกลับทำหน้าที่นั้นแทน ซึ่งพอเสร็จจากการกรีดยาง ต้องกลับมาหุงข้าวให้สามี งานทั้งหมดในบ้าน และนอกบ้านผู้หญิงต้องรับผิดชอบ ภายใต้ภาระที่หนักกว่าผู้ชาย จึงเรียกเป็นว่า “ความหย่อนยาน” สังคมปล่อยให้ผู้หญิงทำงานหนักเกินตัว จนกระทั่งหน้าที่ที่ศาสนากำหนดในการที่จะต้องดูแลครอบครัว ดูแลลูกให้เติบโตอย่างมีจิตสำนึกของความเป็นคนดี กลับมีผลกระทบไปด้วย เนื่องจากพ่อบ้าน ไม่ได้ทำหน้าที่การดริบียะฮ์ลูกๆ (การอบรมสั่งสอนลูกๆ อย่างต่อเนื่อง) แม่บ้านต้องทำงานหนัก หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีใครทำหน้าที่การดริบียะฮ์ อบรมนิสัย มารยาทให้กับลูกๆ ที่กำลังจะเติบโต กลายเป็นภาระของโรงเรียน เด็กที่ไปโรงเรียนตั้งแต่เช้าจนถึงตอนเย็น โดยปล่อยให้โรงเรียนรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียวคงลำบากที่จะให้เด็กมีมารยาทดี ในขณะที่ครูผู้สอน ที่จะต้องพบเจอกับความหลากหลายของนักเรียนที่มีพฤติกรรมในแบบต่างๆ เช่น ต่อหน้าครูมีพฤติกรรมอีกแบบ พอกลับหลังครูก็น่ามีพฤติกรรมอีกอย่าง และเมื่อกลับบ้านพบว่า พ่อแม่ไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่ว่าลูกของตัวเองมีความประพฤติอย่างไรบ้าง ปฏิบัติตัวอย่างไรสิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาความทรุดโทรมของสังคมตั้งแต่ครอบครัว บางทีก็ปิดกันมากเกินไป ทรุดโทรมในแง่ของการหย่อนยานและปล่อยให้ผู้หญิงต้องทำงานหนัก ทั้งๆ ที่เขาไม่ต้องมีหน้าที่ทำงานนั้น มันเป็นหน้าที่ของผู้ชาย และสิ่งที่เราต้องการคือ ความเป็นทางสายกลาง ไม่ทรุดโทรมและก็ไม่หย่อนยาน ไม่ดิ่งและไม่หย่อนจนเกินไป

บทบาทสตรีที่ควรจะเป็นต่อการพัฒนาสังคม

บทบาทชายและหญิง ต้องยอมรับว่า อัลลอฮ์ (ช.บ) ทรงสร้างมนุษย์มา โดยกำหนดภารกิจร่วมกัน กำหนดชายและหญิงให้มีความแตกต่าง ความต่างที่จะต้องเติมเต็มซึ่งกันและกัน ไม่ใช่การทำสงคราม เพื่อจะแย่งชิง สิทธิของสตรีต้องเท่าเทียม กลายเป็นการทำสงครามระหว่างเพศ การที่เราเรียกร้องสิทธิสตรี ในโลกตะวันตกหรือที่ไหนก็ตาม บางทีแรงกระตุ้นทำให้เรียกร้องสิ่งนี้ ทำให้เกิดการกระตุ้นเกิดจากผู้หญิงถูกปิดกั้น

มากเกินไป ในประวัติศาสตร์ของตะวันตก คล้ายๆ กับยุคอะธีลิส (ยุคมีด) ในโลกอาหรับสมัยก่อนปิดกั้น สิทธิเสรีภาพของผู้หญิงทุกอย่าง เมื่อถูกปิดกั้นมาก การต่อสู้เพื่อคืนสิทธิ ก็เป็นแรงผลักดันแบบรุนแรง เช่นกัน จะเห็นได้ว่า ผู้ชายจะทำอะไร ก็ต้องทำอันนั้นให้ได้ ด้วยเหตุนี้ สำหรับมุสลิมแล้ว ต้องไม่เป็นไปตาม กระแสนั้น และต้องแสวงหาสิ่งที่เป็นทางสายกลาง ไม่ใช่เอาผู้หญิงมาทำงานหนักจนกระทั่งไม่มีเวลาที่จะทำ หน้าที่ของคนที่ดูแลบ้าน ดูแลเด็ก และดูแลครอบครัว อบรมนิสัย มารยาทที่ดีงามให้กับลูกๆ ซึ่งเป็นเรื่อง ใหญ่ การมีมารยาท การเติบโตเป็นคนดี เป็นเด็กชอและห์ (ดี) หากคนเราเติบโตขึ้นมาท่ามกลางความหยาบ ซ้ำ มั่นก็จะติดตัวเรา นิยมในวัดถูกจนกระทั่งกลายเป็นคนไม่ดี ไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งนี้จะอย่างไร ให้เด็กๆ เติบโตมาอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเป็นคนสมบูรณ์แบบ สิ่งนี้คือภารกิจที่จะต้องเติมเต็มระหว่างความ เป็นพ่อแม่ หากทั้งพ่อและแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ใครจะรับผิดชอบภาระหน้าที่ภายในบ้าน เรื่อง การดริบะฮ์สุลุกๆ ซึ่งจริงๆ แล้ว งานหลักของผู้หญิง คือ การดูแลลูก ท่านหญิงอาอีชะฮ์เคยบอกว่า “เข็มถัก ของสตรี มีศักดิ์ศรีเทียบเท่ากับดาบของบุรุษ” การสร้างอาณาจักรที่พร้อมด้วยบรรยากาศที่ดี และการสร้าง ลูกๆ ของเราให้เป็นคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาท ขณะเดียวกันต้องรู้จักอดทน ฝึกเด็กมีความ อดทนอดกลั้น มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อาศัยศิลปะชั้นสูงในการสร้างคนให้เป็นคนแบบนี้ได้ แน่ใจผู้หญิง ต้องมีความรู้ และความรู้ที่ตัวเองที่จะกลายเป็นศักดิ์ศรีของผู้หญิง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงแน่นอน ถ้าขาด ความรู้มันก็เหมือนการขาดศักดิ์ศรี

บทบาทการเป็นตัวแทนในการพัฒนาสังคม

การที่แก่นนำสตรีออกมาทำงานเพื่อสังคมต้องเข้าใจว่า สตรีคือผู้ที่ดูแลผู้นำ (ผู้ชาย) ผู้นำที่อยู่ในอ้อม กอดของภรรยา ภรรยาเข้มแข็ง สตรีเข้มแข็ง ก็จะนำไปสู่ผู้นำเข้มแข็ง และเมื่อผู้นำเข้มแข็ง สังคมก็เข้มแข็ง เช่นเดียวกัน ในทางตรงกันข้ามหากผู้หญิงอ่อนแอ การดูแลครอบครัวก็อ่อนแอ ส่งผลให้ผู้นำอ่อนแอ และ เมื่อผู้นำอ่อนแอ สังคมก็อ่อนแอไปด้วย ฉะนั้นสิ่งเหล่านี้มันเป็นไดนามิกต่อกัน หากคำถามที่ว่าเหตุใดสตรีจึง ต้องออกมาทำงานนอกบ้าน เพราะการเติมเต็มซึ่งกันและกันนั้นเป็นสิ่งที่สวยงาม ไม่ว่าจะในฐานะบทบาท หน้าที่ที่ต้องดูแลลูก สามี ครอบครัว การหาปัจจัยยังชีพ การช่วยเหลือสังคม เหล่านี้คือกรอบของอิสลามใน การดำเนินปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์

ความเป็นธรรมชาติของสตรีที่นุ่มนวล อ่อน โยน ละเอียดยอ่อน ช่วยสร้างสีสัน จึงทำให้สตรีมี ความสามารถพิเศษที่จะสร้างบทบาทในฐานะผู้ลดความขัดแย้งในหน่วยงานได้ หรือองค์กรต่างๆ ได้ ฉะนั้น การเป็นตัวแทนในการพัฒนาสังคม โดยการเสริมบทบาทของสตรีให้เด่นชัดขึ้นในหน่วยงานที่ต้องการลด ความขัดแย้ง เช่น นักไกล่เกลี่ยสันติวิธี นักสังคมสงเคราะห์ นิติกร ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ เป็นการแก้ไขปัญหาอย่าง ตรงจุด และบุคคลที่จะมาอยู่ในตำแหน่งนี้ได้ นั้น ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาที่ตนเองจบ

นอกจากนี้การกำหนดบทบาทสตรีในการเป็นตัวแทน ที่ไม่ขัดกับหลักศาสนา และเป็นที่สังคม ยอมรับของสังคมนั้น สิ่งสำคัญคือการวางตัว ปฏิบัติที่ถูกหลักการศาสนา กล่าวคือ เราในฐานะที่เป็นแม่ของ ลูก เป็นภรรยาของสามี และเป็นลูกของแม่นั้น เมื่อเรามีความรู้ทางศาสนาในด้านต่างๆ เช่น การวางตัวใน สังคม การแต่งตัวที่มีมุชฮิด อิสลามสอนให้เราหลายอย่างที่เป็นแก่นแท้ของการสร้างสันติสุขที่แท้จริง จิตใจที่ ดีงาม บริสุทธิ์ ส่งเสริมความดีของผู้อื่น มีความยุติธรรม ไม่ว่ากับลูกชายหรือลูกสาว ลูกที่มีสติปัญญาที่ดี และ

ไม่ดี เราควรสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในทุกๆ การกระทำ และทุกๆ อิริยาบถ กลยุทธ์ที่ปรับใช้สำหรับสตรีมุสลิมคือ การให้องค์ความรู้ และการฝึกปฏิบัติการมีวินัยมีต้นแบบที่ดี ครอบครัวไหนที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตให้เขาได้เรียนรู้ สำนักงานคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและสอดส่องสตรีที่ถูกกระทำ เช่น สตรีที่มีสามีติดยา สร้างเครือข่ายสตรีมุสลิม ต้องมีข้อมูลของสตรีในพื้นที่ เพื่อประสานงานและสะท้อนปัญหาในชุมชน มีการพัฒนาฝีมือและทักษะเพื่อยกระดับสตรีมุสลิมในเรื่องอาชีพ หรือช่วยส่งเสริมให้มีงานที่ดีขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น มีการเพิ่มโอกาสสำหรับสตรีที่มีความพร้อม หรือต้องการ โอกาสในการพัฒนาสังคม การเป็นผู้นำช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

4.2.2 กลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

กลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมพบว่า กลยุทธ์สำคัญที่ได้ผ่านการพิฒนา (วินิจฉัย) ในสมัยยุคของซอฮาบียะห์ สมัยท่านนบีมุฮัมมัด ซ็อลลัลลอฮูอะลัยฮิวะซัลลัมและปัจจุบันยังสามารถปรับมาใช้ได้อีกนั่นคือ 1) การรักษาพยาบาล 2) การเกษตรกรรมหรือการเพาะปลูก 3) งานฝีมือหัตถกรรม เย็บปักถักร้อย และ 4) การศึกษาหาความรู้และการนำเสนอบทความวิชาการ

เมื่อมองย้อนกลับในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า การศึกษาหาความรู้และการนำเสนอบทความวิชาการยังมีน้อยมาก สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีการคิดอาวุธทางความรู้แก่สตรี อาจจะเสริมสร้างให้เป็นวิทยากรกลุ่มสตรีมุสลิมด้านการพัฒนาสังคม เพื่อช่วยกันในการคลี่คลายปัญหาหรือสนับสนุนให้มีการสร้างจัดตั้งองค์กรกลุ่มสตรีขึ้น เพื่อจะได้บูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยมีการกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นผ่านการมีส่วนร่วมของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง หากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีวิทยากรที่เป็นสตรีที่คอยไปบรรยายให้ความรู้กับบรรดาสตรีด้วยกันเอง ซึ่งมองว่าเป็นการง่ายและสะดวกใจในการพูดคุยซักถามปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับสตรี โดยเฉพาะในเรื่อง (การตั้งครรภ์) วิธีการเลี้ยงดูลูก การกักต้อสามี การปรนนิบัติต่างๆ ในครอบครัว ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่บรรดาสตรีควรศึกษาและให้การตระหนักเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้การพัฒนาองค์กรสตรี ควรมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดให้เข้มแข็งขึ้น ให้มีการเรียนรู้ระหว่างกัน ปัจจุบันสตรีมีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงสตรีไม่ได้อยู่ตัวคนเดียว พลังของสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสามัคคีร่วมกันกับคนต่างศาสนา โดยแสดงการมีเครือข่ายต่างๆ เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเห็นได้ชัด หากมองในเรื่องกลยุทธ์ของเครือข่ายการพัฒนาจำเป็นต้องให้คนในจัดการบริบทของตนเอง ส่วนคนในที่อยู่ข้างนอกก็ควรที่จะมีโอกาสนในการพัฒนาพื้นที่ของคนส่วนคนนอกที่อยู่ในพื้นที่ และคนนอกที่อยู่ข้างนอกพื้นที่ ก็ควรให้การสนับสนุน ทั้งในด้านการกำหนดนโยบายระดับชาติ เช่น การกำหนดหลักสูตรของบทบาทสตรีด้านศาสนาและบทบาทสตรีที่ควรจะเป็น หรือที่เหมาะสมในระบบการศึกษา

กลยุทธ์การพัฒนาระดับปัจเจก ครอบครัว องค์กร และเครือข่าย

กลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมต้องมีการเปิดช่องว่าง หรือเปิดพื้นที่ให้แก่สตรีมุสลิมที่พร้อมช่วยเหลือสังคม โดยมองว่าควรมีการแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือระดับปัจเจก ระดับครอบครัว ระดับองค์กร และระดับเครือข่าย

ระดับปัจเจก

กลยุทธ์สำคัญในระดับปัจเจกคือ การวางตัวปฏิบัติให้เหมาะสม ในแต่ละสถานที่ต่างๆ ตามแนวทางที่ถูกต้อง มีความอ่อนน้อมถ่อมตนสุภาพเรียบร้อย และต้องมีความเป็นผู้รักษาชื่อเสียงของสตรีมุสลิมให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักศาสนา พร้อมทั้งการทำหน้าที่ของแกนนำเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการวางตัว มารยาท การแต่งกาย

ระดับครอบครัว

โดยสร้างครอบครัวให้เข้มแข็งด้วยการอบรมเลี้ยงดูลูก เน้นเรื่องของการละหมาด อ่านอัลกุรอานก่อนเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นพื้นฐานในการสร้างครอบครัวที่ดีตามแนวทางศาสนา

ระดับองค์กร

นอกจากการมีกลยุทธ์ในระดับปัจเจกแล้ว สตรีมุสลิมต้องยกระดับตนเอง เพื่อพัฒนาสังคม โดยรอบอีกด้วย เช่น บทบาทการเป็นผู้ช่วยฝ่ายปกครองในพื้นที่ของตน คือสามารถดูแลในเรื่องของเยาวชนที่ติดยาเสพติด และไปช่วยเหลือในเรื่องของการบำบัดให้กับกลุ่มเยาวชน หรืออาจจะเป็นที่ปรึกษาของคนในชุมชนในเรื่องต่างๆ เช่น การศึกษา อาชีพ ครอบครัวที่ถูกผลกระทบความรุนแรง

ระดับเครือข่าย

กลยุทธ์สำคัญอีกระดับหนึ่งคือ การสร้างเครือข่ายต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะต้องยกระดับการทำงานให้มีเครือข่ายจากภายนอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สิ่งที่ต้องเร่งด่วนในการพัฒนาคือ ความสามารถในการเป็นผู้ประสานงานที่ดี แล้วสร้างแกนนำกลุ่มสตรีมุสลิม เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามแบบอย่างท่านศาสดา เพื่อเป็นตัวแทนผู้ประสานงานข้อมูลต่างๆ จากข่าวสารทั้งทางราชการและหน่วยงานต่างๆ ให้ได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และให้ถึงข้อมูลผู้ด้อยโอกาสในชุมชนสิ่งเหล่านี้ต้องเปิดพื้นที่ เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามาพัฒนามากขึ้นด้วยศักยภาพและความสามารถของสตรี เพื่อพิสูจน์ให้สังคมเห็นเป็นที่ประจักษ์ และได้รับการยอมรับมากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล
และข้อเสนอแนะ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 93

สรุปผลการวิจัย 93

อภิปรายผลการวิจัย 101

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย 107

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” คณะผู้วิจัยได้ทำการสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1. สรุปผลในประเด็นสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

➤ สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

สถานภาพบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรี พบว่า ส่วนใหญ่แล้วสตรีมุสลิมไม่เป็นสมาชิกกิจกรรมทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 81.6 และเป็นสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 18.4

ปัจจุบันสตรีมุสลิมในพื้นที่ที่มีปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม พบว่า มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 52.2 ไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 27.5 และไม่ทราบ/ไม่มีข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 20.3

ปัญหาที่ควรให้ความสำคัญหรือควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนมากที่สุดพบว่า (1) ปัญหาด้านการศึกษา/โอกาสทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.18 (2) ปัญหาการไม่มีอาชีพ/รายได้ไม่เพียงพอ/การเคลื่อนย้ายไปทำงานนอกพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 21.53 (3) ปัญหาการแต่งงานเร็ว มีลูกเร็ว/การเลี้ยงดูบุตร/การอบรมสั่งสอน/ไม่เชื่อฟัง คิดเป็นร้อยละ 19.58 (4) ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 17.43 และ (5) ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว/เด็ก/สตรี/ปัญหาการหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 17.28 ตามลำดับ

บทบาทกลุ่มสตรีมุสลิมในพื้นที่ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่มี พบว่าบทบาท (1) ครอบครัวยุติธรรมให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูบุตร ให้ความสำคัญความอบอุ่น คิดเป็นร้อยละ 27.81 (2) ส่งเสริมบทบาททางสังคม และบทบาทการเป็นผู้นำในกลุ่มสตรีมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 18.60 (3) สตรีควรมีงานทำ หาเลี้ยงครอบครัวได้ คิดเป็นร้อยละ 18.15 (4) ควรมีการศึกษา (อย่างน้อย ม.6 เพื่อจะได้หางานทำมากขึ้น และอบรมสั่งสอนบุตรได้ดี) คิดเป็นร้อยละ 17.89 และ (5) สตรีควรทำหน้าที่ในการดูแลครอบครัว ทำหน้าที่ของภรรยาและแม่ของลูกให้ดีกว่าก่อน คิดเป็นร้อยละ 17.54 ตามลำดับ

บทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม พบว่าร้อยละ 87 สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม ในขณะที่ ร้อยละ 23 มีความคิดเห็นว่า ไม่ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในสังคม

สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางสังคม เพื่อเป้าหมายเสริมสร้างการพัฒนาสังคม พบว่าเป็นประเด็น (1) พัฒนาการศึกษา/ภาษา/โอกาสทางการศึกษาสามัญญ คิดเป็นร้อยละ 24.13 (2) อัตลักษณ์พื้นถิ่น/ศาสนา/ศิลปะ/วัฒนธรรม/วิถีชุมชน คิดเป็นร้อยละ 22.26 (3) สังคมแห่งความยุติธรรม/ไม่เลือกปฏิบัติ/แบ่งชนชาติ คิดเป็นร้อยละ 19.35 (4) เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/เปิดโอกาสให้สตรีพัฒนาสตรีให้เป็น

ผู้นำแบบอย่าง คิดเป็นร้อยละ 17.39 และ (5) ความเอื้ออาทร/ช่วยเหลือเกื้อกูล/พึ่งพาอาศัยกัน/มุ่งผู้สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คิดเป็นร้อยละ 16.87 ตามลำดับ

กิจกรรมที่สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วม พบว่า (1) ด้านสังคม คิดเป็นร้อยละ 30.20 (2) ด้านการเมืองการปกครอง คิดเป็นร้อยละ 25.70 (3) ด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 23.50 และ (4) ด้านความมั่นคงในชีวิต คิดเป็นร้อยละ 20.60 ตามลำดับ

สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสตรี การพัฒนาสังคมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม พบว่า (1) การเสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย คิดเป็นร้อยละ 22.94 (2) การพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่ม โอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในชีวิต คิดเป็นร้อยละ 21.50 (3) การพัฒนาศักยภาพและเพิ่ม โอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรี คิดเป็นร้อยละ 19.36 (4) การพัฒนาสุขภาพะ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต คิดเป็นร้อยละ 18.11 และ (5) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีทุกระดับ คิดเป็นร้อยละ 18.08 ตามลำดับ

การเสริมสร้างทัศนคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายมุสลิม พบว่า (1) พัฒนาองค์ความรู้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อต่างๆ และการกำหนดมาตรฐานในการเผยแพร่ สื่อสารสาธารณะต่อบทบาทที่เหมาะสมทั้งของบุรุษและสตรีมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 27.36 (2) ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรการการคุ้มครองสิทธิความเป็นมนุษย์ คิดเป็นร้อยละ 24.88 (3) สสำรวจทัศนคติของคนในสังคมต่อบทบาทที่เหมาะสมของบุรุษและสตรีมุสลิม ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดี พัฒนาแนวทางการรณรงค์ เพื่อปรับกระบวนทัศน์และทัศนคติ คิดเป็นร้อยละ 24.44 และ (4) ส่งเสริมและจัดให้มีการศึกษาเพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสตรีมุสลิม แก่เด็ก เยาวชน ผู้หญิงและผู้ชายมุสลิมทุกระดับและทุกกลุ่มอายุ ทั้งสายสามัญและโรงเรียนสอนศาสนา การให้ข้อมูล และการสื่อสารสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 23.32 ตามลำดับ

การพัฒนาศักยภาพและเพิ่ม โอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม พบว่า (1) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมผ่านระบบการพัฒนาทักษะ และระบบการศึกษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ คิดเป็นร้อยละ 26.28 (2) พัฒนากลไกและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ เพื่อเอื้อให้สตรีมุสลิมมีโอกาสเข้าร่วม และรับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 25.12 (3) ส่งเสริมให้สตรีมุสลิมได้เข้าถึงและพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาศักยภาพ คิดเป็นร้อยละ 24.88 และ (4) สนับสนุนและจัดการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาด้านการเพิ่ม โอกาสและศักยภาพของสตรีมุสลิมทางเศรษฐกิจและสังคม และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 23.72 ตามลำดับ

การพัฒนาสุขภาพะ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต พบว่า (1) รณรงค์ พัฒนากลไกทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อคุ้มครอง บังคับใช้อันจะนำไปสู่การลดความรุนแรงต่อสตรีมุสลิม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม คิดเป็นร้อยละ 25.72 (2) เสริมสร้างความรู้และปรับทัศนคติด้านสุขภาพะผ่านสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย คิดเป็นร้อยละ 25.36 (3) ส่งเสริมและจัดการ

ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของสตรีมุสลิม การลดความรุนแรง การพิทักษ์สิทธิของเด็กหญิง และสตรีมุสลิมที่ถูกคุกคามทุกรูปแบบ คิดเป็นร้อยละ 24.8 และ (4) ให้ความรู้แก่คนมุสลิม เด็กหญิง สตรี และบุรุษ รวมถึงผู้นำชุมชนเกี่ยวกับประเด็นด้านสุขภาพ ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคที่ไม่ติดต่อและโรคที่ติดต่อ เช่น โรคเอดส์ โรคอื่นๆ จากการมีเพศสัมพันธ์ และการท้องก่อนวัยอันควร เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 24.12 ตามลำดับ

การพัฒนาศักยภาพ สตรีมุสลิมเพื่อเพิ่ม โอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ พบว่า (1) แสวงหาแนวร่วมทั้งจากภาคการเมือง การบริหาร และสื่อมวลชนในการสนับสนุนสตรีมุสลิมที่มีศักยภาพให้เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 21.15 (2) แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง และการบริหารของสตรีมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 20.54 (3) สร้างความตระหนักแก่สังคมมุสลิมในการให้โอกาส และเลือกสตรีมุสลิมที่มีความสามารถเข้าเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 19.68 (4) ปลุกฝังค่านิยม จริยธรรม อุดมการณ์ ด้านจิตอาสา และจิตสาธารณะแก่สตรีมุสลิมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่การเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 19.65 และ (5) เสริมสร้างความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบบประชาธิปไตย สร้างความพร้อมแก่สตรีมุสลิมในการแข่งขันเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบริหาร พัฒนา และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 18.98 ตามลำดับ

การเสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีมุสลิมทุกระดับที่มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม พบว่า (1) จัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีความเข้มแข็งในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 20.86 (2) ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 20.45 (3) พัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 20.22 (4) ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้ บทบาทขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมสตรีมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 19.52 และ (5) วางแนวทางการพัฒนาเครือข่ายขององค์กร และกลไกการพัฒนาสตรีมุสลิมให้สามารถทำงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 18.94 ตามลำดับ

➤ สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. สภาพปัญหาทั่วไปของสตรีมุสลิม

พบว่า สตรีมุสลิมประสบปัญหาในเรื่อง “การดูแลเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ของผู้ชายค่อนข้างมาก” กล่าวคือ งานที่ผู้ชายสมควรทำ วันนี้ผู้ชายปล่อย หรือมีเจตนาปล่อยให้ผู้หญิงทำ ในบางครั้งผู้หญิงก็ไม่ได้เต็มใจที่จะทำ แต่เนื่องด้วยผู้ชายไม่ทำในงานที่ตนเองรับผิดชอบ เช่นการหารายได้เข้ามาในครอบครัว หรือการกรีดขางซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ชาย แต่ว่าวันนี้ผู้หญิงกลับทำหน้าที่นั้นแทน ซึ่งพอเสร็จจากการกรีดขาง ต้องกลับมาหุงข้าวให้สามี งานทั้งหมดในบ้าน และนอกบ้านผู้หญิงต้องรับผิดชอบ ภายใต้อาการที่หนักกว่าผู้ชาย จึงเรียกเป็นว่า “ความหย่อนยาน” สังคมปล่อยให้ผู้หญิงทำงานหนักเกินตัว จนกระทั่งหน้าที่ที่ศาสนากำหนด

ในการที่จะต้องดูแลครอบครัว ดูแลลูกให้เติบโตอย่างมีจิตสำนึกของความเป็นคนดี กลับมีผลกระทบไปด้วย เนื่องจากพ่อบ้านไม่ได้ทำหน้าที่การดื่บยยะสุลูกๆ (การอบรมสั่งสอนลูกๆ อย่างต่อเนื่อง) แม่บ้านต้องทำงานหนัก หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีใครทำหน้าที่การดื่บยยะสุ อบรมนิสัย มารยาทให้กับลูกๆ ที่กำลังจะเติบโต กลายเป็นภาระของโรงเรียน เด็กที่ไปโรงเรียนตั้งแต่เช้าจนถึงตอนเย็น โดยปล่อยให้โรงเรียนรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียวคงลำบากที่จะให้เด็กมีมารยาทดี ในขณะที่ครูผู้สอน ที่จะต้องเจอกับความหลากหลายของนักเรียนมีพฤติกรรมในแบบต่างๆ เช่น ต่อหน้าครูมีพฤติกรรมอีกแบบ พอลับหลังครูก็มีพฤติกรรมอีกอย่าง และเมื่อกลับบ้านพบว่า พ่อแม่ไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่ว่าลูกของตัวเองมีความประพฤติอย่างไรบ้าง ปฏิบัติตัวอย่างไร สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาความทรุดโทรมของสังคมตั้งแต่ครอบครัว บางทีก็ปิดกั้นมากเกินไป ทรุดโทรมในแง่ของการหย่อนยานและปล่อยให้ผู้หญิงต้องทำงานหนัก ทั้งๆ ที่เขาไม่ต้องมีหน้าที่ทำงานนั้น มันเป็นหน้าที่ของผู้ชาย และสิ่งที่เราต้องการคือ ความเป็นทางสายกลาง ไม่ทรุดโทรมและก็ไม่หย่อนยาน ไม่ตึงและไม่หย่อนจนเกินไป

2. บทบาทสตรีที่ควรจะเป็นต่อการพัฒนาสังคม

บทบาทชายและหญิง ต้องยอมรับว่า อัลลอฮ์ (ซ.บ) ทรงสร้างมนุษย์มา โดยกำหนดภารกิจร่วมกัน กำหนดชายและหญิงให้มีความแตกต่าง ความต่างที่จะต้องเติมเต็มซึ่งกันและกัน ไม่ใช่การทำสงครามเพื่อจะแย่งชิง สิทธิของสตรีต้องเท่าเทียม กลายเป็นการทำสงครามระหว่างเพศ การที่เราเรียกร้องสิทธิสตรี ในโลกตะวันตกหรือที่ไหนก็ตาม บางทีแรงกระตุ้นทำให้เรียกร้องสิ่งนี้ ทำให้เกิดการกระตุ้นเกิดจากผู้หญิงถูกปิดกั้นมากเกินไป ในประวัติศาสตร์ของตะวันตก คล้ายๆ กับยุคออสตี้ยะห์ (ยุคมีด) ในโลกอาหรับสมัยก่อนปิดกั้น สิทธิเสรีภาพของผู้หญิงทุกอย่าง เมื่อถูกปิดกั้นมาก การต่อสู้เพื่อคืนสิทธิ ก็เป็นแรงผลักดันแบบรุนแรงเช่นกัน จะเห็นได้ว่า ผู้ชายจะทำอะไร ก็ต้องทำอันนั้นให้ได้ ด้วยเหตุนี้ สำหรับมุสลิมแล้ว ต้องไม่เป็นไปตามกระแสนั้น และต้องแสวงหาสิ่งที่เป็นทางสายกลาง ไม่ใช่เอาผู้หญิงมาทำงานหนักจนกระทั่ง ไม่มีเวลาที่จะทำหน้าที่ของคนที่จะดูแลบ้าน ดูแลเด็ก และดูแลครอบครัว อบรมนิสัย มารยาทที่ดีงามให้กับลูกๆ ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ การมีมารยาท การเติบโตเป็นคนดี เป็นเด็กซอและห์ (ดี) หากคนเราเติบโตขึ้นมาท่ามกลางความหยาบช้ำ ก็จะติดตัวเรา นิยมในวัตถุนจนกระทั่งกลายเป็นคนไม่ดี ไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งนี้จะอย่างไรให้เด็ก ๆ เติบโตมาอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเป็นคนสมบูรณ์แบบ สิ่งนี้คือภารกิจที่จะต้องเติมเต็มระหว่างความเป็นพ่อแม่ หากทั้งพ่อและแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ใครจะรับผิดชอบภาระหน้าที่ภายในบ้าน เรื่องการดื่บยยะสุ ลูกๆ ซึ่งจริงๆ แล้ว งานหลักของผู้หญิง คือ การดูแลลูก ท่านหญิงอาอีชะฮ์เคยบอกว่า “เข็มถักของสตรีมีศักดิ์ศรีเทียบเท่ากับดาบของบุรุษ” การสร้างอาณาจักรที่พร้อมด้วยบรรยากาศที่ดี และการสร้างลูกๆ ของเรา ให้เป็นคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาท ขณะเดียวกันต้องรู้จักอดทน ฝึกเด็กมีความอดทนอดกลั้น มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อาศัยศิลปะชั้นสูงในการสร้างคนให้เป็นคนแบบนี้ได้ แน่แน่นอนผู้หญิงต้องมีความรู้และความรู้ตัวเองที่จะกลายเป็นศักดิ์ศรีของผู้หญิง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงแน่นอน ถ้าขาดความรู้ก็เหมือนการขาดศักดิ์ศรี

3. บทบาทการเป็นตัวแทนในการพัฒนาสังคม

การที่แก่นนำสตรีออกมาทำงานเพื่อสังคมต้องเข้าใจว่า สตรีคือผู้ที่ดูแลผู้นำ (ผู้ชาย) ผู้นำที่อยู่ในอ้อมกอดของภรรยา ภรรยาเข้มแข็ง สตรีเข้มแข็ง ก็จะนำไปสู่ผู้นำเข้มแข็ง และเมื่อผู้นำเข้มแข็ง สังคมก็เข้มแข็งเช่นเดียวกัน ในทางตรงกันข้ามหากผู้หญิงอ่อนแอ การดูแลครอบครัวก็อ่อนแอ ส่งผลให้ผู้นำอ่อนแอ และเมื่อผู้นำอ่อนแอ สังคมก็อ่อนแอไปด้วย ฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นผลต่อกัน หากคำถามที่ว่าเหตุใดสตรีจึงต้องออกมาทำงานนอกบ้าน เพราะการเติมเต็มซึ่งกันและกันนั้นเป็นสิ่งที่สวยงาม ไม่ว่าจะในฐานะบทบาทหน้าที่ที่ต้องดูแลลูก สามี ครอบครัว การหาปัจจัยยังชีพ การช่วยเหลือสังคม เหล่านี้คือกรอบของอิสลามในการดำเนินปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์

ความเป็นธรรมชาติของสตรีที่นุ่มนวล อ่อนโยน ละเอียดย่อน ช่วยสร้างสีสัน จึงทำให้สตรีมีความสามารถพิเศษที่จะสร้างบทบาทในฐานะผู้ลดความขัดแย้งในหน่วยงานได้ หรือองค์กรต่างๆ ได้ ฉะนั้นการเป็นตัวแทนในการพัฒนาสังคม โดยการเสริมบทบาทของสตรีให้เด่นชัดขึ้นในหน่วยงานที่ต้องการลดความขัดแย้ง เช่น นักไกล่เกลี่ยสันติวิธี นักสังคมสงเคราะห์ นิตกร ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ เป็นการแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด และบุคคลที่จะมาอยู่ในตำแหน่งนี้ได้ นั้น ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาที่ตนเองจบ

นอกจากนี้การกำหนดบทบาทสตรีในการเป็นตัวแทน ที่ไม่ขัดกับหลักศาสนา และเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้น สิ่งสำคัญคือการวางตัว ปฏิบัติที่ถูกหลักการศาสนา กล่าวคือ เราในฐานะที่เป็นแม่ของลูก เป็นภรรยาของสามี และเป็นลูกของแม่นั้น เมื่อเรามีความรู้ทางศาสนาในด้านต่างๆ เช่น การวางตัวในสังคม การแต่งตัวที่มีมิดชิด อิสลามสอนให้เราหลายอย่างที่เป็นแก่นแท้ของการสร้างสันติสุขที่แท้จริง จิตใจที่ดีงาม บริสุทธิ์ ส่งเสริมความดีของผู้อื่น มีความยุติธรรม ไม่ว่าจะกับลูกชายหรือลูกสาว ลูกที่มีสติปัญญาที่ดี และไม่ดี เราควรสร้างความรู้ธรรมให้เกิดขึ้นในทุกๆ การกระทำ และทุกๆ อิริยาบถ กลยุทธ์ที่ปรับใช้สำหรับสตรีมุสลิมคือ การให้องค์ความรู้ และการฝึกปฏิบัติการมีวินัยมีต้นแบบที่ดี ครอบครัวไหนที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตให้เขาได้เรียนรู้ สำนักงานคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและสอดส่องสตรีที่ถูกกระทำ เช่น สตรีที่มีสามีคิดขาย สตรีที่มียาเสพติด สตรีมุสลิม ต้องมีข้อมูลของสตรีในพื้นที่ เพื่อประสานงานและสะท้อนปัญหาในชุมชน มีการพัฒนาฝีมือและทักษะ เพื่อยกระดับสตรีมุสลิมในเรื่องอาชีพ หรือช่วยส่งเสริมให้มีงานที่ดีขึ้น เพื่อเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น มีการเพิ่มโอกาสสำหรับสตรีที่มีความพร้อม หรือต้องการ โอกาสในการพัฒนาสังคม การเป็นผู้นำช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

5.1.2. สรุปผลในประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

➤ สรุปผลเชิงปริมาณ

การกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม พบว่า (1) การสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิมฯ คิดเป็นร้อยละ 21.98 (2) การเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 20.80 (3) การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 19.87 (4) การมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 19.33 และ (5) การส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 18.02 ตามลำดับ

การสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิมที่ควรมุ่งพัฒนา พบว่า (1) บทบาทเกื้อหนุนส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 26.38 (2) กำหนดคำจำกัดความและการตีความบทบาทสตรีมุสลิมที่เหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมทางสังคม ที่ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนในบริบทของสังคมมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 25.62 (3) มุ่งสร้างความเข้าใจ และการสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย คิดเป็นร้อยละ 24.66 และ (4) การสร้างความเข้าใจและการยอมรับเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชายที่เหมาะสมในสังคมมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 23.34 ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิมที่ควรมุ่งพัฒนา พบว่า (1) การจัดทำแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีมุสลิมที่เหมาะสมให้สตรีมุสลิมได้ใช้ศักยภาพของตน เพื่อเกิดคุณค่าต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมในวงกว้าง คิดเป็นร้อยละ 25.68 (2) การเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหา การไกล่เกลี่ย การร่วมพัฒนาศักยภาพของสตรีมุสลิมที่จะหนุนเสริมทักษะ เพื่อให้ผู้หญิงมีบทบาทในการทำงาน อีกทั้งเป็นการสร้างพื้นที่ในการทำงานภาคประชาสังคม คิดเป็นร้อยละ 25.04 (3) การส่งเสริมให้สตรีมุสลิมมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับในสังคม และมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ คิดเป็นร้อยละ 24.84 และ (4) การสร้างผู้นำที่มีอุดมการณ์ในการทำงาน เพื่อส่วนรวม เสียสละ มีความสุขกับการให้และอุทิศตน เพื่อการทำงานช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริง คิดเป็นร้อยละ 24.44 ตามลำดับ

การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมที่ควรมุ่งพัฒนา พบว่า (1) การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมเพื่อการเป็นผู้นำการพัฒนาในระดับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 28.24 (2) มีกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติงาน/ติดตามผลงาน/ ประเมินผลการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 24.68 (3) การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อรวบรวมความรู้ที่ได้จากการทำงาน และการจัดแสดงผลงานความสำเร็จของการดำเนินโครงการ คิดเป็นร้อยละ 23.72 และ (4) พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาตนเอง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และการนำความรู้ไปใช้จริงในชุมชน ผ่านการทำโครงการพัฒนาชุมชนและสังคม คิดเป็นร้อยละ 23.36 ตามลำดับ

การเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิมที่ควรมุ่งพัฒนา พบว่า (1) เชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีกับชมรม/องค์กรสตรีมุสลิมอื่นๆ ในการเป็นพันธมิตรดำเนินกิจกรรมทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 20.54 (2) การจัดทำทำเนียบเครือข่ายชมรม/องค์กรสตรีมุสลิม เพื่ออำนวยความสะดวกต่อประสานงาน คิดเป็นร้อยละ 20.35 (3) จัดตั้งเป็นชมรม/องค์กรสตรีมุสลิมเชื่อมโยงในลักษณะเครือข่ายหรือสมาคม เพื่อยกระดับสถานะขึ้นทะเบียนเป็นองค์กร/ให้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 20.10 (4) การรวมกลุ่มของสมาชิกสตรีมุสลิมให้มีความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายสมาชิกไปยังพื้นที่อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 20.03 และ (5) พัฒนาศักยภาพการประสานงานกลุ่ม/องค์กรอื่นๆ ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 18.98 ตามลำดับ

การส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงานที่ควรมุ่งพัฒนา พบว่า (1) เข้าถึงทรัพยากร และการสนับสนุนจากภาคีต่างๆ ให้มากขึ้น พร้อมทั้งยกระดับผลการดำเนินงานให้มีผลกระทบในวงกว้างยิ่งขึ้น คิดเป็น

ร้อยละ 28.83 (2) การส่งเสริมและพัฒนาให้องค์กรได้รับการยอมรับ ในฐานะผู้นำในการส่งเสริมศักยภาพสตรีมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 19.07 (3) การจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติการ ยุทธศาสตร์ หรือแผนพัฒนาองค์กร คิดเป็นร้อยละ 17.70 (4) การสร้างเสริมขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จำเป็นในการบริหารจัดการและการสนับสนุนสมาชิกเครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 17.21 และ (5) การจัดตั้งอาคารสถานที่/สำนักงานที่ชัดเจน เพื่อรวมกลุ่ม/จัดท้าวสศุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และงบประมาณที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 17.18 ตามลำดับ

➤ สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมพบว่า กลยุทธ์สำคัญที่ได้ผ่านการพิจารณา (วินิจฉัย) ในสมัยยุคของซอฮาบียะห์ สมัยท่านนบีมุฮัมมัด ซ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิมและปัจจุบันยังสามารถปรับมาใช้ได้อีกนั่นคือ 1) การรักษาพยาบาล 2) การเกษตรกรรมหรือการเพาะปลูก 3) งานฝีมือหัตถกรรม เย็บปักถักร้อย และ 4) การศึกษาหาความรู้และการนำเสนอบทความวิชาการ

เมื่อมองย้อนกลับในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การศึกษาหาความรู้และการนำเสนอบทความวิชาการยังมีน้อยมาก สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีการคิดหาช่องทางความรู้แก่สตรี อาจจะเสริมสร้างให้เป็นวิทยากรกลุ่มสตรีมุสลิมด้านการพัฒนาสังคม เพื่อช่วยกันในการคลี่คลายปัญหาหรือสนับสนุนให้มีการสร้างจัดตั้งองค์กรกลุ่มสตรีขึ้น เพื่อจะได้บูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยมีการกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นผ่านการมีส่วนร่วมของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง หากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีวิทยากรที่เป็นสตรีที่บรรยายให้ความรู้กับบรรดาสตรีด้วยกันเอง ซึ่งมองว่าเป็นการง่ายและสะดวกใจในการพูดคุยซักถามปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับสตรี โดยเฉพาะในเรื่อง (การตั้งครรภ์) วิธีการเลี้ยงดูลูก การภักดีต่อสามี การปรนนิบัติต่างๆ ในครอบครัว ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่บรรดาสตรีควรศึกษาและให้การตระหนักเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้การพัฒนาองค์กรสตรี ควรมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาให้เข้มแข็งขึ้น ให้มีการเรียนรู้ระหว่างกัน ปัจจุบันสตรีมีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงสตรีไม่ได้อยู่ตัวคนเดียวพลังของสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสามัคคีร่วมกันกับคนต่างศาสนา โดยแสดงการมีเครือข่ายต่างๆ เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเห็นได้ชัด หากมองในเรื่องกลยุทธ์ของเครือข่ายการพัฒนาจำเป็นต้องให้คนในจัดการบริบทของตนเอง ส่วนคนในที่อยู่ข้างนอก ก็ควรที่จะมีโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ของตน ส่วนคนนอกที่อยู่ในพื้นที่ และคนนอกที่อยู่ข้างนอกพื้นที่ก็ควรให้การสนับสนุน ทั้งในด้านการกำหนดนโยบายระดับชาติ เช่น การกำหนดหลักสูตรของบทบาทสตรีด้านศาสนา และบทบาทสตรีที่ควรจะเป็น หรือที่เหมาะสมในระบบการศึกษา

สำหรับกลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมต้องมีการเปิดช่องว่าง หรือเปิดพื้นที่ให้แก่สตรีมุสลิมที่พร้อมช่วยเหลือสังคม โดยมองว่าควรมีการแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือระดับปัจเจก ระดับครอบครัว ระดับองค์กร และระดับเครือข่าย

1. ประเด็นกลยุทธ์ระดับปัจเจก

กลยุทธ์สำคัญในระดับปัจเจกคือ การวางตัวปฏิบัติให้เหมาะสมในสังคม การแต่งตัวที่มิดชิด ปฏิบัติที่ถูกหลักการศาสนา ส่งเสริมความดีของผู้อื่น มีความยุติธรรม ไม่ว่าจะกับลูกชายหรือลูกสาว ลูกที่มีสติปัญญาที่ดีและไม่ดี เราควรสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในทุกๆ การกระทำ และทุกๆ อิริยาบทในแต่ละสถานที่ต่างๆ ตามแนวทางที่ถูกต้อง มีความอ่อนน้อมถ่อมตนสุภาพเรียบร้อย และต้องมีความเป็นผู้รักษาชื่อเสียงของสตรีมุสลิมให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักศาสนา พร้อมทั้งการทำหน้าที่ของแกนนำเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการวางตัว มารยาท การแต่งกาย

2. ประเด็นกลยุทธ์ระดับครอบครัว

การสร้างครอบครัวให้เข้มแข็งด้วยการอบรมเลี้ยงดูลูก โดยเน้นเรื่องของการละหมาด อ่านอัลกุรอานก่อนเป็นอันดับแรกเนื่องจากเป็นพื้นฐานในการสร้างครอบครัวที่ดีตามแนวทางศาสนาและการมีครอบครัวที่เข้มแข็ง

3. ประเด็นกลยุทธ์ระดับองค์กร

นอกจากการมีกลยุทธ์ในระดับปัจเจกแล้ว สตรีมุสลิมต้องยกระดับตนเอง เพื่อพัฒนาสังคมโดยรอบอีกด้วย เช่น บทบาทการเป็นผู้ช่วยฝ่ายปกครองในพื้นที่ของตน คือสามารถดูแลในเรื่องของเยาวชนที่ติดยาเสพติด และไปช่วยเหลือในเรื่องของการบำบัดให้กับกลุ่มเยาวชน หรืออาจจะเป็นที่ปรึกษาของคนในชุมชนในเรื่องต่างๆ เช่น การศึกษา อาชีพ ครอบครัวที่ถูกผลกระทบความรุนแรง

4. ประเด็นกลยุทธ์ระดับเครือข่าย

กลยุทธ์สำคัญอีกระดับหนึ่งคือ การสร้างเครือข่ายต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะต้องยกระดับการทำงานให้มีเครือข่ายจากภายนอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สิ่งที่ต้องเร่งด่วนในการพัฒนาคือ ความสามารถในการเป็นผู้ประสานงานที่ดี แล้วสร้างแกนนำกลุ่มสตรีมุสลิม เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามแบบอย่างท่านศาสดา เพื่อเป็นตัวแทนผู้ประสานงานข้อมูลต่างๆ จากข่าวสารทั้งทางราชการ และหน่วยงานต่างๆ ให้ได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และให้ถึงข้อมูลผู้ด้อยโอกาสในชุมชน สิ่งเหล่านี้ต้องเปิดพื้นที่ เปิดโอกาส ให้สตรีเข้ามาพัฒนามากขึ้นด้วยศักยภาพและความสามารถของสตรี เพื่อพิสูจน์ให้สังคมเห็นเป็นที่ประจักษ์ และได้รับการยอมรับมากขึ้น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ประเด็นสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1. สภาพปัญหาทั่วไปของสตรีมุสลิม

สตรีมุสลิมในปัจจุบันประสบปัญหาในเรื่อง “การดูแลเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ของผู้ชายค่อนข้างมาก” กล่าวคือ งานที่ผู้ชายสมควรทำ วันนี้ผู้ชายปล่อย หรือมีเจตนาปล่อยให้ผู้หญิงทำ ในบางครั้งผู้หญิงก็ไม่ได้เต็มใจที่จะทำ แต่เนื่องด้วยผู้ชายไม่ทำในงานที่ตนเองรับผิดชอบ เช่น การหารายได้เข้ามาในครอบครัวหรือการกรีดยาง ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ชาย แต่ว่าวันนี้ผู้หญิงกลับทำหน้าที่นั้นแทน ซึ่งพอเสร็จจากการกรีดยาง ต้องกลับมาหุงข้าวให้สามี งานทั้งหมดในบ้านและนอกบ้านผู้หญิงต้องรับผิดชอบ ภายใต้ภาระที่หนักกว่าผู้ชาย จึงเรียกเป็นว่า “ความหย่อนยาน” สอดคล้องกับ มุฮัมมัดซาคี เจ๊ะหะ (2554) ที่พูดถึงแนวคิดสตรีในอัลกุรอานและอัลซุนนะฮ์นั้น อิสลามมิได้ห้ามสตรีไม่ให้ทำงานแม้ว่าจะเน้นว่างานเบื้องต้นของสตรีคือการดูแลครอบครัวและบ้าน มุสลิมหลายคนเชื่อว่าผู้หญิงควรจะทำหน้าที่ต่อเมื่องานนั้นไม่ขัดต่อคำสอนของศาสนา ในขณะที่ ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ ได้กล่าวถึงสำหรับผู้หญิงมุสลิมในสังคมมาลาว่า แม้สถานะของผู้หญิงและผู้ชายไม่เท่ากัน แต่ผู้หญิงมุสลิมในสังคมมาลาว่าไม่ได้ถูกจำกัดพื้นที่อยู่เพียงในครัวเรือนภายใต้บทบาทของความเป็นแม่เท่านั้น แต่ยังคงมีบทบาททางเศรษฐกิจด้วยการทำการค้าในพื้นที่สาธารณะอีกด้วย ผู้หญิงเหล่านี้จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผ่านกลไกทางสังคมที่มีลักษณะที่ไม่เป็นทางการหลายรูปแบบ เช่น การผูกมิตร การแต่งงาน การค้าขาย

ปัจจุบันสังคมปล่อยให้ผู้หญิงทำงานหนักเกินตัว จนกระทั่งหน้าที่ที่ศาสนากำหนดในการที่จะต้องดูแลครอบครัว ดูแลลูกให้เติบโตอย่างมีจิตสำนึกของความเป็นคนดี กลับมีผลกระทบไปด้วย เนื่องจากพ่อบ้านไม่ได้ทำหน้าที่การดริบยะฮ์สูงๆ (การอบรมสั่งสอนลูกๆ อย่างต่อเนื่อง) แม้บ้านต้องทำงานหนัก หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีใครทำหน้าที่การดริบยะฮ์ อบรมนิสัย มารยาทให้กับลูกๆ ที่กำลังจะเติบโตกลายเป็นภาระของโรงเรียน เด็กที่ไปโรงเรียนตั้งแต่เช้าจนถึงตอนเย็น โดยปล่อยให้โรงเรียนรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียวคงลำบากที่จะให้เด็กมีมารยาทดี ในขณะที่ครูผู้สอน ที่จะต้องพบเจอกับความหลากหลายของนักเรียนมีพฤติกรรมในแบบต่างๆ เช่น ต่อหน้าครูมีพฤติกรรมอีกแบบ พอหลังครูก็มีพฤติกรรมอีกอย่าง และเมื่อกลับบ้านพบว่า พ่อแม่ไม่คอยดูแลเอาใจใส่ว่าลูกของตัวเองมีความประพฤติอย่างไรบ้าง ปฏิบัติตัวอย่างไร สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาความทรุดโทรมของสังคมตั้งแต่ครอบครัว บางทีก็ปิดกั้นมากเกินไป ทรุดโทรมในแง่ของการหย่อนยานและปล่อยให้ผู้หญิงต้องทำงานหนัก ทั้งๆ ที่เขาไม่ต้องมีหน้าที่ทำงานนั้น มันเป็นหน้าที่ของผู้ชาย และสิ่งที่เราต้องการคือ ความเป็นทางสายกลาง ไม่ทรุดโทรมและก็ไม่หย่อนยาน ไม่ดิ่งและไม่หย่อนจนเกินไป สอดคล้องกับ ซุฟอัม อุษมาน (2552) ได้กล่าวไว้ในบทความว่า ท่านรอซูล คือลัลลลอสออะลัยฮิ วะสัลลิม ได้มีวจนะไว้หลายบทที่สนับสนุนให้มุสลิมทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบในการสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ โดยจะต้องคอยสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดความชั่วร้ายในสังคมในขณะที่ บุหฺลัน ทองกลีบ (ม.ป.ป.) เลขานุการสมาคมแพทย์มุสลิม มองว่าปัจจุบันค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้สตรีไทยมุสลิมออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านได้มากขึ้น ซึ่งตามปกติแล้วสตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่ไม่นิยมที่จะออกไป

ประกอบอาชีพนอกบ้าน เนื่องจากความไม่สะดวก ส่วนมากจะมีหน้าที่ดูแลครอบครัว แต่ศาสนาอิสลามไม่ได้จำกัดหน้าที่และบทบาทในการประกอบอาชีพของสตรี หากสตรีเหล่านั้นจะประกอบอาชีพต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองหรือสามีเสียก่อน และอิสลามก็ได้วางระบบหน้าที่ให้สตรีมีบทบาทในสังคม ในฐานะที่เป็นแม่บ้านและภรรยาเป็นสำคัญ

2. บทบาทสตรีที่ควรจะเป็นต่อการพัฒนาสังคม

บทบาทชายและหญิง ต้องยอมรับว่า อัลลอฮ์ (ช.บ) ทรงสร้างมนุษย์มา โดยกำหนดภารกิจรวมกัน กำหนดชายและหญิงให้มีความแตกต่าง ความต่างที่จะต้องเติมเต็มซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับมุฮัมมัดซาคี เจ๊ะหะ (2554) ที่พูดถึงการเติมเต็มซึ่งกันและกันระหว่างหญิงชายดังที่อัลกุรอานได้กล่าวไว้ว่า “และบรรดามุมีนชาย และบรรดามุมีนหญิงนั้นบางส่วนของพวกเขาต่างเป็นผู้ช่วยเหลืออีกบางส่วน (ต่างก็ช่วยเหลือกัน) ซึ่งพวกเขาจะใช้ให้ปฏิบัติในสิ่งที่ชอบและห้ามปรามในสิ่งที่ไม่ชอบและพวกเขาจะดำรงไว้ ซึ่งการละหมาดและจ่ายซะกาต และภักดีต่ออัลลอฮ์และรอซูลของพระองค์ คนเหล่านี้แหละ อัลลอฮ์จะทรงเอ็นดูเมตตาแก่พวกเขา แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ” (อัลกุรอาน 9 : 71) ไม่ใช่การทำสงคราม เพื่อจะแย่งชิง สิทธิของสตรีต้องเท่าเทียมกลายเป็นการทำสงครามระหว่างเพศ การที่เราเรียกร้องสิทธิสตรีในโลกตะวันตกหรือที่ไหนก็ตาม บางทีแรงกระตุ้นทำให้เรียกร้องสิ่งนี้ ทำให้เกิดการกระตุ้นเกิดจากผู้หญิงถูกปิดกั้นมากเกินไป ในประวัติศาสตร์ของตะวันตก คล้ายๆ กับยุคอู่อิลิเยห์ (ยุคมีด) ในโลกอาหรับสมัยก่อนปิดกั้น สิทธิเสรีภาพของผู้หญิงทุกอย่าง เมื่อถูกปิดกั้นมาก การต่อสู้เพื่อคืนสิทธิ ก็เป็นแรงผลักดันแบบรุนแรงเช่นกัน จะเห็นได้ว่า ผู้ชายจะทำอะไร ก็ต้องทำอันนั้นให้ได้ ด้วยเหตุนี้ สำหรับมุสลิมแล้ว ต้องไม่เป็นไปตามกระแสนั้น และต้องแสวงหาสิ่งที่เป็นทางสายกลาง ไม่ใช่เอาผู้หญิงมาทำงานหนักจนกระทั่งไม่มีเวลาที่จะทำหน้าที่ของคนที่ดูแลบ้าน ดูแลเด็ก และดูแลครอบครัว อบรมนิสัย มารยาทที่ดีงามให้กับลูกๆ ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ การมีมารยาท การเติบโตเป็นคนดี เป็นเด็กซอและห์ (ดี) หากคนเราเติบโตขึ้นมาท่ามกลางความหยาบช้า มันก็จะติดตัวเรา นิยมในวัตถุนจนกระทั่งกลายเป็นคนไม่ดี ไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งนี้จะทำอย่างไรให้เด็กๆ เติบโตมาอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเป็นคนสมบูรณ์แบบ สิ่งนี้คือภารกิจที่จะต้องเติมเต็มระหว่างความเป็นพ่อแม่ หากทั้งพ่อและแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ใครจะรับผิดชอบภาระหน้าที่ภายในบ้าน เรื่องการตั้งบิยะฮ์ ลูกๆ ซึ่งจริงๆ แล้ว งานหลักของผู้หญิง คือ การดูแลลูก ท่านหญิงอาอิชะฮ์เคยบอกว่า “เข็มถักของสตรี มีศักดิ์ศรีเทียบเท่ากับดาบของบุรุษ” การสร้างอาณาจักรที่พร้อมด้วยบรรยากาศที่ดี และการสร้างลูกๆ ของเราให้เป็นคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาท ขณะเดียวกันต้องรู้จักอดทน ฝึกเด็กมีความอดทนอดกลั้น มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อาศัยศิลปะชั้นสูงในการสร้างคนให้เป็นคนแบบนี้ได้ แน่แน่นอนผู้หญิงต้องมีความรู้ และความรู้ที่ตัวเองที่จะกลายเป็นศักดิ์ศรีของผู้หญิง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงแน่นอน ถ้าขาดความรู้มันก็เหมือนการขาดศักดิ์ศรีสอดคล้องกับ ซุฟอัม อุษมาน (2552) ที่พูดถึงสตรีมุสลิมกับภาระการรับผิดชอบต่อสังคม ไว้ว่าภาระหน้าที่ในการสร้างสรรค์สังคมเป็นสิ่งที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งผู้ชายและผู้หญิง ทั้งนี้เพราะหลักฐานต่างๆ ช่างค้นมิได้กำหนดว่าภาระหน้าที่นี้เป็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ทว่าได้บัญญัติไว้ครอบคลุมทั้งชายและหญิง

3. บทบาทการเป็นตัวแทนในการพัฒนาสังคม

การที่แก่นนำสตรีออกมาทำงานเพื่อสังคมต้องเข้าใจว่า สตรีคือผู้ที่ดูแลผู้นำ (ผู้ชาย) ผู้นำที่อยู่ในอ้อมกอดของภรรยา ภรรยาเข้มแข็ง สตรีเข้มแข็ง ก็จะนำไปสู่ผู้นำเข้มแข็ง และเมื่อผู้นำเข้มแข็ง สังคมก็เข้มแข็ง เช่นเดียวกัน ในทางตรงกันข้ามหากผู้หญิงอ่อนแอ การดูแลครอบครัวก็อ่อนแอ ส่งผลให้ผู้นำอ่อนแอ และเมื่อผู้นำอ่อนแอ สังคมก็อ่อนแอไปด้วย ฉะนั้นสิ่งเหล่านี้จึงแปรผลต่อกัน หากคำถามที่ว่าเหตุใดสตรีจึงต้องออกมาทำงานนอกบ้าน เพราะการเติมเต็มซึ่งกันและกันนั้นเป็นสิ่งที่สวยงาม ไม่ว่าจะในฐานะบทบาทหน้าที่ที่ต้องดูแลลูก สามี ครอบครัว การหาปัจจัยยังชีพ การช่วยเหลือสังคม เหล่านี้คือกรอบของอิสลามในการดำเนินปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์ สอดคล้องกับมุฮัมมัดซาคี เจ๊ะหะ (2554) ที่กล่าวว่าอิสลามถือว่าหญิงมีความเท่าเทียมกับชายทั้งด้านจิตวิญญาณและสติปัญญา ส่วนความแตกต่างของเพศทั้งสองก็คือ โครงสร้างของสรีระร่างกายเท่านั้น ดังนั้นการแบ่งหน้าที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงดังกล่าว โดยที่ชายจะต้องรับผิดชอบภาระงานในการหาปัจจัยยังชีพหรือรายได้ให้แก่ครอบครัว ส่วนหญิงต้องดูแลบ้านและอบรมเลี้ยงดูบุตร ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง ในขณะที่ซูฟอัม อูษมาน (2552) พูดถึงความเท่าเทียมกันที่แตกต่างว่ามุสลิมและสตรีมุสลิมต่างมีภาระความรับผิดชอบที่เท่าเทียมกัน ตาซังของความประเสริฐนั้นมิได้อยู่ที่ใครเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หากแต่อยู่ที่ผู้ใดมีความยำเกรงมากกว่า

ความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงมิได้เป็นข้ออ้างว่าผู้หญิงด้อยกว่าผู้ชาย หรือผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิงในแง่ของความเท่าเทียมและคุณค่าความประเสริฐ แต่เป็นปัจจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงมีหน้าที่ที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของคนที่ไม่เหมือนผู้ชาย และผู้ชายก็มีความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับลักษณะของเพศตน อันเป็นสิ่งที่ต้องยอมรับและคำนึงถึงในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของตนในการสร้างสรรค์สังคมต่อไป

ความเป็นธรรมชาติของสตรีที่นุ่มนวล อ่อนโยน ละเอียดย่อน ช่วยสร้างสีสัน จึงทำให้สตรีมีความสามารถพิเศษที่จะสร้างบทบาทในฐานะผู้ลดความขัดแย้งในหน่วยงานได้ หรือองค์กรต่างๆ ได้ ฉะนั้นการเป็นตัวแทนในการพัฒนาสังคม โดยการเสริมบทบาทของสตรีให้เด่นชัดขึ้นในหน่วยงานที่ต้องการลดความขัดแย้ง เช่น นักไกล่เกลี่ยสันติวิธี นักสังคมสงเคราะห์ นิติกร ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ เป็นการแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด และบุคคลที่จะมาอยู่ในตำแหน่งนี้ได้ นั้น ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาที่ตนเองจบ

นอกจากนี้การกำหนดบทบาทสตรีในการเป็นตัวแทนที่ไม่ขัดกับหลักศาสนา และเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้น สิ่งสำคัญคือการวางตัว การปฏิบัติที่ถูกต้องหลักการศาสนา กล่าวคือ เราในฐานะที่เป็นแม่ของลูก เป็นภรรยาของสามี และเป็นลูกของแม่นั้น เมื่อเรามีความรู้ทางศาสนาในด้านต่างๆ เช่น การวางตัวในสังคม การแต่งตัวที่มีฉะฉาน อิสลามสอนให้เราหลายอย่างที่เป็นแก่นแท้ของการสร้างสันติสุขที่แท้จริง จิตใจที่ดีงาม บริสุทธิ์ ส่งเสริมความดีของผู้อื่น มีความยุติธรรม ไม่ว่าจะกับลูกชายหรือลูกสาว ลูกที่มีสติปัญญาที่ดีและไม่ดี เราควรสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในทุกๆ การกระทำ และทุกๆ อิริยาบถสอดคล้องกับมุฮัมมัดซาคี เจ๊ะหะ (2554) ที่กล่าวว่าอิสลามต้องการให้ครอบครัวมีความเป็นปึกแผ่นสามีและภรรยามีส่วนร่วมใน

การสร้างซึ่งกันและกัน สามัคคีปรองดองเหมือนเสื้อผ้าอาภรณ์ที่อยู่บนร่างเดียวกัน ดังนั้นทั้งสองต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน และจะต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขในทุกสถานการณ์

สำหรับกลยุทธ์ที่ปรับใช้สำหรับสตรีมุสลิมคือ การให้องค์ความรู้ และการฝึกปฏิบัติการมีวินัยมีต้นแบบที่ดี ครอบครัวไหนที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตให้เขาได้เรียนรู้ สำนักงานคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและสอดส่องสตรีที่ถูกรักษา เช่น สตรีที่มีสามีติดยาเสพติด สร้างเครือข่ายสตรีมุสลิมต้องมีข้อมูลของสตรีในพื้นที่ เพื่อประสานงานและสะท้อนปัญหาในชุมชน มีการพัฒนาฝีมือและทักษะเพื่อยกระดับสตรีมุสลิมในเรื่องอาชีพ หรือช่วยส่งเสริมให้มีงานที่ดีขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น มีการเพิ่มโอกาสสำหรับสตรีที่มีความพร้อม หรือต้องการ โอกาสในการพัฒนาสังคม การเป็นผู้นำช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

5.2.2 ประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

กลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมพบว่า กลยุทธ์สำคัญที่ได้ผ่านการพิจารณา (วินิจฉัย) ในสมัยยุคของซอฮาบียะห์ สมัยท่านนบีมุฮัมมัด ซ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม และปัจจุบันยังสามารถปรับมาใช้ได้อีกนั่นคือ 1) การรักษาพยาบาล 2) การเกษตรกรรมหรือการเพาะปลูก 3) งานฝีมือหัตถกรรม เย็บปักถักร้อย และ 4) การศึกษาหาความรู้และการนำเสนอบทความวิชาการสอดคล้องกับซุฟอัมอูมมาน (2552) ที่พูดถึงปัจจัยเสริมสำหรับสตรีมุสลิมในการสร้างสรรค์สังคมไว้ว่า 1) สร้างตัวเองให้มีบุคลิกภาพของมุสลิมผู้มีศรัทธาที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่นๆ เพราะตัวอย่างที่ดีก็นับเป็นการตะอูวะฮ์ประการหนึ่ง วิธีการก็คือด้วยการหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะจากการรับฟังผู้รู้ อ่านหนังสือ จากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย รวมถึงเอาใจใส่ในการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด ทั้งที่วาญิบและสุนัตเหล่านี้คือปัจจัยเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีเยี่ยมสำหรับคนทำงานเพื่อสร้างสรรค์สังคม 2) การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งในหมู่สตรีมุสลิมกันเอง ในรูปแบบของการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถระหว่างกัน หรือจากที่ปรึกษาที่เป็นมุสลิมิน โดยเฉพาะผู้ใกล้ชิด เช่น สามี บิดา พี่น้อง ลูกๆ หรือญาติสนิทที่เป็นมะหรัอม ถ้าหากจะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นที่ไม่ใช่ญาติก็ทำได้ โดยให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่ไม่ผิดต่อศาสนบัญญัติ และสอดคล้องกับมุฮำหมัดซาคี เจ๊ะหะ (2554) ที่พูดถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของสตรีมุสลิมอาจจะมาจากการมีส่วนร่วมในสังคมนับตั้งแต่สมัยต้นๆ ที่ยังมีการทำสงครามกันอย่างกว้างขวางคือผู้หญิงมุสลิมเข้าร่วมในกองทัพในฐานะพยาบาลรักษาผู้บาดเจ็บเตรียมเสบียงและรับใช้นักรบ และในศาสนาอิสลามไม่มีบทบัญญัติใดเลยที่ห้ามมิให้สตรีประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่ถูกกับลักษณะธรรมชาติของสตรี เช่น ครู พยาบาล เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าสตรีไทยได้มีบทบาทมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านสังคมทั่วไปก็ให้ความสนใจเกี่ยวกับบทบาทของสตรีมากขึ้น เริ่มจากสถาบันครอบครัวจนถึงสถาบันการเมือง แม้โดยหลักการแล้ว อิสลามมิได้สนับสนุนให้สตรีเป็นผู้นำ แต่อิสลามก็ยังให้ความสำคัญต่อสตรี โดยให้สตรีมีสิทธิเสรีภาพในด้านต่างๆ ในขณะที่ สุธีรัตน์ มหาสิงห์(2542) ชี้ให้เห็นว่า สตรีมีความสำคัญทั้งกิจกรรมในครัวเรือน ด้านเศรษฐกิจ และกิจกรรมการผลิตในครัวเรือน สตรีจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ด้วย เช่น การซื้อวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหาร การเลือกใช้ของ

ในบ้าน การจัดระเบียบและทำความสะอาดบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะ การใช้เชื้อเพลิงในการประกอบอาหาร การถ่ายทอของค้ความรู้ให้กับบุตรหรือคนในครอบครัว นอกจากนี้สตรียังเป็นผู้บริหาร โภคกลุ่มใหญ่ที่สุด เป็นผู้มีบทบาทในการตัดสินใจ เลือกซื้อสินค้า เพื่อตอบสนองความต้องการในครัวเรือน

เมื่อมองย้อนกลับในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า การศึกษาหาความรู้และการนำเสนอบทความวิชาการยังมีน้อยมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดลมนรจ์ บากา และแวอุเซ็ง มะแคเฮาะ (2529) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสถานภาพสตรีไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาสตรีไทยมุสลิมในเมืองมีการศึกษาสายสามัญระดับต่ำน้อยกว่าไทยมุสลิมในชนบท และกิ่งเมืองกิ่งชนบทถึงเหล่านี้จำเป็นต้องมีการคิดอาวุธทางความรู้แก่สตรี อาจจะเสริมสร้างให้เป็นวิทยากรกลุ่มสตรีมุสลิมด้านการพัฒนาสังคม เพื่อช่วยกันในการคลี่คลายปัญหาหรือสนับสนุนให้มีการสร้าง จัดตั้งองค์กรกลุ่มสตรีขึ้น เพื่อจะได้บูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยมีการกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นผ่านการมีส่วนร่วมของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง หากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีวิทยากรที่เป็นสตรีที่คอยไปบรรยายให้ความรู้กับบรรดาสตรีด้วยกันเอง ซึ่งมองว่าเป็นการง่ายและสะดวกใจในการพูดคุยซักถามปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับสตรี โดยเฉพาะในเรื่อง (การตั้งครรภ์) วิธีการเลี้ยงดูลูก การกักต้อสามี การปรนนิบัติต่างๆ ในครอบครัว ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่บรรดาสตรีควรศึกษาและให้การตระหนักเป็นอย่างดี

นอกจากนี้การพัฒนาองค์กรสตรี ควรมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาให้เข้มแข็งขึ้น ให้มีการเรียนรู้ระหว่างกัน ปัจจุบันสตรีมีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงสตรีไม่ได้อยู่ตัวคนเดียวพลังของสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสามัคคีร่วมกันกับคนต่างศาสนา โดยแสดงการมีเครือข่ายต่างๆ เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเห็นได้ชัด หากมองในเรื่องกลยุทธ์ของเครือข่ายการพัฒนาจำเป็นต้องให้คนในจัดการบริหารของตนเอง ส่วนคนในที่อยู่ข้างนอก ก็ควรที่จะมีโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ของตน ส่วนคนนอกที่อยู่ในพื้นที่และคนนอกที่อยู่ข้างนอกพื้นที่ก็ควรให้การสนับสนุน ทั้งในด้านการกำหนดนโยบายระดับชาติ เช่น การกำหนดหลักสูตรของบทบาทสตรีด้านศาสนาและบทบาทสตรีที่ควรจะเป็นหรือที่เหมาะสมในระบบการศึกษาสอดคล้องกับปิยะวัต บุญหลง ผู้อำนวยการ สกว.ที่ได้พูดถึงการเคลื่อนไหวของสตรีมุสลิมไว้ว่า ภาพใหญ่ที่เห็นเมื่อมองออกไปนอกประเทศไทย คือการเคลื่อนไหวของขบวนการสตรีอิสลามซึ่งปรากฏชัดเจนในรูปแบบต่างๆ ขณะเดียวกันก็มีข้อเท็จจริงที่สะท้อนจากพื้นที่ภาคใต้ของไทยด้วยว่า ผู้หญิงมุสลิมเข้ามามีบทบาทสำคัญในหลายด้าน และเป็นเรื่องดีงามที่ไม่ได้ขัดหลักศาสนาแต่อย่างไร บทบาทเหล่านี้จึงดำเนินไปได้ด้วยดี แต่หลายบทบาทก็ควรที่จะได้รับการส่งเสริมให้มากขึ้น

สำหรับประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมต้องมีการเปิดช่องว่างหรือเปิดพื้นที่ให้แก่สตรีมุสลิมที่พร้อมช่วยเหลือสังคม โดยมองว่าควรมีการแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือระดับปัจเจก ระดับครอบครัว ระดับองค์กร และระดับเครือข่าย

1. ประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาในระดับปัจเจก

กลยุทธ์สำคัญในระดับปัจเจกคือ การวางตัวปฏิบัติให้เหมาะสมในสังคม การแต่งตัวที่มิดชิด ปฏิบัติที่ถูกหลักการศาสนา ส่งเสริมความดีของผู้อื่น มีความยุติธรรม ไม่ว่ากับลูกชายหรือลูกสาว ลูกที่มีสติปัญญา

ที่ดีและไม่ดี เราควรสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในทุกๆการกระทำและทุกๆอิริยาบถในแต่ละสถานที่ต่าง ๆ ตามแนวทางที่ถูกต้อง มีความอ่อนน้อมถ่อมตนสุภาพเรียบร้อย และต้องมีความเป็นผู้รักษาชื่อเสียงของสตรีมุสลิมให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักศาสนา สอดคล้องกับมุฮัมมัดซาคี เจ๊ะหะ (2554) ที่ได้พูดถึงพระคำรัสในอัลกุรอานที่ว่า ชายและหญิงควรแต่งกายเพื่อแสดงออกถึงความนอบน้อมถ่อมตน “และจงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แก่บรรดามูมินะฮ์ให้พวกเธอลดสายตาของพวกเธอลงต่ำและให้พวกเธอรักษาทวารของพวกเธอ และอย่าเปิดเผยเครื่องประดับของพวกเธอเว้นแต่สิ่งที่เปิดเผยได้และให้เธอปิดด้วยผ้าคลุมศีรษะของเธอลงมาถึงหน้าอกของเธอและอย่าให้เธอเปิดเผยเครื่องประดับของพวกเธอ เว้นแต่แก่สามีของพวกเธอหรือบิดาของพวกเธอหรือบิดาของสามีของพวกเธอ หรือลูกชายของพวกเธอหรือลูกชายของสามีของพวกเธอ หรือพี่ชาย น้องชายของพวกเธอหรือลูกชายของพี่ชายน้องชายของพวกเธอ หรือ ลูกชายของพี่สาวน้องสาวของพวกเธอหรือพวกผู้หญิงของพวกเธอ หรือที่มือของพวกเธอครอบครอง (ทาสและทาสี) หรือคนใช้ผู้ชายที่ไม่มีความรู้สักทางเพศหรือเด็กที่ยังไม่รู้เรื่องเพศสวณของผู้หญิง และอย่าให้เธอกระที่บเท้าของพวกเธอเพื่อให้ผู้อื่นรู้สิ่งที่พวกเธอควรปกปิดในเครื่องประดับของพวกเธอและพวกเจ้าทั้งหลายจงขอลุแก่โทษต่ออัลลอฮ์ โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับชัยชนะ” (อัลกุรอาน 24 : 31)

2. ประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาระดับครอบครัว

สร้างครอบครัวให้เข้มแข็งด้วยการอบรมเลี้ยงดูลูก เน้นเรื่องของการละหมาดอ่านอัลกุรอานก่อน เนื่องจากเป็นพื้นฐานหรือเบ้าหลอมเพื่อการสร้างสมาชิกของครอบครัวที่มีคุณภาพที่ดีตามแนวทางศาสนา

3. ประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาระดับองค์กร

นอกจากการมีกลยุทธ์ในระดับปัจเจกแล้ว สตรีมุสลิมต้องยกระดับตนเองเพื่อพัฒนาสังคม โดยรอบอีกด้วย เช่น บทบาทการเป็นผู้ช่วยฝ่ายปกครองในพื้นที่ของตน คือสามารถดูแลในเรื่องของเยาวชนที่คิดยาเสพติด และไปช่วยเหลือในเรื่องของการบำบัดให้กับกลุ่มเยาวชน หรืออาจจะเป็นที่ปรึกษาของคนในชุมชนในเรื่องต่างๆ เช่น การศึกษา อาชีพ ครอบครัวที่ถูกผลกระทบความรุนแรงสอดคล้องกับ อัมพร หมาดเด็น (2551) ได้แบ่งกลุ่มผู้หญิงมุสลิมที่มีบทบาทความเคลื่อนไหวในการทำงานท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเคลื่อนไหวและนักกิจกรรม กลุ่มทหารพรานที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ของรัฐ และกลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ที่สำคัญอย่างยิ่ง กลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่ต้องเผชิญกับความรุนแรงเป็นหลัก โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงเหล่านี้ที่ต้องตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงที่ตน ไม่ได้ก่อ แต่ในขณะที่อยู่กับกลุ่มผู้หญิงจะมีการรวมกลุ่มเคลื่อนไหวในระดับต่างๆ กันด้วย ไม่ว่าจะเป็นในระดับสังคม ชุมชน หรือระดับครอบครัว

4. ประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาระดับเครือข่าย

กลยุทธ์สำคัญอีกระดับหนึ่งคือ การสร้างเครือข่ายต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะต้องยกระดับการทำงานให้มีเครือข่ายจากภายนอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สิ่งที่ต้องเร่งด่วนในการพัฒนาคือ ความสามารถในการเป็นผู้ประสานงานที่ดี แล้วสร้างแกนนำกลุ่มสตรีมุสลิม เพื่อให้มีความรู้ความ

เข้าใจที่ถูกต้องตามแบบอย่างท่านศาสดา เพื่อเป็นตัวแทนผู้ประสานงานข้อมูลต่างๆ จากข่าวสาร ทั้งทางราชการและหน่วยงานต่างๆ ให้ได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และให้ถึงข้อมูลผู้ด้อยโอกาสในชุมชนสิ่งเหล่านี้ต้องเปิดพื้นที่ เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามาพัฒนามากขึ้นด้วยศักยภาพและความสามารถของสตรี เพื่อพิสูจน์ให้สังคมเห็นเป็นที่ประจักษ์ และได้รับการยอมรับมากขึ้นสอดคล้องกับปิยะวัตินุญหลงผู้อำนวยการ สกว. ที่ได้พูดถึงการเคลื่อนไหวของสตรีมุสลิมไว้ว่า ภาพใหญ่ที่เห็นเมื่อมองออกไปนอกประเทศไทย คือการเคลื่อนไหวของขบวนการสตรีอิสลามซึ่งปรากฏชัดเจนในรูปแบบต่างๆ

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าสิ่งที่เป็นคุณสมบัติสำคัญของสตรีมุสลิมในการทำงานเพื่อพัฒนาสังคม คือ การวางตัวปฏิบัติให้เหมาะสม ในแต่ละสถานที่ต่างๆ ตามแนวทางที่ถูกต้อง มีความอ่อนน้อมถ่อมตนสุภาพเรียบร้อย และต้องมีความเป็นผู้รักษาชื่อเสียงของสตรีมุสลิมให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักศาสนา

ตลอดจนสตรีมุสลิมต้องยกระดับตนเองเพื่อพัฒนาสังคมโดยรวม โดยการการสร้างเครือข่ายต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะต้องยกระดับการทำงานให้มีเครือข่ายจาก ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการถึงเครือข่ายของสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อยกระดับการทำงานพัฒนาสังคมผ่านสตรีมุสลิมที่เข้มแข็งมากขึ้น

บทที่ 6

กลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรี
มุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ 6

กลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 111

บทที่ 6

กลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับประเด็นกลยุทธ์และวิธีการพัฒนาสตรีมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ต่อไปนั้นได้คำตอบในการวิจัยครั้งนี้จากผลการวิจัยที่ผนวกเข้าด้วยกันของผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามกรอบแนวคิดที่ได้วางไว้ซึ่งสามารถกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์และวิธีการพัฒนาสตรีมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ตามกรอบแนวคิดบทบาทการพัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล สามารถกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ เพื่อการดูแลตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อการดูแลตนเอง ส่งเสริมการใช้กลุ่มศึกษา (ฮาลาเกาะห์) เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม

กลยุทธ์ที่ 2 ตามกรอบแนวคิดบทบาทการพัฒนาครอบครัว สามารถกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์ คือ การสร้างเข้าหลอมเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพด้วยการเสริมสร้างการเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

กลยุทธ์ที่ 3 ตามกรอบแนวคิดบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชน สามารถกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์การมีส่วนร่วม เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคม การพัฒนาสตรีมุสลิมในการบริหารจัดการชุมชน และการพัฒนาสตรีต้นแบบเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 4 ตามกรอบแนวคิดบทบาทการพัฒนาสังคมส่วนรวม หรือเครือข่ายสามารถกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์เชื่อมร้อยเครือข่าย เพื่อสานพลังสตรีด้วยการเสริมสร้าง และพัฒนาเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิมการสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิม และการให้โอกาสสตรีในการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาสังคม#

สรุปประเด็นกลยุทธ์และวิธีการพัฒนาสตรีมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังตารางต่อไปนี้

ประเด็นกลยุทธ์	แนวทาง/กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 1		
บทบาทการพัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล: การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิม		
กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างความรู้ เพื่อการดูแลตนเอง	1. การบูรณาการเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ จิตวิทยาของตนเอง และสมาชิกในครอบครัว ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งในและนอกระบบ 2. การใช้สื่อสาธารณะเพื่อการให้ความรู้ในการดูแลตนเองและ	1. ศูนย์สุขภาพจิตที่ 12 2. ศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคใต้ 3. สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 4. สนง.เขตการศึกษาพื้นที่ 5. สำนักงานคณะกรรมการ

	ครอบครัว	อิสลามประจำจังหวัด 6. สื่อสารมวลชน
กลยุทธ์ที่ 1.2 เสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อการดูแลตนเอง	1. การค้นหาครอบครัวต้นแบบ 2. ทักษะการจัดสรรเวลาและกำหนดบทบาท เพื่อดูแลสมาชิกในครอบครัว	1. ศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาสตรีฯ 2. สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กลยุทธ์ที่ 1.3 ส่งเสริมการใช้กลุ่มศึกษา (ฮาลาเกาะห์) เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม	1. การสร้างกลุ่มศึกษา (ฮาลาเกาะห์) ในชุมชน 2. การส่งเสริมการเรียนรู้อัลกุรอานในครอบครัว 3. การเรียนรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพและประวัติของศอฮาบียะห์ (สาวก) ในกลุ่มศึกษา (ฮาลาเกาะห์)	1. มัสยิด 2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3. กลุ่มองค์กรสตรีในพื้นที่
กลยุทธ์ที่ 2 บทบาทการพัฒนาในระดับครอบครัว: เบ้าหลอมเพื่อการสร้างสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพ		
กลยุทธ์ที่ 2.1 เสริมสร้างการเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว	1. สร้างความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสตรีในครอบครัว 2. ส่งเสริมบทบาทร่วมกันระหว่างสามีและภรรยาในการเลี้ยงดูและการศึกษาของบุตร 3. การสนับสนุนบทบาทผู้ชายในการหารายได้เพื่อครอบครัว	1. ศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาสตรีฯ 2. สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. สนง.จัดหางานจังหวัด
กลยุทธ์ที่ 2.2 เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ	1. ส่งเสริมการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมสำหรับสตรีในชุมชน 2. การพัฒนาทักษะอาชีพและสร้างความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพของสตรี 3. การเสริมสร้างบทบาทผู้ชายในการช่วยเหลืออาชีพของสตรี	1. ศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาสตรีฯ 2. สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นกลยุทธ์	แนวทาง/กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 3		
บทบาทการพัฒนาระดับท้องถิ่น ชุมชนและองค์กร: การมีส่วนร่วมเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคม		
กลยุทธ์ที่ 3.1 การพัฒนาสตรีมุสลิมในการบริหารจัดการชุมชน	1. การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมเพื่อ การเป็นผู้นำการพัฒนาในระดับชุมชน 2. พัฒนาทักษะการบริหารและจัดการ โครงการเพื่อพัฒนาสังคมสำหรับสตรี 3. พัฒนาทักษะข้ามวัฒนธรรมที่จำเป็น ในการทำงานกับสตรีมุสลิม	1. ศูนย์การเรียนรู้พัฒนาสตรีฯ 2. สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3. สอ.บต.
กลยุทธ์ที่ 3.2 การพัฒนาสตรีต้นแบบเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา	1. ส่งเสริมการเป็นวิทยากรและการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ระหว่าง สตรีที่ทำงานเพื่อพัฒนาสังคม 2. ยกระดับความสามารถของสตรี มุสลิมให้มีศักยภาพในการหนุนเสริม ผู้นำในพื้นที่ 3. การเผยแพร่ผลงานความสำเร็จของ สตรีในการบริการจัดการชุมชนเพื่อ เป็นต้นแบบและแรงบันดาลใจ	1. ศูนย์การเรียนรู้พัฒนาสตรีฯ 2. สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. สอ.บต.
กลยุทธ์ที่ 4		
บทบาทการพัฒนาระดับสังคมส่วนรวม/เครือข่าย: เชื่อมร้อยเครือข่ายเพื่อสานพลังสตรี		
กลยุทธ์ที่ 4.1 การเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม	1. ส่งเสริมและสนับสนุนสตรีมุสลิมเข้าไปเป็นตัวแทนในทุกระดับ 2. จัดให้มีหน่วยงานประสานเครือข่ายสตรีเพื่อการเข้าถึงทรัพยากร และการสนับสนุนจากภาคีต่างๆ	1. ศูนย์การเรียนรู้พัฒนาสตรีฯ 2. สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. สอ.บต.
	3. ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติงาน/ติดตามผลงาน/ ประเมินผลการดำเนินงาน	1. กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ

ประเด็นกลยุทธ์	แนวทาง/กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 4.2 การสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิม	1. การนำเสนอบทเรียนทางประวัติศาสตร์เพื่อการสร้างความเข้าใจ การยอมรับในสถานภาพและบทบาทสตรีในการพัฒนาสังคม 2. สานเสวนาระหว่างเครือข่ายสตรีกับเครือข่ายอื่นๆ	1. สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด 2. สถาบันการศึกษา 3. กลุ่ม/องค์กรสตรี
กลยุทธ์ที่ 4.3 การให้โอกาสสตรีในการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาสังคม	1. การส่งเสริมบทบาทสตรีในการขับเคลื่อนเพื่อการไกล่เกลี่ยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคม 2. การทบทวนระเบียบ กฎเกณฑ์ และกติกาทางสังคม เพื่อให้โอกาสสตรีมีส่วนร่วมในการทำงานช่วยเหลือสังคมมากขึ้น	1. กระทรวงมหาดไทย 2. มัสยิด 3. สำนักจุฬาราชมนตรี

ប្រធានាប្រកាស

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.2555. แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11(พ.ศ.2555 – 2559) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.2556. คู่มือการทำงานกับสตรีมุสลิม.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12.2559. รายงาน โครงการหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมเยียนผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้.
- ชูฟอัม อุษมาน.2552. สตรีมุสลิมกับการสร้างสรรค์สังคม. สืบค้นจาก <https://islamhouse.com/th/articles/200209/> [เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 59]
- คลมณรรจน์ บากา. 2540. บทบาทด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ของสตรีไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- คำรง อองคะเส. 2540. การรวมกลุ่มของสตรีกับการพัฒนาในชุมชนชนบท. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุษรา ทรัพย์ศิริ.2556.ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทสตรีขององค์การบริหารส่วนตำบลกาดทอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา.
- พัชรา โลจันคาร์ตัน. 2553. สถานการณ์การประกอบอาชีพของผู้หญิงกับการสร้างและพัฒนาอาชีพของผู้หญิงในจังหวัดชายแดนภาคใต้. โดย มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ และ “การสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2552” นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- มหาดไทย. กระทรวง. (กรมการพัฒนาชุมชน). มปป. รายงานประชุมสัมมนาบทบาทที่มีส่วนร่วมของสตรีในชนบททางเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ : มปป.
- มนวิธน์ พรหมรัตน์ และคณะ. 2558. การเป็น “หญิงหม้าย” กับ ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมและ โครงสร้างในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์, 3 : 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558)
- มูฮัมหมัดซากี ลีอะหะ.2554. บทบัญญัติเกี่ยวกับสตรีในอิสลาม. สืบค้นจาก <https://islamhouse.com/th/books/384421/> เมื่อวันที่ [เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 59]
- ศศิธร ไชยชนะ. 2544. ความคาดหวังของสังคมกับพฤติกรรมและบทบาทความเป็นผู้หญิงในชุมชน. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้.2557.ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาพุทธจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ.2557 – 2561.

สมานิตวิจิตร.2551.ยุทธศาสตร์ (กลยุทธ์) กับยุทธวิธี (กลวิธี). สืบค้นจาก http://samanit.blogspot.com/2008/09/blog-post_22.html เมื่อวันที่ [10 สิงหาคม 59]

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2553) โครงการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2552 . กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุนทร โคมิน. มปป. ค่านิยมสตรีไทยมุสลิมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : สภาสตรีแห่งชาติ.

เสวนา: บทบาทผู้หญิงมุสลิม ในฐานะ "พลังของการเปลี่ยนแปลงในสังคม. 2550. ผู้หญิงมุสลิม: พลังของการเปลี่ยนแปลงในสังคม. สืบค้นจาก <http://prachatai.com/journal/2007/08/13859> เมื่อวันที่ [10 สิงหาคม 59]

อาบ นกะจิต. 2518. บทบาทแม่บ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อัมพร หมาดเค็ม. (2551). ผู้หญิงมุสลิมในสถานการณ์ความรุนแรงและความหวังแห่งสันติภาพ. จุดยืน. 2 (พฤศจิกายน)

ฮามีดะห์ มาสาระกามา.2555.ศึกษาเรื่องสถานภาพและการปรับตัวของสตรีมุสลิมหม้ายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา: สตรีมุสลิมหม้ายในอำเภอรามัญ จังหวัดยะลา.

..

කොටු

โครงการวิจัยกลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์ในการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาสถานภาพและบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2.ศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาบทบาทสตรีมุสลิม 3.นำกลยุทธ์และวิธีการพัฒนาสตรีมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ต่อไป แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับศึกษาวิจัยเท่านั้น ซึ่งไม่ส่งผลใดๆต่อท่าน ดังนั้นเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลจึงขอความกรุณาจากท่านให้ข้อมูลตามความจริงทุกข้อเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยต่อไป และขอขอบคุณในความช่วยเหลือที่ท่านได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัยสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12

แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสถานภาพบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมในปัจจุบัน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมฯ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

หมู่ที่ _____ ซอย _____ ถนน _____ ตำบล _____

อำเภอ _____ จังหวัด _____

ส่วนที่ 1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความในช่องว่าง

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

13-17 ปี 18-25 ปี 26-60 ปี 61 ปีขึ้นไป

3. ศาสนา

อิสลาม พุทธ คริสต์ อื่นๆ ระบุ.....

4. สถานภาพ

โสด สมรส หม้าย หย่าร้าง/แยกกันอยู่

5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว รวม..... คน

6. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ	☐ ต่ำกว่า ประถมศึกษาปีที่ 4
☐ ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6	☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3
☐ มัธยมศึกษาตอนปีที่ 6 / ปวช.	☐ ปวส./ อนุปริญญาตรี
☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

7. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพใด (หมายถึงการทำงานที่มีรายได้จากการทำงาานนั้นอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 6 เดือน/ต่อปีหรือรายได้ตามฤดูกาลผลิต)

☐ (1) ไม่ได้ประกอบอาชีพ	☐ (2) เกษตรกรรม
☐ (3) รับจ้าง	☐ (4) ค้าขาย
☐ (5) รับราชการ/พนักงาน/ลูกจ้างของรัฐ	☐ (6) รัฐวิสาหกิจ
☐ (7) บริษัทเอกชน/พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	☐ (8) นักเรียน/นักศึกษา
☐ (9) ข้าราชการท้องถิ่น/ลูกจ้าง/พนักงานท้องถิ่น	☐ (10) อื่นๆ ระบุ.....

8. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว (รวมทุกคนในครอบครัว)

☐ (1) ต่ำกว่า 5,001 บาท	☐ (2) 5,001 – 10,000 บาท
☐ (3) 10,001 – 15,000 บาท	☐ (4) 15,001 – 20,000 บาท
☐ (5) 20,001 – 25,000 บาท	☐ (6) 25,001 – 30,000 บาท
☐ (7) 30,001 – 35,000 บาท	☐ (8) สูงกว่า 35,000 บาท

9. ประเภทที่อยู่อาศัยของท่าน

☐ (1) บ้านเดี่ยว	☐ (2) บ้านไม้ยกพื้น	☐ (3) ตึกแถว
☐ (4) บ้านแฝด	☐ (5) ทาวเฮาส์	☐ (6) อื่นๆระบุ.....

10. ท่านหรือครอบครัวท่าน ต้องการขอรับความช่วยเหลือทางสังคมจากรัฐหรือไม่ อย่างไร (โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่กำหนด และ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) ไม่ต้องการความช่วยเหลือ/ดูแลตนเองและครอบครัวได้	
☐ (2) กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	
☐ (3) เงินกู้ยืมประกอบอาชีพ/ฝึกอาชีพ	
☐ (4) ที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อย/บ้านเอื้ออาทร/สถานสงเคราะห์	
☐ (5) การสงเคราะห์ผู้พันโทษ/ราชทัณฑ์/คุมประพฤติ/ศาลเยาวชนและครอบครัว	
☐ (6) เงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย/ผู้ไร้ที่พึ่ง	
☐ (7) การสงเคราะห์บุตร(400บาท)/สงเคราะห์เด็ก	
☐ (8) เงินสงเคราะห์ผู้ป่วยเอดส์	
☐ (9) กองทุนหมู่บ้าน	☐ (10) อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 สถานภาพบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

11. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม/สมาคม หรือกิจกรรมทางสังคมใดหรือไม่

- (1) เป็นสมาชิกกรณีที่เป็นสมาชิกโปรตระกูล.....
- (2) ไม่เป็นสมาชิก สาเหตุเนื่องจาก (2.1) สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย (2.2) ไม่มีเวลา
 (2.3) สภาพร่างกายไม่แข็งแรง (2.4) ไม่สนใจเข้าร่วม
 (2.5) อื่นๆ ระบุ.....

12. ปัจจุบัน**สตรีมุสลิมในพื้นที่** เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม/สมาคมหรือกิจกรรมทางสังคมใดบ้าง

- (1) ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก กลุ่ม.....
- (2) ไม่เป็นสมาชิก สาเหตุเนื่องจาก (2.1) สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย (2.2) ไม่มีเวลา
 (2.3) สภาพร่างกายไม่แข็งแรง (2.4) ไม่สนใจเข้าร่วม
 (2.4) ขัดกับหลักศาสนา (2.5) อื่นๆ ระบุ.....
- (3) ไม่ทราบ/ไม่มีข้อมูล

13. ปัจจุบัน**สตรีมุสลิมในพื้นที่** มีปัญหา-อุปสรรค ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรือไม่ อย่างไร

- (1) มีปัญหา ระบุปัญหา.....
- (2) ไม่มีปัญหา
- (3) ไม่ทราบ/ไม่มีข้อมูล

14. ปัญหาใดในพื้นที่ของท่านที่ควรให้ความสำคัญหรือได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน 5 ลำดับแรก **(จงใส่เลขเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (5))**

-ปัญหาทางการศึกษา/โอกาสทางการศึกษาปัญหาหาเสพติด/อบายมุข/มั่วสุม
-ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมปัญหาเยาวชนติดเกมส์ อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยี
-ปัญหาการแต่งงานเร็ว มีลูกเร็ว/การเลี้ยงดูบุตร/การอบรมสั่งสอน/ไม่เชื่อฟัง
-ปัญหาการไม่มีอาชีพ/รายได้ไม่เพียงพอ/การเคลื่อนย้ายไปทำงานนอกพื้นที่
-ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว/เด็ก/สตรี/ปัญหาการหย่าร้าง
-ปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ/คนถูกทอดทิ้ง/ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง/ขาดผู้ดูแล
-ปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย/บทบาทในครอบครัว/สตรีขาดผู้นำครอบครัว/ไม่มีภาวะผู้นำ
-ปัญหาความไม่ปลอดภัย/ความไม่สงบ/การปลุกฝังความเชื่อที่ผิด/ความรุนแรง

15. **กลุ่มสตรีมุสลิมในพื้นที่ควรมีบทบาทอย่างไร** ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่ท่านคิดว่าสำคัญ 5 ลำดับแรก **(จงเรียง ลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (5))**

-รณรงค์ให้ครอบครัวให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูบุตร ให้ความรักความอบอุ่น
-สตรีควรทำหน้าที่ในการดูแลครอบครัว ทำหน้าที่ของภรรยาและแม่ของลูกให้ดีกว่า
-ควรมีการศึกษา(อย่างน้อย ม.6 เพื่อจะได้ ทำงานทำมากขึ้น และอบรมสั่งสอนบุตรได้ดี)
- สตรีควรมีงานทำ หาเลี้ยงครอบครัวได้

..... ส่งเสริมบทบาททางสังคม และบทบาทการเป็นผู้นำในกลุ่มสตรีมุสลิม
.....อื่นๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ 3 การส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม

1. สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม หรือไม่

(1) ควรมีส่วนร่วม เพราะ.....

(2) ไม่ควรมีส่วนร่วม เพราะ.....

2. สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เพื่อเป้าหมายเสริมสร้างการพัฒนาสังคมในเรื่องใด 5 ลำดับ

แรก (จงใส่เลขเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (5))

.....อัตลักษณ์พื้นถิ่น/ศาสนา/ศิลปะ/วัฒนธรรม/วิถีชุมชนบทบาทความเป็นแม่/การดูแลครอบครัว

.....พัฒนาการศึกษา/ภาษา/โอกาสทางการศึกษาสายสามัญมีคุณภาพชีวิตที่ดี/เข้าถึงสิทธิ/บริการของรัฐ

.....สังคมแห่งความยุติธรรม/ไม่เลือกปฏิบัติ/แบ่งชนชาติพัฒนาด้านอาชีพ/รายได้/การมีงานทำ

.....เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/เปิดโอกาสให้สตรี พัฒนาสตรีให้เป็นผู้มีผู้นำ/แบบอย่าง

.....ความเอื้ออาทร/ช่วยเหลือเกื้อกูล/พึ่งพาอาศัยกัน/มุ่งสู่สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

.....พัฒนาองค์กร/เครือข่าย/ความร่วมมือ/ให้สตรีมีบทบาททางการเมือง/มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3. สตรีมุสลิมควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมด้านใด (จงเรียงลำดับจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (4))

.....ด้านความมั่นคงในชีวิต (ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน/พัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว/ดูแลครอบครัว)

.....ด้านเศรษฐกิจ (กลุ่มอาชีพ,แม่บ้าน/การฝึกอาชีพ/พัฒนาสินค้า บริการ หรือธุรกิจ)

.....ด้านสังคม (ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน ผู้ตกทุกข์ได้ยาก/สงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส/กิจกรรมทางศาสนา)

.....ด้านการเมืองการปกครอง (เป็นผู้บริหาร ผู้นำ หรือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับต่างๆ)

4. สตรีมุสลิม ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสตรี การพัฒนาสังคมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นใด

(จงเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อย (5))

.....การเสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

.....การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรี

.....การพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

.....การพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ

.....การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีทุกระดับ

5. การเสริมสร้างทัศนคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายมุสลิมข้อใด มีผลต่อการ

ส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด (จงเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) –

สำคัญน้อยที่สุด (4))

.....ส่งเสริมและจัดให้มีการศึกษาเพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสตรีมุสลิม แก่ เด็ก เยาวชน ผู้หญิงและผู้ชายมุสลิม ทุกระดับและทุกกลุ่มอายุ ทั้งสายสามัญและโรงเรียนสอนศาสนา การให้ข้อมูล และการสื่อสารสาธารณะ

.....พัฒนาองค์ความรู้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อต่างๆ และการกำหนดมาตรฐานในการเผยแพร่สื่อสาธารณะต่อบทบาทที่เหมาะสมทั้งของบุรุษและสตรีมุสลิม

.....ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรการการคุ้มครองสิทธิความเป็นมนุษย์

.....สำรวจทัศนคติของคนในสังคมต่อบทบาทที่เหมาะสมของบุรุษและสตรีมุสลิม ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดี พัฒนาแนวทางการรณรงค์เพื่อปรับกระบวนทัศน์และทัศนคติ

6 การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีมุสลิม ข้อใด มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด (จงเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (4))

.....การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมผ่านระบบการพัฒนาทักษะ และระบบการศึกษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

.....ส่งเสริมให้สตรีมุสลิมได้เข้าถึงและพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาศักยภาพ

.....พัฒนาโลกและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ เพื่อเอื้อให้สตรีมุสลิมมีโอกาสเข้าร่วม และรับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม

.....สนับสนุนและจัดการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาด้านการเพิ่มโอกาสและศักยภาพของสตรีมุสลิมทางเศรษฐกิจและสังคม และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์

7. การพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต ข้อใด มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด (จงเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (4))

.....เสริมสร้างความรู้และปรับทัศนคติด้านสุขภาพผ่านสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย

.....ให้ความรู้แก่คนมุสลิม เด็กหญิง สตรีและบุรุษ รวมถึงผู้นำชุมชนเกี่ยวกับประเด็นด้านสุขภาพ ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคที่ไม่ติดต่อและโรคที่ติดต่อ เช่น โรคเอดส์ โรคอื่นๆจากการมีเพศสัมพันธ์และการท้องก่อนวัยอันควร เป็นต้น

.....รณรงค์ พัฒนากลไกทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุ้มครองบังคับใช้อันจะนำไปสู่การลดความรุนแรงต่อสตรีมุสลิม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม

.....ส่งเสริมและจัดการศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของสตรีมุสลิม การลดความรุนแรง การพิทักษ์สิทธิของเด็กหญิงและสตรีมุสลิมที่ถูกคุกคามทุกรูปแบบ

8. การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ ข้อใดมีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด (จงเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (5))

.....เสริมสร้างความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบบประชาธิปไตย สร้างความพร้อมแก่สตรีมุสลิม ในการแข่งขันเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบริหาร พัฒนา และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

.....ปลูกฝังค่านิยม จริยธรรม อุดมการณ์ ด้านจิตอาสา และจิตสาธารณะ แก่สตรีมุสลิมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่การเป็นผู้นำ

.....สร้างความตระหนักแก่สังคมมุสลิม ในการให้โอกาสและเลือกสตรีมุสลิมที่มีความสามารถเข้าเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่างๆ

.....แสวงหาแนวร่วมทั้งจากภาคการเมือง การบริหาร และสื่อมวลชน ในการสนับสนุนสตรีมุสลิมที่มีศักยภาพให้เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง

.....แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง และการบริหารของสตรีมุสลิม

9. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีมุสลิมทุกระดับ ข้อใด มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคมมากที่สุด (จงเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (5))

.....ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ

.....พัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน

.....จัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิมระดับต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาโลกที่มีความเข้มแข็งในอนาคต

.....วางแนวทางการพัฒนาเครือข่ายขององค์กร และกลไกการพัฒนาสตรีมุสลิม ให้สามารถทำงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

.....ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้ บทบาทขององค์กรและกลไกสตรีมุสลิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมสตรีมุสลิม

10. ท่านคิดว่าประเด็นใดมีความสำคัญมากที่สุดในการกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมบทบาทสตรีมุสลิมต่อการพัฒนาสังคม (จงเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (5))

.....การสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิมฯ

.....การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม

.....การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิม

.....การเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม

.....การส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน

11. การสร้างการยอมรับทางสังคมของสตรีมุสลิม ควรมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด (จงเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (4))

.....การสร้าง ความเข้าใจและการยอมรับเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชายที่เหมาะสมในสังคมมุสลิม

.....บทบาทเกื้อหนุนส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม

.....มุ่งสร้างความเข้าใจ และการสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย
.....กำหนดคำจำกัดความและการตีความ บทบาทสตรีมุสลิมที่เหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมทางสังคม ที่ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนในบริบทของสังคมมุสลิม

12 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม ควรมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด (จงเรียงลำดับความสำคัญ จาก สำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (4))

.....การส่งเสริมให้สตรีมุสลิม มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับในสังคม และมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ

.....การจัดทำแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีมุสลิมที่เหมาะสม ให้สตรีมุสลิมได้ใช้ศักยภาพของตนเพื่อเกิดคุณค่าต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมในวงกว้าง

.....การเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหา การไกล่เกลี่ย การร่วมพัฒนาศักยภาพของสตรีมุสลิมที่จะหนุนเสริมทักษะเพื่อให้ผู้หญิงมีบทบาทในการทำงาน อีกทั้งเป็นการสร้างพื้นที่ในการทำงานภาคประชาสังคม

.....การสร้างผู้นำที่มีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม เสียสละ มีความสุขกับการให้และอุทิศตนเพื่อการทำงานช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริง

13 การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิม ควรมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด(จงเรียงลำดับจากสำคัญมากที่สุด(1)– สำคัญน้อยที่สุด(4))

.....การพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมเพื่อการเป็นผู้นำการพัฒนาในระดับชุมชน

.....พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาตนเอง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และการนำความรู้ไปใช้จริงในชุมชน ผ่านการทำโครงการพัฒนาชุมชนและสังคม

.....มีกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติงาน/ติดตามผลงาน/ ประเมินผลการดำเนินงาน

.....การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อรวบรวมความรู้ที่ได้จากการทำงาน และการจัดแสดงผลงานความสำเร็จของการดำเนินโครงการ

14 การเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานของสตรีมุสลิม ควรมุ่งพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด (จงเรียงลำดับความสำคัญจากสำคัญมากที่สุด (1) – สำคัญน้อยที่สุด (5))

.....การรวมกลุ่มของสมาชิกสตรีมุสลิมให้มีความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายสมาชิกไปยังพื้นที่อื่นๆ

.....จัดตั้งเป็นชมรม/องค์กรสตรีมุสลิม เชื่อมโยงในลักษณะเครือข่ายหรือสมาคม เพื่อยกระดับสถานะขึ้นทะเบียน

เป็นองค์กร/ให้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

.....พัฒนาศักยภาพการประสานงานกลุ่ม/องค์กรอื่นๆ ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม

.....การจัดทำทำเนียบเครือข่ายชมรม/องค์กรสตรีมุสลิมเพื่อใช้ในการติดต่อประสานงาน

.....เชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีกับชมรม/องค์กรสตรีมุสลิมอื่นๆ ในการเป็นพันธมิตร ดำเนินกิจกรรมทางสังคม

15 การส่งเสริม/พัฒนาระบบการดำเนินงาน ความมุ่งพัฒนาเรื่องใดมากที่สุด (จงเรียงลำดับจากมากที่สุด(1) – สำคัญน้อยที่สุด (5))

-การจัดตั้งอาคารสถานที่/สำนักงานที่ชัดเจน เพื่อรวมกลุ่ม/จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และงบประมาณที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของสตรีมุสลิม
-การจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติการ ยุทธศาสตร์ หรือแผนพัฒนาองค์กร
-การสร้างเสริมขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จำเป็นในการบริหารจัดการและการสนับสนุนสมาชิกเครือข่าย
-เข้าถึงทรัพยากร และการสนับสนุนจากภาคีต่างๆ ให้มากขึ้น พร้อมทั้งยกระดับผลการทำงาน ให้มีผลกระทบในวงกว้างยิ่งขึ้น
-การส่งเสริมและพัฒนาให้องค์กรได้รับการยอมรับ ในฐานะผู้นำในการส่งเสริมศักยภาพสตรีมุสลิม

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณ

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

คณะผู้ดำเนินการวิจัย

คณะที่ปรึกษา

นางสาวซาร่าห์ บินเยาะ	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12
ผศ.ดร.สุกรี หลังปู่เต๊ะ	รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์และศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

คณะผู้วิจัย

นางสาวนพรัตน์ กอวัฒนากุล	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12
นายพิทักษ์ บุญฤทธิ์	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12
นายสุรชัย ไวยวรรณจิตร	นักวิชาการอิสระ
ดร.อิสมาอิล ราโอบ	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
อาจารย์สรินฎา ปุติ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี
นายอับลเลาะ ตีซา	นักวิชาการสันติศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ปีที่พิมพ์ กันยายน 2559

จำนวนพิมพ์ 400 เล่ม

พิมพ์ที่ ไอคิว มีเดีย, หาดใหญ่ 089-4660752

จัดพิมพ์และเผยแพร่

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
354 หมู่ 2 ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90100
โทรศัพท์ 074-330222 โทรสาร 074-330228
E-mail : tps012@m-society.go.th
<https://tps012.m-society.go.th>

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

354 หมู่ 2 ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90100
โทรศัพท์ 074-330222 โทรสาร 074-330228
E-mail : tpsol2@m-society.go.th

<https://tpsol2.m-society.go.th>

